P IV 1369.

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28095

Biblioteca Bucureștilor

1
Ianuarie
2003

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

NICOLAUS OLAHUS

1493 – 1568

510 ani de la naştere

"Dragul meu Nicolaus, este o mare mîngîiere pentru mine faptul că se mai găsesc, totuşi, cîteva spirite sincere şi cinstite în acest secol, care naşte pretutindeni tot felul de monstruozităţi din partea oamenilor, un secol în care credinţa, caritatea şi umanitatea nu numai că îngheaţă, dar se pare că sînt definitiv omorîte şi îngropate. Din existenţa acestor cîteva spirite sincere şi cinstite mi se înfiripă speranţa că odată şi odată tot se va închega mult rîvnita generaţie de aur a muritorilor..."

Erasmus din Rotterdam către Nicolaus Olahus,
Tezaurar de Alba, Secretarul şi Consilierul Reginei Maria,
9 octombrie 1530

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Bucureștii de altădată

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Biblioteca Ateneului Român ..2

Pagini din "Gazeta Municipală"

Ana Maria ORĂŞANU – Cum erau odinioară Bucureştii (I) 8

D. CASELLI – Zlătarii pe vremea Zaverei din 1821 8

Patrimoniu 11

Istoria cărții

Ediții Eminescu 12

Autografe contemporane

Aurel RĂU 14

Scrisoare din...

Niculina ŢÎNŢAR – Maratonul Lecturii la Sfântu Gheorghe 16

Meridian biblioteconomic

Biblioteca publică în era electronică [III] 19

Jens THORHAUGE – Bibliotecile publice europene în procesul de dezvoltare 23

Wiebke ANDRESEN – Reforma administrației prin participarea personalului 25

Annemarie WEBER – Din nou biblioteci comunale? 29

Evocare

Panait I. PANAIT – Dumitru Ailincăi-Almaş 30

Eveniment teatral

Prezența Teatrului MHAT Gorki la Bucureşti 32

Distincție 33

Corespondență din Franța

Jean-Noël JEANNENEY – [Cu privire la sistemul de indexare RAMEAU].....33

Jean-Yves CONRAD – Nicolae Iorga şi elevii Şcolii Române din Paris, la Fontenay-aux-Roses 34

Catalog 36

24 ianuarie 1859

Florin PREDA – Alexandru Ioan Cuza, întemeietorul statului român modern.....38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Biblioteca Ateneului Român

Veronica ALDEA
Adriana GAGEA
Angela OPREA

V. A. Urechia, Constantin Esarcu şi Nicolae Creţulescu au întemeiat Societatea Ateneului Român, recunoscută ca persoană juridică în 1886 (Legea nr. 1112 din 31 mai 1886). Activitatea societăţii s-a manifestat în mai multe direcţii: conferinţe şi cursuri publice, serate muzicale şi literare, expoziţii de artă plastică, editarea de reviste.

Un susţinător substanţial al instituţiei a fost Scarlat Rosetti, văr al omului politic C. A. Rosetti. Fiu al marelui paharnic Constantin Rosetti şi al Mariei Lehliu, Scarlat Rosetti (1802 – 1872) a ocupat diferite funcţii administrative şi politice: prezident al Sfatului orăşenesc al Bucureştilor în 1842, vicepreşedinte al Consiliului de Stat în 1865, senator şi vice-preşedinte al Senatului. El a făcut Ateneului donaţii importante, fiind ales în consecinţă preşedinte al acestei instituţii în noiembrie 1866. A demisionat din această funcţie din motive de sănătate, dar în realitate pentru a ceda locul lui Ion Heliade Rădulescu, la 14 februarie 1868. Perioada cât s-a aflat în fruntea Ateneului se caracterizează prin înfăptuirea unor valoroase iniţiative. De numele său se leagă constituirea bibliotecii Ateneului, al cărui fond iniţial va fi format din volumele lăsate de acesta prin testament.

Ideea creării unei biblioteci a societăţii a aparţinut lui V. A. Urechia şi C. Esarcu. În şedinţa din 18 februarie 1867, aceştia au propus şi s-a aprobat:

"1. Subsemnaţii propunem a contribui fiecare membru cu un număr de cărţi cu care să se înceapă formaţiunea unei biblioteci a Ateneului;

2. Pentru sporirea fondului de cărţi al bibliotecii să se facă invitarea tuturor editorilor de ziare etc. a binevoi să doneze societăţii câte un exemplar din foile sau operile D-sale;

3. Să facă tot pentru acest scop apeluri la particulari, prin foile publice din România şi de peste Carpaţi."

Cu această ocazie, C. Esarcu a donat 11 cărţi în limba franceză. La 11 mai 1867, V. A. Urechia donează 50 de volume de cărţi şi periodice, iar Ananescu donează bibliotecii "Contemplaţia Naturii" şi Jurnalul "Natura" pe anul 1862.

Preşedintele Ateneului, graful Scarlat Rosetti, la 18 februarie 1867 instituie un premiu de 2.000 de franci pentru construirea unei clădiri cu destinaţia bibliotecii publice.

De asemenea, face precizarea ca Ateneul "să se însărcineze cu ţinerea unui concurs pentru facerea planurilor; concursul se va publica în ţară, cât şi în străinătate. Aş dori ca concurenţii să aibă în vedere construcţia cea nouă din Rue de Richelieu a Bibliotecii imperiale din Paris pentru combinaţiile ingenioase".

În şedinţa generală a Ateneului Român, din 18 martie 1867, dl. graf Rosetti a comunicat societăţii că prin acte publice a asigurat un loc, precum şi câteva mii de galbeni pentru edificarea şi înzestrarea unei biblioteci în Capitală. Programul necesar este alcătuit de Secţiunea de Litere şi Belearte a Societăţii.

Programul:

"I. Societatea Ateneului pune la concurs proiectul pentru construirea unei biblioteci publice;

II. Locul consacrat acestui edificiu este de 20 stânjeni faţada şi 29 stânjeni adâncime, situat în Str. Vassotti (Poşta Veche);

III. Societatea Ateneului vede util a recomanda în studiul planului pentru bibliotecă, dispoziţiunile ingenioase adoptate în Biblioteca Imperială din Paris;

IV. Edificiul va avea un singur etaj, însă înalt, şi va cuprinde:

1. O sală pentru lectură;

2. Galerii pentru cărţi având mai cu seamă în vedere dispoziţiunile adoptate în Biblioteca Imperială din Paris;

3. O cameră de cancelarie;

4. Un vestibul;

5. (Portice) venind a stabili comunicarea între părţile edificiului;

6. Două odăi pentru îngrijitori şi două magazii.

Proiectul se va compune din: un plan general al edificiului cu împrejmuirea; planul magaziilor şi al temeliilor construcţiei; planul etajului, planul acoperişului.

Se va acorda un premiu de 2.000 de franci pentru locul unu şi un al doilea premiu de 500 de franci. Durata concursului: de la data publicării până la 1 ianuarie 1868". (Scrisoarea dl. graf Carol Rosetti este publicată în revista Societăţii Ateneului, nr. 8 şi 9 din 1867; Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 5/1867).

Într-o şedinţă a Ateneului din aprilie 1868, contele Carol Rosetti anunţă că din premiile depuse la Braşov pentru traducerea lui Suetoniu şi Iordanes, Suetoniu s-a tipărit şi au fost trimise două exemplare pentru bibliotecă. ("Ateneul Român", 2, nr.1, 1868, p. 4 – Cronica Ateneului).

La 20 iunie 1870, cu puţin timp înaintea morţii, Carol Rosetti modifică testamentul din 29 septembrie 1859, care la punctul 8 prevedea: "Facerea în această capitală a unei biblioteci publice destinând pentru localul ei un loc în str. Rosetti, culoarea galbenă, cartierul Boteanu, iar pentru spesele necesare clădirii am dat casa mea din cartierul Bisericii Doamnei, culoarea roşie, str. Academiei şi cazinul din cartierul Brezoianu, culoarea verde, în faţa grădinii Cişmigiu, intrarea Rosetti, ca să se vândă amândouă şi cu suma ce se va putea prinde din vânzarea lor, să se facă edificiul. Am dat asemenea ca să serve de cel d-anteiu fond biblioteca mea personală. Îndată ce se vor putea vinde aceste proprietăţi, se va

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sala de lectură a bibliotecii publice a Ateneului Român

începe şi termina clădirea, după mijloacele dobândite, după care se vor depune acolo şi cărţile mele mai sus citate, armele, instrumentele de matematice.

Leg această bibliotecă Ateneului în sânul căruia mă aflu şi las astă clădirea ei cât şi îngrijirea pe viitor asupra unuia din vice preşedinţii ei şi care se va numi îndată după moartea mea şi va rămâne pe viaţă". (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 1/1886 – 1888).

Merită menţionat textul punct. 17, litera 6, care conţine o informaţie mai puţin cunoscută: "Câte una sută galbeni de fiecare din fiicele nemăritate ale D-lui Major Burelli, celor dintâiu i s-a dat, care sumă se va pune la dobândă spre a se da fiecăruia partea ei la măritişu şi galbeni cinci zeci Alexandrinei, fata ce se află de câteva luni în casa mea, idem." Alexandrina va deveni la 7 ianuarie 1889 soţia lui I. L. Caragiale.

Prin Jurnalul Consiliului de Miniştri din 1 iulie 1872 şi Decretul domnesc din 7 iulie 1872, Ateneul Român este autorizat să primească, conform testamentului, întreaga bibliotecă precum şi unele imobile din Bucureşti.

După primirea celor 11.000 de volume ce au fost inventariate şi predate la 28 martie 1873, conform actului legalizat de Tribunalul Ilfov, sec. 2 civil, Ateneul Român adresează un apel persoanelor particulare generoase, editorilor de cărţi, pentru sporirea bibliotecii. Toate aceste donaţii urmau să fie primite de Constantin Esarcu, vicepreşedintele Ateneului, sub îngrijirea căruia se afla biblioteca, în str. Pensionatului, nr. 10. În apel se menţiona că numele donatorilor vor fi înscrise cu recunoştinţă într-o carte specială ce se va păstra cu religiozitate în biblioteca Ateneului.

C. Esarcu aduce la cunoştinţă preşedintelui Ateneului, N. Creţulescu, situaţia în care se află legatul lăsat de defunctul comite Carol Rosetti. Înregistrată la Ateneul Român cu nr. 17 din 29 decembrie 1873, situaţia bibliotecii se prezenta astfel: "Biblioteca din casele defunctului comite a fost transferată în casele subscrisului (str. Pensionatului, nr. 10), unde s-au făcut lucrurile necesare instalaţiunii. Fiind acum obligat a părăsi ţara, m-am adresat acum către onoratul nostru coleg, dl. N. Negry, care a binevoit a lua asupra-i nu numai îngrijirea bibliotecii, dar şi a întregului legat, pentru care i-am dat cuvenita procură. Dl. Negry a binevoit a oferi casele sale, str. Clemenţei, nr. 15, unde biblioteca noastră s-a şi instalat. Acest local este oferit Ateneului gratis... nu avem a plăti nici o chirie pentru localul bibliotecii, avem a face numai cheltuielile instalării. Dl. B. Constantinescu binevoind a primi sarcina de bibliotecar, biblioteca Ateneului se va deschide publicului îndată după sărbători... Suma ce mai rămâne din sumele încasate din chiriile caselor îmi propun a o întrebuinţa, dacă nu voi obţine aceasta gratis, pentru facerea planului edificiului şi bibliotecii Ateneului, cu care mă voi ocupa cât mai neîntârziat, în timpul şederii mele la Roma".

Situaţia mai cuprinde în 16 file opisul provizoriu de cărţile aflate şi aranjate în Biblioteca Ateneului Român în 1874. Cărţile sunt înregistrate într-un inventar cu următoarele rubrici: numele autorului, opera, volumul, locul tipăririi, anul, materia, nr. cărţii în raft şi formatul. Sunt 409 înregistrări de enciclopedii, dicţionare, cărţi de istorie greacă, latină şi franceză.

C. Esarcu, ca legatar testamentar, periodic prezenta situaţia financiară a bunurilor mobile şi imobile primite de Societatea Ateneului Român de la graful Carol Rosetti. Astfel, în şedinţa din 3 noiembrie 1883 a citit Raportul relativ la chestiunea clădirii bibliotecii şi edificiului Ateneului.

"Daţi-mi voie să vă aduc la cunoştinţă starea în care se află fondul lăsat de către comitele Carol Rosetti prin testamentul său din 9 aprilie 1870, precum şi ideile supt-scrisului în privinţa construirii bibliotecii şi edificiului Ateneului...

Rezultatul licitaţiunii publice din 1873 nov. 1, prin care s-a pus în vânzare două imobile, adică casa din str. Academiei şi cazinul din str. Rosetti, împreună cu locul din str. Mercur. Pentru cazinul din str. Rosetti nu s-a găsit nici un cumpărător şi a fost închiriat, iar veniturile sunt capitalizate [...].

Pentru păstrarea bibliotecii lăsată de comitele Rosetti nu am plătit chirie, ea fiind primită de dl. Negry [...].

În rezumat, fondul total de care dispunem pentru construirea bibliotecii şi edificiului Ateneului se ridică la suma de 117.300, valoarea nominală în scrisori funciare".

C. Esarcu vedea edificiul Ateneului ca pe un templu al artei şi ştiinţei, situat într-o zonă centrală a oraşului. De aceea propune să se obţină de la guvern sau comună un loc central pentru acest scop; să se vândă locul din str. Mercur şi suma obţinută, alături de suma rezultată după vinderea casinului din str. Rosetti, s-ar adăuga la suma existentă; să se organizeze serbări şi expoziţii în favoarea Ateneului, pentru a se găsi donatori nobili pentru a se obţine suma necesară pentru construirea acestui măreţ locaş.

În aprilie 1884, un decret autoriza Primăria oraşului Bucureşti să cedeze societăţii locul din spatele grădinii Episcopiei, care mai înainte se acordase Societăţii ecvestre. Convenţia între Ateneu şi Societatea ecvestră prevedea plata unor lucrări efectuate şi a materialelor de construcţie aflate pe şantierul pentru ridicarea unui manej cu grajduri pentru Şcoala de călăreţi.

Tot în acest an s-a adresat un apel tuturor societăţilor profesionale şi de cultură să sprijine construirea clădirii Ateneului şi s-a anunţat totodată instituirea unei loterii pentru mărirea fondurilor. Apelul era semnat de N. Creţulescu, C. Esarcu, P.S. Aurelian, G. Manu, C. Stăncescu, G.M. Tătărescu. Atunci a fost lansată chemarea: "Daţi un leu pentru Ateneu".

Prin adresa din 17 octombrie 1885, Biroul Ateneului comunică Preşedintelui Ateneului, Nicolae Creţulescu, instituirea unei comisiuni care să conducă şi să supravegheze lucrările pentru clădirea Ateneului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Tragerea loteriei avusese loc la 22 mai 1886 în Cişmigiu. La 24 mai 1886 s-a încheiat contractul pentru construcţia Ateneului cu arhitectul francez Albert Galleron.

La 16 mai 1886, comisia a prezentat un raport. Referitor la bibliotecă, acesta menţiona: "Această parte a clădirii, având a răspunde trebuinţelor unui anume public, va avea o intrare separată şi fiind menită a conţine cărţi de valoare, manuscrise preţioase etc. va trebui ca, atât prin dispoziţia ei faţă de celelalte părţi ale clădirii, cât şi prin alegerea materialelor ce au să intre în construcţia ei, să fie cât se va putea mai apărată în contra incendiilor. Ea va trebui să fie bine luminată şi să aibă următoarele servicii neapărat trebuincioase: o cameră pentru depozit de cărţi necatalogate, cabinet pentru conservatori şi amploaiaţi, o sală afectată special pentru conservarea manuscriselor preţioase, a stampelor şi a medaliilor şi în fine un post de pompier ce va servi întreaga clădire". Se pare că recomandările comisiei nu au fost respectate.

În 1889 a fost inaugurat Palatul Ateneului, construit după planurile arhitectului Galleron. Clădirea nu avea pentru bibliotecă decât o singură sală, "prea înaltă în plafon pentru a fi sală de lectură, neîncăpătoare pentru a fi depozit de cărţi" – după cum scria Gh. Adamescu în Anuarul Ateneului Român pe 1927.

În 1890, V.A. Urechia raporta Comitetului Ateneului că există cataloage întocmite pentru 4.500 de volume. Afirma, de asemenea, că după instalarea măcar a unei părţi din mobilierul necesar, se va putea ca biblioteca să fie dată în folosinţă.

La 27 noiembrie 1898, sub preşedinţia lui N. Creţulescu, a avut loc şedinţa Biroului Ateneului care ia în discuţie "deschiderea neîntârziată a bibliotecii", conform dorinţei primului donator şi fondator al Ateneului, comitele Carol de Rosetti. Se mai hotărăşte angajarea unui bibliotecar pentru "... păstrarea şi administrarea acestei biblioteci care va fi deschisă zilnic publicului".

În statutul Ateneului Român, votat în a 3-a adunare generală a Ateneului de la 25 noiembrie/7 decembrie 1899, art. 5 prevedea: Ateneul are în palatul din Bucureşti o pinacotecă, colecţiuni artistice, ştiinţifice şi arhivă, cum şi biblioteca "Carol Rosetti" care va fi deschisă publicului conform unui regulament special.

În darea de seamă a biroului Ateneului pe anul 1898/1899 se spunea: "Între mijloacele care vor servi pe viitorul culturii publice va fi şi deschiderea bibliotecii «Carol Rosetti», aşezată în palatul Ateneului. Catalogarea acestei importante colecţiuni nu va întârzia să fie terminată, aşa că de dânsa se va putea folosi publicul încă înainte de noiembrie curent, mai ales dacă vom isbuti să obţinem de la onoratul nostru coleg, actualul ministru al Cultelor, d-l Tache Ionescu, restituirea sălii de deasupra Muzeului, cedată într-un timp guvernului. În această sală se vor putea instala mesele pentru lectori şi va putea servi, ca şi biblioteca, culturii publice. Mult ar câştiga biblioteca noastră dacă am avea o publicaţiune a instituţiei, care s-o putem schimba cu diversele Academii şi societăţi din Europa, din care multe s-au declarat gata a face asemenea schimb cu publicaţiunile lor".

Biroul a decis ca în bugetul Ateneului pe anul 1899 să fie prevăzut un fond fix pentru bibliotecă. În arhive se păstrează un borderou cu 60 file care conţine cărţile aflate în bibliotecă în 1898. Nu au fost numerotate şi nu cunoaştem numărul cărţilor.

Scarlat Rosetti

Prin Decretul din 13 iulie 1898, semnat de domnitorul Carol şi de Spiru Haret, ministrul Culturii şi Instrucţiunii Publice, Ateneul Român este autorizat a primi averea lăsată prin testament de către C. Esarcu.

Donaţiile de cărţi valoroase ale personalităţilor epocii îmbogăţesc în fiecare an fondul bibliotecii. În acest sens, aflăm din corespondenţa lui Al. Stăncescu cu Consulul Spaniei că din biblioteca Ateneului Român s-au luat un număr de 67 manuscrise arabe şi turceşti care s-au trimis la Roma cu ocazia Congresului orientaliştilor (Arhiva Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 3/1899).

După cum figurează în "Almanah tipografic" pe anii 1901 – 1903, se pare că biblioteca Societăţii Ateneului funcţiona în 1900 sub denumirea "Biblioteca Carol Rosetti" (după numele fondatorului şi donatorului), fiind condusă de un comitet. Prin ea, Societatea Ateneului Român inaugurează o nouă formă de instruire – munca cu cartea prin lectură individuală şi împrumut. Totuşi, darea în folosinţă publică nu s-a produs imediat.

În darea de seamă a biroului Ateneului Român pe anul 1901 – 1902 se comunică: "Vice-preşedintele C. I. Stăncescu ne va da în curând un catalog de toate operele artistice ce posedă Ateneul Român". De asemenea, se precizează că "s-a terminat cu inventarierea şi catalogarea alfabetică a cărţilor ce compun Biblioteca Ateneului Român; numărul lor se urcă la 4.859; d. secretar Trandafir G. Djuvara, care s-a însărcinat de a supraveghea mersul regulat al Bibliotecei, a luat dispoziţiuni ca să se alcătuiască şi un catalog sistematic, după materiile cărţilor ce posedăm, pentru a înlesni cercetările celor studioşi". În darea de seamă a biroului Ateneului pe anul 1902 – 1903 este specificat: "Biblioteca Ateneului a mai crescut cu un număr de achiziţiuni şi donaţii: în curând catalogul terminându-se, ea va putea fi pusă la dispoziţia publicului", fără ca acest lucru să se fi produs. Din cauza problemelor intervenite, ea avea să întârzie decenii în şir.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"Lista cărților aflate în «depozitul de sus» al bibliotecii Ateneului", păstrată din 1901, cuprinde 389 titluri. Tot din 1901 se păstrează o "Listă de dubletele bibliotecei Ateneului Român din București, date în schimb bibliotecei publice V. A. Urechia din Galați". Lista cuprinde 29 de titluri, cărți franțuzești din domeniile: istorie, beletristică. (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 7/1901).

Tot în Fondul Ateneului Român (Dosar 6/1904) se găsește "Lista cărților donate sau cumpărate în perioada 1904 – 1908".

După 1920, bibliotecari ai Academiei Române (Al. Sadi-Ionescu, Traian Popovici) aranjează cărțile și le trec în registre și pe fișe. Președintele Ateneului, prof. dr. C. Angelescu, obține pentru bibliotecă dreptul de depozit legal al tuturor publicațiilor. Fondul se îmbogățea necontenit.

În anul 1922, Societatea Culturală Ateneul Român își modifică statutul. Conform articolului 2 al acestui nou statut, unul dintre obiectivele principale ale Ateneului Român îl reprezintă întemeierea de biblioteci publice. Pentru funcționarea bibliotecilor se vor întocmi regulamente speciale (art. 22). Biblioteca Ateneului va fi condusă de un membru anume însărcinat de adunarea generală, după propunerea Comitetului.

În ședința de Comitet din 13 iunie 1923 este stabilit programul lucrărilor de transformare a sălii bibliotecii:

"a). Să se facă în locul galeriei de sus un salon mare care va servi pentru bibliotecă, sală de lectură și de întrunirea membrilor Ateneului;

b). Sala de jos va fi transformată spre a avea lumină, actualele dulapuri vor rămâne, mutându-se și transformându-se după nevoie;

c). Se va deschide o ușă spre a se face comunicația cu exteriorul prin ușa deja existentă în stradă". (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 2/1923, p. 1).

La 18 februarie 1924, bibliotecarul Ateneului Român – Th. D. Speranția – se adresează președintelui Ateneului cu propunerea de a aduna material folcloric la bibliotecă. Pentru acest scop, se organizează concursuri cu premii, pe această temă.

Începând din 1925, problema bibliotecii a fost reluată: s-a început transformarea sălii de lectură, s-au proiectat spații necesare pentru depozitarea de cărți; s-a comandat mobilier de calitate. S-au făcut comenzi de cărți, cu atenție specială pentru cele reflectând actualitatea științifică și literară. Din partea Comitetului a fost delegat pentru această activitate Th. D. Speranția, coordonator al lucrărilor bibliotecii Ateneului (1923 – 1929). Pentru partea de tehnică și organizare bibliologică s-a apelat la serviciile lui T. Popovici, bibliotecar al Academiei Române, la vremea aceea unul din principalii specialiști în această disciplină.

Situația financiară a Bibliotecii Ateneului pe anul 1926 arată că aceasta a avut venituri de 341.733 lei (din: subvenția Comunei București, 50.000 lei; subvenția Prefecturii Ilfov, 30.000.lei; subvenția diferitelor prefecturi și comune din țară, 261.733 lei), iar cheltuielile s-au ridicat la 193.904 lei.

Prin adresa nr. 2219/1 februarie 1926 a Ministerului Instrucțiunii, ministrul Angelescu și administratorul T. Alesseanu cer prefecților din județe să trimită tabloul cu toate tipografiile și stabilimentele de arte grafice la Casa Școalelor, pentru biblioteca Ateneului Român, în vederea respectării legii depozitului legal.

În cursul anului 1927, președintele Ateneului Român, dr. Obregia, a cerut sprijinul bănesc al Ministerului Instrucțiunii și al Casei Școalelor pentru deschiderea bibliotecii. Banii primiți nu sunt însă suficienți, astfel că deschiderea este amânată. În darea de seamă a Comitetului Ateneului Român pe anul 1928 se menționează:

"Biblioteca noastră n-a putut să fie deschisă pentru public din două pricini:

1. pentru că trebuie să ajungem cu lucrările de catalogare la un număr important de cărți, ce urmează să fie puse la dispoziția cititorilor;

2. pentru că nu sunt încă gata sălile în care urmează să lucreze de aici înainte personalul care pregătește cataloagele și fișele.

S-au catalogat definitiv până acum 4.260 opere în 8.400 volume. Înmulțind și numărul funcționarilor, suntem hotărâți a deschide biblioteca imediat după vacanța de Paști".

În anul 1929, după moartea lui Th. D. Speranția, Comitetul Ateneului a numit o "comisiune" care să se ocupe de mersul bibliotecii, compusă din: C. Miculescu, Gh. Adamescu, Teodor Alesseanu și Dr. C. Poenaru-Căplescu. În darea de seamă a Comitetului Ateneului Român pe anul 1929 este omagiată figura lui Th. D. Speranția. Ales membru al Societății Ateneului la 4 mai 1901, iar mai târziu membru în Comitetul Ateneului, în ultimii ani de activitate Th. D. Speranția s-a ocupat în special de organizarea bibliotecii.

În anul 1929, așa cum rezultă din situația financiară a bibliotecii, subvențiile se ridică la 735.000 lei iar cheltuielile depășesc cu mult această sumă: 1.114.617 lei. Din cauza problemelor financiare, deschiderea bibliotecii, fixată pentru ziua de 30 ianuarie 1930, este amânată din nou.

În 1931, aceleași greutăți financiare au impus reducerea personalului bibliotecii și implicit scăderea activității acesteia: "Lucrarea de inventariere și catalogare a cărților din Depozitul Bibliotecii a înaintat cu greutate. Numărul publicațiilor primite conform legii tipografiilor este în scădere. Din cauza numărului redus de funcționari, nu se pot face urmăririle și reclamațiile necesare. În felul acesta, biblioteca e păgubită de multe opere de valoare, pe care unii editori și tipografi nu le trimit".

Lipsa resurselor financiare a dus la scăderea numărului abonamentelor la revistele străine, numărul cărților legate a fost mult redus iar achiziții de carte nu s-au putut face.

La sfârșitul anului 1931, Biblioteca Ateneului Român deținea: inventariate: 9.374 opere în 16.712 volume; catalogate definitiv: 9.200 opere în 16.517 volume, pentru care s-au lucrat 32.820 fișe, împărțite în trei cataloage, și anume:

- catalogul alfabetic al autorilor, pus la dispoziția cititorilor în sala de lectură: 11.684 fișe;
- catalogul alfabetic pe materii, pus de asemenea la dispoziția cititorilor: 10.218 fișe;
- catalogul alfabetic al autorilor, destinat biroului funcționarilor bibliotecii: 10.918 fișe.

În procesul verbal al adunării generale din 7 februarie 1932 se menționează că: "S-au prevăzut sume pentru angajarea a încă doi funcționari și a unui servitor, în vederea apropiatei deschideri a bibliotecii".

În anul 1932 intră în vigoare Regulamentul Bibliotecii Ateneului Român. Conform acestui regulament, Ateneul Român posedă o bibliotecă publică în care este admis oricare cetățean din București și din afară, după anumite norme. Bi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

V. A. Urechia

Constantin Esarcu

Nicolae Crețulescu

Theodor D. Speranția

blioteca este condusă de o comisiune compusă din 4 membri, numită de Comitetul Ateneului Român. Comisiunea va propune numirea funcționarilor bibliotecii. Biblioteca Ateneului Român are un bibliotecar, care este secondat de mai multe ajutoare și oameni de serviciu, după necesitate și posibilitățile bugetare ale fiecărui an. Bibliotecarul este șeful serviciului. Sub ordinele sale și sub a sa răspundere lucrează ceilalți funcționari.

Tot în regulament sunt stipulate condițiile în care pot fi consultate colecțiile bibliotecii. "Cărțile din Biblioteca Ateneului vor putea fi cercetate de cititorii admiși în măsura condițiilor de local și personal, în orele fixate. Persoanele care vor dori să consulte cărți în localul bibliotecii nu vor fi admise în sala de lectură decât dacă vor avea permis de intrare subscris de un membru al Comisiunii sau de bibliotecar".

Cheltuielile prevăzute în bugetul Ateneului Român pe anul 1932 pentru Biblioteca Ateneului se ridică la 500.000 lei (339.000 pentru cheltuieli de personal iar 161.000 pentru achiziții), iar în anii următori sumele alocate pentru bibliotecă au fost și mai mici (300.000 pentru 1933, 372.000 pentru 1934 și 1935). În această perioadă au continuat lucrările de inventariere și catalogare. În depozitul bibliotecii s-au triat publicațiile provenite din donațiile vechi (Rosetti, Porumbaru etc.). S-a alcătuit un catalog al publicațiilor vechi. Donațiile de cărți au fost puține; abonamentele la revistele străine au fost suspendate începând cu 1932.

În anul 1935 Biblioteca Ateneului, aflată în aripa dreaptă a clădirii, deținea 10.000 de volume (*Ghidul Bucureștilor*, 1935, p. 58). În adunarea generală din 25 februarie 1935, dl. vice-președinte Ștefan C. Ioan aduce la cunoștința adunării hotărârea Comitetului de a inaugura în toamna următoare "cu deosebită solemnitate Biblioteca, Pinacoteca și Marea Frescă a Ateneului". Însă, din cauza problemelor financiare, deschiderea bibliotecii este amânată pentru o dată ulterioară. În vederea apropiatei deschideri, în 1937 s-a făcut un control amănunțit al catalogului alfabetic. Pentru biroul funcționarilor bibliotecii s-a cumpărat un fișier, în care au fost așezate fișele catalogului alfabetic destinat serviciului. Abia în anul 1938 Biblioteca Ateneului și-a deschis în mod oficial porțile. Subvenții importante acordate de Ministerul Instrucțiunii și de Casa Școalelor au făcut cu putință ca această bibliotecă să fie în sfârșit deschisă pentru public.

În ședința adunării generale din 12 iunie 1938 este votat Regulamentul Bibliotecii Ateneului. Conform acestui regulament, "Ateneul Român posedă o bibliotecă publică în care este admis oricare român din București și din afară după anumite norme. O comisiune din 5 persoane va conduce biblioteca". Comisiunea va propune numirea funcționarilor bibliotecii, care se va face de Comitetul Ateneului.

Biblioteca va trebui să aibă pentru cărțile tipărite un catalog alfabetic, unul pe materii și un inventar general. Persoanele vor fi admise în sala de lectură dacă vor avea un permis de intrare subscris de Președintele Ateneului sau de delegatul acestuia. Biblioteca este deschisă zilnic, între orele 15.00 – 19.00.

Într-un referat din 31 ianuarie 1939, adresat Președintelui Ateneului C. Angelescu, bibliotecarul Traian Popovici propune: creșterea numărului de personal și întocmirea unui statut al serviciului bibliotecii care să cuprindă îndatoririle și drepturile funcționarilor. Traian Popovici era, în același timp, șef serviciu principal la Biblioteca Academiei Române (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 6/1938 – 1939, pp. 24 – 25).

În același an, într-un alt referat adresat Comitetului Ateneului Român, Gh. Adamescu pledează pentru stabilirea caracterului bibliotecii, în vederea formării unei biblioteci de specialitate: "Biblioteca noastră n-are fixat un anume caracter, nu e nici bibliotecă pentru studenți, nici pentru profesori, nici bibliotecă populară, ci îmbrățișează tot: ar urma de aici că este o bibliotecă generală. Pentru aceasta ar trebui să aibă două săli, afară de aceea actuală, să fie specială pentru fiecare categorie de cititori, lucru firește imposibil în starea actuală de lucruri [...]. Rezultă că trebuie a stabili caracterul bibliotecii și a lucra în sensul acestui caracter. După putințele ce avem ca loc de depunere și ca loc de citire – ar urma să facem o bibliotecă de specialitate și toată acțiunea noastră să se îndrepte spre realizarea acestei hotărâri".

În anul 1940 s-au primit în dar și s-au înregistrat 1.107 publicații în 1.222 volume. Au donat: Mihai Mora (939 opere în 968 volume), Lascăr L. Catargi (53 opere în 56 volume), Andrei Rădulescu (45 opere), Așezământul Cultural I. C. Brătianu (30 opere), C. Kiriței, Gabriela Ciornei ș.a. Sala

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de lectură a fost deschisă de la 22 ianuarie la 1 iunie și de la 1 noiembrie la 9 noiembrie, între orele 15.00 – 19.00. Biblioteca a fost cercetată de 1.259 cititori care au consultat 2.594 opere în 3.379 volume. Cititorii au la dispoziție în sala de lectură și o bibliotecă uzuală, compusă din 122 volume enciclopedii și dicționare.

Sala de lectură a fost închisă în perioada iunie – octombrie 1940 din cauza concentrărilor militare și a concediilor, iar din 10 noiembrie până la 31 martie 1941 din cauza stricăciunilor provocate de cutremurul de pământ în localul Ateneului. Personalul bibliotecii era format din: un bibliotecar șef, trei bibliotecari, trei oameni de serviciu.

La data de 23 mai 1941 au fost angajați încă doi bibliotecari și trei oameni de serviciu. În perioada 1940 – 1941, la Biblioteca Ateneului a lucrat și Rodica Gârleanu, fiica poetului Emil Gârleanu. La data de 1 aprilie 1941 Florența G. M. Zamfirescu, văduva scriitorului George Mihail Zamfirescu, depune cerere pentru un post de funcționar la Biblioteca Ateneului. Cererea nu este soluționată, din cauza lipsei de fonduri (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 4/1941).

În conformitate cu legea din 17 mai 1941, Biblioteca Ateneului primește publicațiile într-un singur exemplar, și anume cele cu conținut filosofic, religios și social (drept, economie politică, sociologie, pedagogie etc.), de științe teoretice și aplicate, de artă, literatură, geografie și istorie. În cursul lunii iulie 1942 s-a făcut o nouă așezare a cărților din depozitul bibliotecii, realizându-se o rezervă de 200 metri liniari de rafturi.

În anul 1944, biblioteca defunctului profesor Rainer a fost lăsată mai multor instituții, printre care și Bibliotecii Ateneului Român (prin testamentul din 11 octombrie 1944).

În perioada războiului, situația bibliotecii devine din nou critică. Localul bibliotecii a fost serios avariat de bombardamentele aeriene, astfel că la 4 aprilie 1944 sala de lectură a fost închisă. Toate cărțile aflate în sala de lectură și în cea mai mare parte a depozitului din camerele de sus au fost depozitate în subsolul Ateneului. Pe lângă pagubele provocate de bombardamente, în această perioadă biblioteca a avut mult de suferit din cauza lipsei personalului. De la 1 iunie 1945 a rămas un singur funcționar la biblioteca Ateneului: Decebal Șerpeșanu. De asemenea, tipografiile și editurile nu au mai trimis bibliotecii publicațiile nou apărute.

Președintele Ateneului Român, Dr. Angelescu, adresează primarului general, la data de 10 mai 1947, o cerere prin care roagă să se prevadă în bugetul Primăriei suma de 200 – 300 milioane lei pentru repararea Ateneului Român după bombardament. În cerere se menționează: "Biblioteca Ateneului, care are peste 100.000 volume și aduce mari servicii cititorilor din București, nu mai are loc disponibil pentru depunerea cărților ce vor apărea în viitor".

Prin Decizia nr. 8860/18 septembrie 1947 a ministrului Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, Comitetul de conducere al Ateneului Român, dizolvat prin decizia Comisiei superioare a persoanelor juridice nr. 81/9 septembrie 1947, este înlocuit printr-o "Comisiune interioară" formată din: Gh. Nicolau – președinte, Al. Rosetti, Gala Galaction, Lucia Sturdza-Bulandra, Victor Eftimiu, Barbu Lăzăreanu, Mihail Macovei ș.a.

Biblioteca este redeschisă la data de 29 mai 1948. Solemnitatea inaugurării s-a desfășurat în prezența unor reprezentanți ai guvernului, ai așezămintelor culturale și ai presei.

În cuvântul său, Gh. Nicolau, președintele Ateneului, arată că: "Biblioteca Ateneului posedă tot ce a apărut în țară cu începere din 1922, cuprinzând 28.227 volume inventariate și 75.000 volume neinventariate, deci în total peste 100.000 volume. Printre acestea, biblioteca posedă circa 3.000 de cărți rare de literatură și istorie, în ediții vechi".

În "Libertatea" din 1 iunie 1948 apare articolul: *O bibliotecă de 100.000 de cărți redată publicului. Redeschiderea bibliotecii Ateneului Român.*

Biblioteca este deschisă zilnic, între orele 10.00 – 18.00. Persoanele care doresc să citească sunt admise în sala de lectură; permisul se obține gratuit de la Cancelaria Bibliotecii pe baza unei legitimații.

Repartizarea încăperilor bibliotecii era făcută astfel: "Biblioteca Ateneului – str. Franklin, nr. 1 – 3.

Parterul: spre str. C. Esarcu: una încăpere – sala mare de lectură a Bibliotecii; una încăpere – sala de reviste a Bibliotecii; două încăperi – birourile de lucru ale funcționarilor Bibliotecii; una încăpere – la mezanin – depozit de cărți.

Etajul: spre str. Franklin: două încăperi pentru colecțiile de artă" (Arh. Mun. Buc., Fond: Ateneul Român, Dosar 1/1947 – 1949, f. 51).

Personalul pentru organizarea bibliotecii, de-a lungul timpului, a fost alcătuit din: Al. Stăncescu, administrator (1865 – 1918); Ioan Petrescu, secretar (1904 – 1920); Const. Rădulescu, membru al Ateneului, administrator (1920 – 1921); Ioan B. Bobescu, membru al Ateneului, administrator (1923 – 1944); Ioan Fonescu, membru al Ateneului, arhitect, diriginte lucrări (1925 – 1947); Traian Popovici, bibliotecar șef, 1/2 normă (1925 – 1949); Decebal Șerpeșanu, bibliotecar, 1/2 normă, (1928 – 1949).

Pe durate variind între unul și cinci ani, în perioada 1928 – 1940, la Biblioteca Ateneului au lucrat: Ion Lupu, Vasile Ștefan, Dumitru Fecioru, Gh. Georgescu-Buzău, Mihai Maiewschi, Const. Teodorescu-Pâcle, Mircea Ionescu-Brădeanu, Octav Constantinescu, Constanța Constantinescu, Alexandru Botez, Traian Lăzărescu ș.a.

Prin Decretul 264/24 iunie 1949 pentru înființarea S.R.S.C., biblioteca Ateneului este trecută în patrimoniul Societății pentru Răspândirea Științei și Culturii și instalată la etajul Palatului Ateneului. Sub denumirile de "Biblioteca Direcției Generale a Așezămintelor Culturale" și "Biblioteca Centrală Ateneul R.P.R.", ea a mai funcționat în perioada 1949 – 1955. După acest an, colecțiile sale au intrat în depozitele Bibliotecii Centrale de Stat și ale Bibliotecii Academiei, fără a fi menționate ca fonduri distincte.

Deși a fost deschisă publicului o perioadă destul de scurtă, ținând seama de organizarea ei științifică și de bogăția fondului, putem afirma că biblioteca Ateneului Român a îndeplinit un rol cultural de prim ordin între bibliotecile publice ale Capitalei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pagini din "Gazeta Municipală"

Cum erau odinioară Bucureștii

(I)

Ana Maria ORĂȘANU

Interesul presei de altădată față de istoria orașului este un subiect atrăgător. Ce și cum relatau ziariștii din mulțimea evenimentelor trecute, cu ce scop, precum și impactul acestor articole asupra cititorilor, sunt întrebările la care ne propunem să răspundem prezentând "Gazeta Municipală", săptămânal independent apărut în perioada 18 ianuarie 1932 – 9 februarie 1947 sub direcția lui Mihail Dragomirescu.

Ziarul debuta cu acest motto: "Nu avem program. Curajul pe care ni-l dă mărturisirea adevărului și apărarea dreptății, iată deviza noastră. Acei care ne înțeleg, vor fi alături de noi". De-a lungul celor 753 apariții, ziarul nu s-a dezmințit. A rămas așa cum s-a autointitulat "organ săptămânal de informare și critică edilitară".

În sfera preocupărilor pentru informarea opiniei publice, memoria comunitară a dobândit o atenție deosebită. Articolele despre istoria locală au fost la început apariții sporadice. Din cele 50 numere publicate în 1932, doar 13 inserau astfel de articole, respectiv fragmente din scrisorile lui Ion Ghica către Vasile Alecsandri (*Din vremea lui Caragea* și *Jafurile lui Caragea*), precum și din amintirile dr. C. D. Severeanu (*Bucureștii sub focul cel mare de la 1847* și *Generalul Miloradovici, guvernatorul militar al Bucureștilor între 1806 – 1810*). Odată cu ultimul număr al anului 1932 începea publicarea unei serii de 20 fragmente din monumentala lucrare a lui G. I. Ionnescu-Gion, *Istoria Bucurescilor*, monografie de referință în istoriografia capitalei și lucrarea cu cel mai înalt nivel științific al vremii. Capitolele selectate sunt: *Dâmbovița bucureșteană*, *Comerțul bucureștean*, *Boale, spitale, doftori în Bucureștii de altădată*. Ziarul va continua apoi cu câteva fragmente ale lucrării lui N. Angelescu, *Din trecutul comerțului bucureștean* care, însumate, alcătuiau biografia negustorului Stancu C. Becheanu.

Începând cu numărul 96 din 19 noiembrie 1933 "Gazeta Municipală" oferea cititorilor săi o nouă rubrică: "Cum erau odinioară Bucureștii", care va fi susținută timp de patru ani de Domenico Caselli, publicist recunoscut pentru interesul față de istoria bucureșteană. Articolele apărute până la sfârșitul anului au fost convingătoare. *Biserica, hanul și mahalaua Zlătari*, *Zlătarii în vremea zaverei*, *Episcopul rus Uspenski despre Zlătari*, *Casele lui Ienăchiță Văcărescu din Podul Mogoșoaiei*, *Până unde se întindeau Bucureștii, în miazănoapte și apus, acum un veac*, precum și *Până unde se întindeau Bucureștii la miazăzi și răsărit la sfârșitul veacului al XVIII-lea* sunt articole pline de savoare care îl recomandă pe D. Caselli ca un împătimit cunoscător al trecutului capitalei, preocupat să-și convingă cititorii de valoarea acestuia.

Zlătarii pe vremea Zaverei din 1821

D. CASELLI

În ziua de 6 August 1821, ziua în care biserica ortodoxă prăznuește "Schimbarea la față a Domnului Nostru Iisus Hristos ", preoții, negustorii și toți cei ce locuiau în hanul Zlătari precum și cei de pe podul Brașovului spre ulița Işlicarilor, au fost martorii unui strălucit alaiu. Era alaiul lui Bimbașa Sava care se ducea să se închine lui Chehaia-Bei, ocârmuitorul Bucureștilor, pe acea vreme, care își avea conacul în casele lui Bellu, acolo unde azi sunt prăvăliile lui Sigmund Pragher.

Se știe că Bimbașa Sava a fost tare și mare pe vremea Răscoalei dela 1821 și a avut paza Bucureștilor, unde a ținut o rânduială din cele mai strașnice. Atât de mare era puterea lui Sava în Bucureşti în cât chiar Tudor Vladimirescu care sosise cu pandurii săi în Capitala țării nu putuse trage la Mitropolie, că nu l-a lăsat Sava, ci pe dealul Cotroceni.

Puțină vreme după ce veni Tudor, sosiră și celelalte căpetenii de arnăuți: Iordachi, Ghencea, Mihali și de bulgari Prodan și Macedonski și au tras drept la Mitropolie, unde a fost ridicat pentru întâia dată steagul Eteriei grecești.

Prin acest semn Sava voia să arate bucureștenilor precum și unor boeri turciți din București că el era stăpân peste scaunul orașului și nimeni altul.

Când însă mișcarea revoluționară a Eteriștilor a trebuit să dea înapoi, din fel de fel de pricini, Sava și celelalte căpetenii ale arnăuților se retraseseră la Târgoviște. De aici dădură de știre lui Chehaia-Bei, trimisul Sublimei Porți la București că se închină turcilor.

Chehaia-Bei primi propunerea și răspunse lui Bimbașa Sava să vie în București cu arnăuții săi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biserica şi Hanul Zlătari la 1881
Xilografie de Iuliu Pop

Sosirea lui Sava în Bucureşti

Bimbaşa Sava adunându-şi oamenii veni la mânăstirea Ciorogârla. Alese vreo sută din cei mai străluciţi gătiţi, şi înduplecă pe căpeteniile Mihali şi Ghencea, ce nu voiau să-l urmeze, să-l însoţească. Mihali şi Ghencea îi răspunseră lui Sava că turcii sunt vicleni şi n'au încredere în ei.

Sava, după ce le-a alungat temerile, sosi, cu toţii călări, în Bucureşti. Poposiră în curtea caselor din ulița Jigniței, acolo unde mai târziu Xenocrat a ridicat spital.

Când sosiră în Bucureşti era Sâmbătă. Pe la ceasurile 5 Sava trimise vorbă turcului că seara va veni cu căpeteniile lui să se închine.

Turcul, viclean, i-a răspuns să-l ierte pentru acea seară că nu-l poate primi şi să vie a doua zi, Duminică, la amiază.

Sava găzdui pe oamenii săi pe la casele mahalagiilor din Jigniţa şi Olteni. Iar a doua zi, Duminică, pe la amiazi, adunându-se se pregăteau să plece la conacul lui Chehaia-Bei.

Povesteau mahalagii din Jigniţa că, atunci când Sava a voit să plece din curtea caselor, acolo unde azi se află spitalul Xenocrat, calul i s'a poticnit de două ori până la poartă, încât căpeteniile lui i-au spus că nu le place semnul acesta. Îşi urmară calea scoborându-se din ulița Jigniței spre Curtea Domnească şi de aci pe ulița Işlicari până la conacul turcului care se afla, cum am amintit, în casele lui Bellu de pe podul Mogoşoaiei, în faţa hanului şi bisericei Zlătari.

Omorârea lui Bimbaşa Sava şi a celorlalte căpetenii

Turcul viclean, înainte să sosească Sava la dânsul, de dimineaţa adusese multă turcime în conac, aşezând-o prin chiliile din curte, iar sus – casa era cu cat – în sala cea mare ale cărei ferestre dădeau în ulița Işlicarilor se strânseseră căpeteniile de manafi şi beşlii.

Sava care nu bănuia nimic de cele puse la cale de turc, intră, împreună cu oamenii săi, în curtea caselor lui Bellu şi nu bägă de seamă că, în urma lui, porţile se închiseră.

La uşa odăii lui Chehaia-Bei, erau, în dreapta şi în stânga, doi cavazi cu mâinile pe pistoale şi pe iatagane.

Sava fu întâmpinat de baş-buluc-başă de manafi cu căpitanii săi. Acesta îi arătă uşa sălii lui Chehaia-Bei şi-i spuse pe turceşte *buiur*, adică poftim.

Sava porni spre uşă ca să intre. Dar deodată pe la spatele său, se pomeni cu o lovitură de iatagan pe gâtul gol şi căzu jos. Ceilalţi doi căpitani ai săi, Ghencea şi Mihali, au fost împuşcaţi.

După ce au fost omorâţi turcul deschise uşa şi se uită cu ceilalţi la trupurile neînsufleţite ale căpeteniilor omorâte, cari erau îmbrăcate numai în fireturi şi aur.

Turcimea care fusese ascunsă prin chiliile şi odăile din curte eşi cu iataganele goale şi măcelări pe ceilalţi arnăuţi ce veniseră cu Sava.

Povestirea Vătafului Mihai

Povestirea pe care o dăm aici este a unui martor care a fost de faţă la această întâmplare. Acest martor a fost vătaful Mihai din Piteşti, omul lui Bellu, care îl lăsase să păzească acareturile de pe ulița Işlicarilor, căci stăpânul său, din pricina răsmeriţei, fugise cu ceilalţi boeri la Braşov.

Aceste fapte Mihai vătaful le-a povestit, mai în urmă, maiorului Dim. Papazoglu care le-a dat la lumină în scrierea sa "Istoria fondării oraşului Bucureşti" publicată în 1891.

Mihai vătaful era cunoscut de toate paşalele şi agalele, fiind foarte iubit de Chehaia-Bei, căci îi înlesnea lui toate cele de nevoe, dându-i chiar din vinurile cele vechi din pimniţa boerească. Mihai şedea într'o odae din catul de jos al caselor. Duminică dimineaţa bägă de seamă o mişcare neobicinuită la turci. Văzu multă turcime venind în curte şi umplând chiliile, iar sus în sala cea mare ale cărei ferestre dădeau spre ulița Işlicarilor, se grămădeau căpeteniile de manafi şi beşlii. Se pomeneşte că-l chiamă Chehaia-Bei care era în odaia lui cu celalte trei paşale, Gavanozoglu, Tahîr-Aga şi Macavei. Pe masa din mijlocul odăii văzu două perechi de pistoale.

Chehaia-Bei se scoală de pe sofa şi apropiindu-se de vătaful Mihai îl bătu de două ori pe umeri şi'i zise pe turceşte:

– Du-te-n odaia ta, dă perdeaua jos dela fereastră, zăvoreşte uşa şi să nu ieşi la nici un sgomot.

La aceste vorbe trecură fiori prin trupul lui Mihai. Sărută mâna paşei, şi părăsi sala.

Când mergea spre uşa pridvorului ce ducea la scări, văzu din ferestrele sălii de alungul uliţei Işlicarilor, venind alaiul strălucit al lui Bimbaşa Sava şi căpeteniilor sale.

Mihai ajungând în capul scării un baş-buluc-başa de delii îl opri şi-i zise:

– Nu e vremea, bre, Mihai, să te duci acum în curte.

Mihai răspunse că l-a trimis Chehaia-Bei să-i aducă ceva.

Eşi pe uşă în pridvor care era cu geamlâc şi zări porţile închizându-se. Bimbaşa Sava cu căpitanii Ghencea,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mihali şi ceilalţi intraseră în curte. Îi văzu descălecând şi pornind să urce scara. La scară se pomeni faţă în faţă cu Sava care îl întrebă:

– Ce faci nene Mihai? Paşa ce face?

Mihai îi răspunse că n'a intrat la paşe şi ei păşiră înainte. Restul se ştie.

Măcelul de pe uliţile Bucureştilor

A doua zi după omorârea lui Bimbaşa Sava şi a căpeteniilor sale Ghencea şi Mihali, Chehaia-Bei dădu poruncă să fie tăiaţi toţi arnăuţii ce se vor mai găsi prin oraş.

Măcelul acesta a fost unul din cele mai groaznice. Acum vr'o 30 de ani mai erau în Bucureşti bătrâni cari îşi aduceau aminte de dânsul sau au fost privitori la el ca copii.

Bucureştenii tremurând de frica lui Chehaia-Bei închiseră şi zăvorîră prăvăliile, hanurile şi toate casele.

Manafii şi deliii turci plecaseră pe uliţele Bucureştilor şi ori unde întâlneau vr'un eterist, grec sau arnăut, îi tăiau capul şi-l duceau la conacul lui Chehaia-Bei unde la scara de jos era un turc care plătea ori cui aducea un cap, un ban turcesc de 5 lei numit *beşlic*.

Bătrânii despre care am pomenit mai sus povesteau cum manafii turci cu mânecile cămăşii legate la spate, ţineau în mâna dreaptă, de păr, un cap şi, în stânga, iataganul, fugind astfel cu capul sângerat spre conacul lui Chehaia ca să-şi primească beşlicul.

Spune cine-va de pe acea vreme, anume Dârzeanu, despre acest măcel:

"Cine poate povesti această groaznică întâmplare şi multă vărsare de sânge s'au făcut, stând leşurile de trupuri, atât pe podurile cele mari, cât şi pe uliţe şi în toate părţile, precum şi jafurile ce s'au făcut mai pe la toate casele din Bucureşti spărgându-se şi multe biserici".

Măcelul ţinu 4 ceasuri în Bucureşti. Atunci s'au dus la Chehaia-Bei, Mihail Manu, Samurcaş şi negustorul Băltăreţu de pe podul Târgului-de-Afară şi l-au rugat să poruncească încetarea măcelului căci manafii şi deliii turci începuseră a tăia pe uliţe şi din *raiaua împărătească*, precupeţi şi alţi rumâni.

Mai tăiară şi pe un căprar al agenţiei austriace pe care-l întâlniseră pe uliţă şi-l văzuseră îmbrăcat milităreşte şi cu tesacul de gât.

Locotenentul consulului austriac Fleischhacker, aflând despre tăierea căprarului s'a dus la Chehaia-Bei şi i-a spus:

– D-ta nu eşti trimis aici ca să fii măcelar de oameni. Dacă nu vei porunci să înceteze măcelul, atunci vom aduce în Bucureşti oştirea noastră.

La această ameninţare, Chehaia-Bei porunci încetarea măcelului şi trimise pristavi pe la toate răspântiile uliţelor ca să vestească că oricine va mai aduce un cap tăiat, în loc de beşlic va pierde capul său.

Tudor Vladimirescu – adunarea de la Padeş
Detaliu din fresca sălii de concerte a Ateneului Român

In chipul acesta măcelul luă sfârşit.

Cei ce locuiau în hanul Zlătari, călugări, neguţători şi, în deosebi, unii din zarafii cei mari ai Bucureştilor, de acum o sută şi mai bine de ani, au petrecut, în ziua aceea, o zi de groază, aşteptând, din clipă în clipă, cu toate că porţile hanului erau închise şi zăvorite, să fie năvăliţi de turci, tăiaţi şi prădaţi de avutul lor.

Hanul, fiind închinat Patriarhiei din Alexandria Egiptului, după cum am amintit, era îngrijit de familia lui Andrei Papazoglu, care a locuit aici peste 40 de ani, şi care era însărcinat de patriarhie cu strângerea chiriilor, meremetisirea bisericii şi a locuinţelor.

Acest Andrei Papazoglu a fost părintele maiorului Dim. Papazoglu care ne-a lăsut multe amintiri scrise despre Bucureştii cum au fost odinioară. Maiorul D. Papazoglu s'a născut chiar în hanul Zlătari la 28 Martie 1811.

("Gazeta Municipală", nr. 97, anul II,
26 noiembrie 1933)

Pagini îngrijite de Serviciul Memorie Comunitară
al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane București Fondul EUGEN BARBU

Dumitru STĂNCESCU, *Alte basme culese din gura poporului*
Editor H. Steinberg, București, 1893

... Multe lucruri foarte vechi s'au păstrat cu chipul acesta sub etichete a căror înfățișare e creștină, etichete care însă sunt foarte ușor de dezlipit. Expresiunea: Li dyăl marèy si fèy, *e deci de ajuns spre a ne duce către epocele depărtate când nu se găseau nici tratate de fizică, nici manuale de astronomie, când spre a desluși toate fenomenele care'l înconjurau, omul* – și n'ar fi putut gândi altfel – *credea că toate ființele au voințe asemenea cu ale sale, vĕzênd* cu ochii *o nuntă cerească în veselia unei raze de soare în mijlocul unei ploi repezi, o ceartă mai mult or mai puțin caznică în câteva bubuituri de tunet, o bătaie în fie-care furtună, și o punte Dumnezeiască în fie-care curcubeu...*

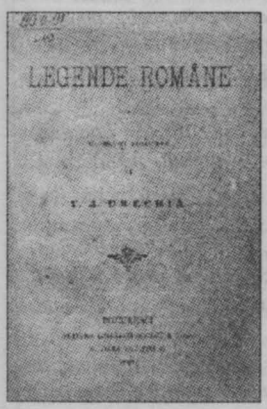

***Legende Române* culese și adnotate de V.A. URECHIĂ**
Editura Librăriei Socecu & Comp., Bucuresci, 1891

... Nu ne simțim în stare să urmărim filiațiunea poveștilor din acest volum, nici după vreuna din metodele sus amintite. – Ne mărginim la lucrarea de simplu colector. – Forma în care dăm povestea culésă, bună séu rea este lucrarea nóstră, iar fondul este al poporului. – Erudițiunea nóstră de folklorist se va mărgini la indicarea, în note, a poveștilor similare, cari ne-ar fi cunoscute, din alte limbi. Lucrarea folkloristică mai importantă s'o facă cei competinți. (V.A. Urechiă)

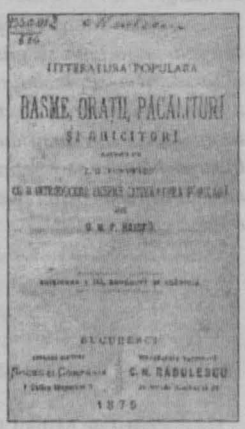

***Basme, oraţii, păcălituri şi ghicitori* adunate de I.C. FUNDESCU**
Cu o introducere despre literatura populară de D.B.P. HAJDEU
Ediţiunea a III, revĕdută şi adăogită
Librari editori Socec şi Compania, Tipographia Naţionale C.N. Rădulescu, Bucuresci, 1875

... unulu din semnele celle mai distinctive şi celle mai universale alle unui adevĕratu productu allu litteraturei populare, este unu amestecu în fondu şi în formă, poesia amalgamată cu prosa, istoria cu fabula, idealulu cellu mai transcedentu cu realitatea cea mai banală, elementele empirice alle tuturoru sciinţeloru, în fine, enciclopediă chaotică dupĕ care unu observator filosofu póte judeca totu ce scie şi totu ce crede o naţiune... (B.P. Hăjdeu, 1867)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

15 ianuarie 1850

EDIȚII

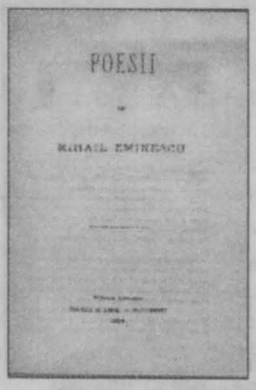

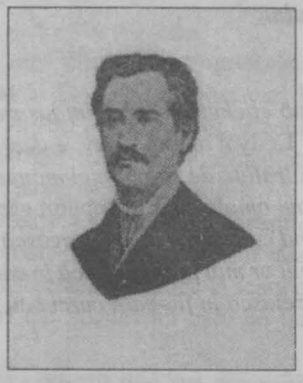

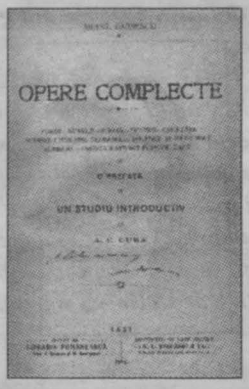

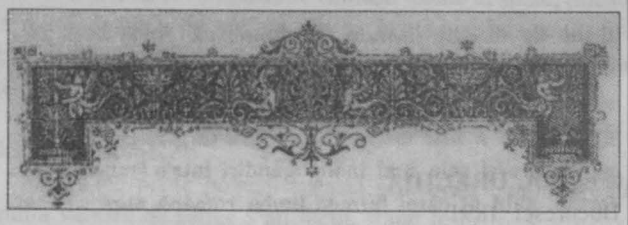

Colecția de față cuprinde toate poesiile lui Eminescu publicate in "Convorbiri Literare" de vre-o doisprezece ani incoace, precum și cele aflate până acum numai in manuscript pe la unele persoane particulare.

Publicarea se face in lipsa poetului din Țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor sale, pentru a fi putut fi induplecat să se ingrijească insuși de o asemenea culegere, cu toată stăruința amicilor săi literari.

*Poesiile, așa cum se presintă in paginele următoare, nu sunt dar revĕzute de Eminescu și sunt prin urmare lipsite de indreptările ce aveà de gând să le facă, cel puțin la cele vechi (*Venere și Madonă, Mortua est, Egipetul, Noaptea, Ănger de pază, Împĕrat și proletar, Rugăciunea unui Dac, Ănger și Demon*).*

Dacă totuși am publicat și aceste poesii, impreună cu celelalte, așa cum se găsesc, am făcut-o dintr'un simțimĕnt de datorie literară. Trebuiau să devie mai ușor accesibile pentru iubitorii de literatura noastră toate scrierile poetice, chiar și cele incepĕtoare, a le unui autor, care a fost inzestrat cu darul de a intrupà aduncа sa simțire și cele mai inalte gândiri intr'o frumuseță de forme, subt al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viață.

Bucureşti, Decemvrie 1883
T. MAIORESCU

* * *

Poesii de Mihail Eminescu
Editura Librariei Socecu & Comp. – Bucureşti, 1884.

Ființi – în adevăratul înțeles al cuvîntului – ființi colective, cum li s'a zis, este drept, dar nu mai puțin organisme, avînd un trup și un suflet, cu viața lor proprie: iată ce sînt popoarele, națiile.

Alcătuite din indivizi de un sînge determinat – rezultînd din încrucișeri primitive, o știm, însă omogeneizat prin acelaș amestec, în izolare de veacuri – națiile sînt înzestrate cu anumite însușiri, alcătuind o putere naturală, care este naționalitatea, *și care le face să nu se confunde...*

Au podoabele, cîntecele, jocurile, poeziile lor populare: românii, germanii, ungurii, rușii, spaniolii, polonii, francezii. Se aseamănă oare?

O vede oricine, că nu. Dar de ce?

Răspunsul e unul: sînt națiii, rase, individualități diferite – fiecare cu sîngele ei – așadar, cu un caracter, cu un suflet deosebit, care se impune tuturor manifestărilor lui, imprimîndu-le pecetea originalității.

Și pe lîngă producțiile populare, colective, anonime, se adaogă operele geniilor: *opere care însă răsfrîng și ele caracterul nației lor; genii, – de care e legată deapururi faima popoarelor...*

Intenția noastră a fost să punem la îndămîna românilor de pretutindeni, în interesul culturei naționale, o ediție cuprinzînd într'un singur volum, cu preț eftin, toate scrierile – firește, cele mai însemnate, în toate direcțiile, dacă nu chiar toate în înțelesul absolut al cuvîntului – comorile simțirei și gîndului său, ale genialului nostru, nu numai poet, ci și cugetător, în atîtea domenii: Mihail Eminescu.

E cea dintăi întreprindere, credem, de felul acesta la noi, și pentru care editorii d-nii I.V. Ionescu și N. Georgescu *și-au impus însemnate sacrificii.*

Ediția de față e dar, mai întăi, aceea ce voește să fie: o ediție populară.

A.C. CUZA

* * *

Mihail Eminescu, *Opere complecte*. Poezii. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri: Literare, Economice, Politice și Filozofice. Scrisori. Critica Rațiunii Pure de Kant. Cu o prefață și un studiu introductiv de A.C. CUZA.

Editat de Librăria Românească, Ioan V. Ionescu și N. Georgescu; Institutul de Arte Grafice "N.V. Ștefăniu & Co.", Iași, 1914.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

15 ianuarie 2003

EMINESCU

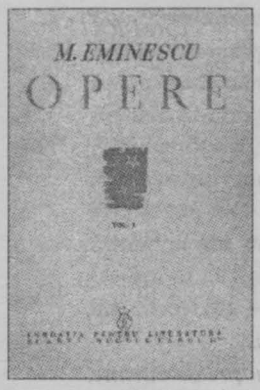

Dela 25 Ianuarie 1902, dată la care Titu Maiorescu cedà Academiei Române manuscrisele, câte deţinea dela Mihai Eminescu, editarea operei aceluia ce nu apucase, în vieaţă fiind, să-şi publice singur volumul, intră într'o nouă fază.

Ceea ce se ştia de câţiva familiari sau numai se bănuia, cu privire la o activitate infinit mai întinsă a poetului, apare de astădată lămurit. Cum tot mai lămurit şi mai insistent se face simţită nevoia editării integrale a operei lui.

Ecourile se succed, cu regularitate, şi cu cât mai mult se dă la iveală din ineditul acestor inepuizabile grânarii, cu atât mai mult se înţelege cât de necesară, cât de imperativă este nevoia publicării laolaltă a tuturor relicvelor sale...

O întâie imagină, a ceea ce ar fi putut fi această râvnită ediţie integrală a operei lui Eminescu o schiţează în 1914, d-l A.C. Cuza. A spune că impunătoarea tipăritură, chiar lipsită de condiţiile unei prezentări critice, cum şi era de fapt, nu reprezintă, totuşi, grosso modo, *nici a zecea parte din totalul operei eminesciene, este nu numai un adevăr elementar, dar şi cel mai puternic stimulent pentru urmărirea acelei himere pe care anii în loc să o apropie, o îndepărtau.*

... mai deunăzi, distingând între feluritele categorii de ediţii critice, d-l N. Iorga săpa în câteva cuvinte însăşi norma şi temelia unei atari ediţii integrale: «Orice rând din Eminescu merită să fie tipărit».

Către această prezentare totală a operei lui Eminescu purcede, cu acest întâiu volum, Fundaţia pentru literatură şi artă «Regele Carol II». Integrală şi critică, ediţia aceasta năzueşte să ducă la bun sfârşit împlinirea acelui corpus eminescianum, *la care şi memoria poetului, şi obligaţiile culturii contimporane, şi năzuinţele ani de ani amânate, au deopotrivă dreptul...*

PERPESSICIUS

* * *

M. Eminescu, *Poezii tipărite în timpul vieţii*, I – Introducere. Note şi variante. Anexe. Ediţie critică îngrijită de Perpessicius. Cu 50 reproduceri după manuscris. Fundaţia pentru literatură şi artă "Regele Carol II", Bucureşti, 1939.

Volumul VI, ultimul apărut sub îngrijirea lui Perpessicius, cuprinde Literatura populară. Cu volumul VII, ediţia Perpessicius continuă să apară, până la volumul XVI, sub îngrijirea unui colectiv de cercetători de la Muzeul Literaturii Române – coordonatori Al. Oprea, Petru Creţia şi Dimitrie Vatamaniuc.

Ediţia de faţă a fost pentru mine un instrument de lucru, pe care mi l-am pregătit ca să pot cerceta metodic opera poetică a lui Eminescu în desfăşurarea ei, de la primele încercări versificate – câteva apărute în Familia *– până la* Luceafărul. *Subiect de plăcere intelectuală vădită, care se nuanţează cu pasiunea de scrupulozitate.*

Cea dintîi problemă care mi s-a pus a fost de a stabili, aproximativ unde nu se putea altfel, cronologia compunerilor poetice. Şi lucrul nu a fost uşor.

Pentru caietele care s-au păstrat în întregimea lor, se poate confirma cu siguranţă că sînt din epoca Vienei, a Berlinului, a Iaşului, cînd Eminescu era revizor şcolar ori redactor la Curierul de Iaşi, *şi cînd trăia o pasionantă frămîntare afectivă, ori a Bucureştilor muncii istovitoare de la* Timpul.

Datarea fiecărei scrieri în parte m-a preocupat şi în studiile despre literatura populară culeasă de poet, preocupare pe care a avut-o şi Perpessicius, în cunoscuta sa ediţie. Trudnicele sale cercetări şi organizări ale materialelor le-am urmărit cu atenţie, ajungînd uneori la aceeaşi concluzie, alteori însă socotind că trebuie să aduc unele retuşuri în cronologizare.

Mai anevoioasă, şi pentru Perpessicius ca şi pentru mine, a fost stabilirea unor date verosimile pentru producţiile din foi legate anarhic – fără cel mai elementar spirit ştiinţific, şi, aş spune, fără de pietate – cînd manuscrisele poetului au fost încredinţate de Maiorescu Bibliotecii Academiei Române...

Lucrarea lui Perpessicius, altfel organizată decît a noastră, este o mare ediţie bogată în informaţii şi cuprinzătoare de materiale de permanentă utilitate pentru orice cercetător al poeziei lui Eminescu. Ediţia noastră nu o reia pe a lui Perpessicius. Se reproduc uneori variante numai fiindcă le socotim necesare pentru scoaterea în relief a vreunei valori istorice. Am organizat opera poetică a lui Eminescu astfel că antume şi postume se învîrstează ca-ntr-un buchet de flori variate, nu am pus hotare între ele. Am căutat să le distingem unele de altele numai prin caracterele tipografice – cele tipărite de poet au fost culese, în această ediţie, cu caractere cursive. Astfel toate poeziile lui Eminescu se pot citi cu mulţumirea spirituală că avem dinainte ceea ce a găsit autorul demn de publicat şi cum se încadrează antumele – cu zgîrcenie date de poet la iveală – în imensa operă rămasă în caiete cu toate formele ei. Această operă postumă ne dă posibilitatea să cunoaştem şi proiectele pe care o soartă vitregă le-a oprit în procesul lor de cristalizare...

D. MURĂRAŞU

* * *

M. Eminescu, *Poezii*. Ediţie critică de D. Murăraşu. Editura Minerva, Bucureşti, 1982.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Bibliografie

Născut la 9 noiembrie 1930, Josenii Bârgăului, județul Bistrița-Năsăud. Absolvent al Facultății de Filologie, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. Redactor la revistele „Almanahul Literar" și „Steaua" (aici deținând din decembrie 1959 până în decembrie 2000 funcția de redactor șef), de care îi este legată întreaga activitate literară. Debutează în 1948, cu versuri, în Suplimentul Cultural al ziarului „Lupta Ardealului" din Cluj.

Din volumele publicate:

Poezie

- 1956: *Focurile sacre*, Editura de Stat Pentru Literatură și Artă, București
- 1961: *Unde apele vorbesc cu pământul*, Editura Tineretului, București
- 1963: *Jocul de-a stelele*, Editura de Stat Pentru Literatură și Artă, București
- 1967: *Cele mai frumoase poezii*, antologie, Editura Tineretului, București
- 1967: *Pe înaltele reliefuri*, Editura Pentru Literatură, București
- 1971: *Turn cu ceas*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
- 1972: *Zeii așediați*, Editura Albatros, București
- 1975: *Micropoeme și alte poezii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
- 1977: *Cuvinte deasupra vămii*, Editura Eminescu, București
- 1978: *Omul de zăpadă*, Editura Ion Creangă, București
- 1980: *Septentrion*, Editura Cartea Românească, București
- 1983: *Versuri*, antologie, Editura Eminescu, seria „Poeți Români Contemporani", București
- 1985: *Mișcarea de revoluție*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
- 1987: *Ritualuri*, Editura Cartea Românească, București
- 1991: *Zodiac*, Editura Eminescu, București
- 1994: cu titlu reluat: *Septentrion*, o selecție de autor în colecția „Biblioteca Pentru Toți", Editura Minerva, București
- 1996: *Gutui japonez* (haiku), Editura Timpul, Iași
- 1997: *Seară cu versuri în lectura autorilor*, Editura Albatros, București
- 2002: *Piatra scrisă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

Aurel RĂU

Intrare

Domnilor,
aceasta e-o poartă;
o Poartă
cât a Sărutului.
Deschisă,
să se vadă cerul.
Înălțată
pe picioare de curcubeu.
Dar implântată
în pământ
precum trupul Fătului
din poveste,
până la brâu.
Care-l învinge pe smeu
în cele din urmă.

Sau nu e o
poartă.
Nu se poartă.
Dacă ochii noștri de cuvinte,
dacă mâinile noastre de flăcări
văd bine.
Un front de senin
peste câmpuri
de floarea-soarelui,
înflorite,
care se uită
înapoi
după soare.

Se uită
în est prin vest.

Mărul roșu

Pe masa mea și-a găsit loc
Un roșu măr.
De lumină îmbată
Foile, cărțile, camera toată.
Roșu de tot ca o sferă de foc.

Doar o mică,
Albă,
Rotundă
Pată
– Ca o lacrimă –
Se vede-n mijloc.

O amintire de-o frunză lăsată.

Și-mi pare, cum stau și privesc
La mărul de-acasă primit,
Că seamănă lacrima asta
C-un ochi cunoscut, liniștit,
Prin care se uită la mine
Grădina în care-am crescut,
Altoii cu flori și albine,
Lucerna cu fluiere line,
A sturzilor gureșă gloată.

Și copilăria-mi toată.

Comori

Eu nu cred că trebuie să tacă poetul.
Dar nici să cânte nu cred că trebuie.
El are-n mâini miliarde
de monete
din colecția-i de cuvinte
care o dată la fiece generație se aprind.
El deține metode de tortură
mai nemiloase
spre a-și întinde vertebrele
până-n punctul de unde vede.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Îmi pare mereu

Îmi pare mereu că mi-apari prin cineva
În locuri imposibile, departe...
În colțuri de stradă, în nopți enigmatice
Din zgomotoase orașe streine.
Femeia se-apropie încet, grăbit,
Inima-mi la pândă, ca lupii.
Femeia se-apropie, trece – m-a mințit
Părul ei blond, vaga melancolie
A privirilor duse în infinit.
Trupul tău fuge din ea, deodată,
Umbletul tău, pe coline de aur,
Umbra ta iarăși în sălcii și-n vin...
Am să mă rog pentru noi într-o carte.

Patruzeci de ani

Am fost în deșertul Țin.
Am aruncat pe drum armele, sfeșnicele
și podoabele femeilor, ca să trecem
cu bine pustiul Țin.
Și mult ne-a fost dor de cântec;
și se iveau ca fantasme prin marginile memoriei
acordurile de harfe din vechiul templu.
Și am ieșit din iadul Țin.
Prorocii au îmbătrânit și au murit rând pe rând,
copiii s-au făcut mari și au râs de bătrâni
și cu teama de fiare, ce ne păndeau din tot locul
și cu somnul prin țarini, ne-am deprins.

Acum, se va cere să dăm lupta.
Păsări cântă fără tăgadă prin arborii
promiși.
Arde muntele Nebo
în claruri. Înfrânt este „Regele
Mardonului, regele Haţorului"

și „Regele Dorului, din plaiul Dor".

Flori de gheață

Regina nopții,
agave,
parcă lotuși...
Încet se cațără, până îmi fac fereastra
catapeteasmă
ori lespede înflorată
de domn creștin.
Flori de gheață
la Vatra Dornei.
Și ora bună se lasă.
Ora bună se lasă așteptată.
În somn
coboară sângele,
viața,
Voronețul,
turcii vântului.

Proză

• 1968: *Oameni de aer*, Editura Cartea Românească, București

• 2000: *Școli, I – un infinit*, Editura Atos, București

Eseuri, Publicistică și Critică literară

• 1968: *Elogii*, Editura Pentru Literatură și Artă, București

• 1972: *False proze*, Editura Cartea Românească, București

• 1972: *Trei poeți*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

• 1977: *Întâlniri cu scriitori*, Editura Univers, București

• 1980: *Flori din cuvinte*, Editura Eminescu, București

• 1989: *Efigii*, Editura Eminescu, București

• 1994: *În povești cu Ion Creangă*, Editura Didactică și Pedagogică, București

• 1996: *Andrei Mureșanu în răsăririle magicului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

• 1999: *Expo 99 – de la Olahus la Emil Cioran*, Editura Cartea Românească, București

• 2000: *Portrete la zile mari*, Editura Eminescu, București

Cărți de călătorie

• 1960: *La marginea deșertului Gobi*, Editura Tineretului, București; ediția a doua, revăzută, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1970

• 1973: *În inima lui Yamato*, Editura Albatros, București; ediția a doua, revăzută și lărgită, Editura Ex Ponto, Constanța, 2000

• 1979: *Grecia – călătorie incompletă*, Editura Cartea Românească, București

Traduceri

• 1964: Antonio Machado, *Poezii și poeme*, Editura Pentru Literatură Universală, București

• 1965: Ghiorghios Seferis, *Poezii*, colecția „Cele mai frumoase poezii", Editura Tineretului, București; ediția a doua, revăzută, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000

• 1969: Saint-John Perse, *Poeme*, Editura Univers, București; ediția a doua, lărgită, *Poeme alese*, la aceeași editură, 1983

• 1971: Constantin Kavafis, *Poezii*, Editura Univers, București

• 1972: Alexandr Blok, *Doisprăzece*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

• 1987: *Poeți francezi*, antologie panoramică (de la Charles d'Orléans la Yves Bonnefoi, șase secole de poezie), Editura Dacia, Cluj-Napoca

• 1998: Matsuo Bashô, *Jurnale de drumeție* (proză și versuri), Editura Eminescu, București

Îngrijiri de ediții

• 1965: Ion Pillat, *Poezii*, originale și traduceri, cu un studiu introductiv, Editura Pentru Literatură, București

• 1966: Lucian Blaga, *Versuri*, cu o prefață, Editura Tineretului, colecția „Cele mai frumoase poezii", București

• 1968: V. Voiculescu, *Poezii* (două volume), cu un studiu introductiv, Editura Pentru Literatură, București

Premii literare: Premiul Academiei, pentru versuri originale; Premiul Uniunii Scriitorilor, pentru traduceri de poezie. I s-a decernat de trei ori premiul „Opera Omnia", la festivaluri de poezie din țară, și de câteva ori Premiul Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor. Are volume de versuri traduse în alte limbi (maghiară, neogreacă, germană).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisoare din... Sfântu Gheorghe

Maratonul Lecturii la Sfântu Gheorghe
sau
Trecerea literaturii prin proba cititului cu glas tare

Niculina ȚÎNȚAR

Niciodată gestionarea unei biblioteci publice n-a fost o responsabilitate la îndemâna oricui, astăzi însă, mai mult ca oricând, administrarea unei astfel de instituții publice a devenit o problemă extrem de delicată. Indiferent de mărimea bibliotecilor și de spațiul cultural în care acestea funcționează, cei ce răspund de gestionarea lor se confruntă în esență cu aceeași problemă: *ce înseamnă a fi cu adevărat în slujba comunității căreia biblioteca îi aparține?* O întrebare la care nimeni nu poate pretinde că a găsit răspunsul ultim și definitiv, așa ceva de altfel nici nu este de dorit. Pentru a găsi răspunsuri valabile la problema în cauză, cred că ar fi bine să se pornească de la recunoașterea unei realități pe care Jean Caune a definit-o în următorii termeni: *"Fenomenele culturale și procesele de comunicare fac parte acum mai mult ca oricând din orice viață comunitară"*. (*Cultură și Comunicare*, Ed. Cartea Românească, 2000, p. 15) Așa stând lucrurile, rămâne de reținut faptul că astăzi *nici o instituție politică, administrativă, educativă și nici o activitate colectivă nu se pot sustrage tehnicilor comunicării și proceselor de construcție a identității culturale.* Iar astăzi când spunem comunicare spunem în primul rând televiziune și Internet.

Urmăresc cu viu interes toate dezbaterile pe marginea rolului bibliotecilor publice în societatea noastră de tranziție și observ că mai toate sunt provocate de *disputa carte vs. Internet și televiziune.* Mă număr printre cei care cred cu tărie în consecințele formative ale cărții (întemeiate pe răgaz, imaginație și reflecție), fără să resping ofertele de comunicare ale Internetului. Deși aceste oferte se întemeiază pe circulația rapidă a informației, pe conectarea la imediat și virtual, mă situez și eu de partea celor care consideră că ele reprezintă alternative de comunicare care până la urmă sporesc valoarea și importanța cărții. În același timp, nici o bibliotecă publică din România nu poate ignora schimbările provocate în practicile lecturii de noile mecanisme de stocare și transmitere a informației. Lumea virtuală pune la dispoziția e-cititorului programe prin care poate beneficia de numeroase facilități de lecturare – mai multe variante de afișare, sublinieri, adnotări, interactivitate ș.a. Dincolo de schimbările pe care textul

electronic le-a adus în pregătirea pentru lectură și în ordinea ei, *modul în care citim rămâne în esență neschimbat.* Textul electronic și textul pe suportul de hârtie sunt descifrate prin lectura tăcută sau lectura cu glas tare, ambele presupunând aceeași condiție: *trebuie să știm să citim.* Or, mass-media și diverse sondaje de opinie scot la iveală o realitate descurajantă: foarte mulți oameni, mulți dintre ei cu pretenții intelectuale, nu se descurcă în fața unui text scris, indiferent de natura lui. Dar nu aceasta este problema pe care îmi propun s-o pun în discuție, o las în seama studiilor de sociologie și psihologie a lecturii. Prin rândurile așternute până acum am încercat să ajung la motivațiile care au stat la baza unei inițiative a Bibliotecii Județene Covasna. Inițiativa este legată de una din practicile lecturii care a fost la mare modă în Grecia antică și care astăzi continuă să fie o probă de foc pentru textele literare și pentru cititorii lor. *Este vorba de proba cititului cu glas tare în fața unui auditoriu.*

Cultura virtuală încurajează dispoziția cititorilor, îndeosebi a tinerilor, de a contesta canonul impus prin tradiție. Libertatea de a contesta ierarhia valorilor este un drept ce trebuie respectat, în același timp însă *bibliotecile publice au datoria ca prin politica de achiziții și oferta de servicii să nu-și lase cititorii pradă literaturii de consum.* Biblioteca Județeană Covasna, ca mai toate bibliotecile publice din România, are de rezolvat probleme de dotare și organizare, de îmbunătățire a pregătirii bibliotecarilor și de schimbare a mentalității lor. Paralel cu eforturile de rezolvare a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Kertész Imre

Karinthy Frigyes

Tamási Áron

Rejtő Jenő

acestor probleme, Biblioteca noastră are un Program special prin care încurajează apropierea cititorilor de textul literar de calitate. Desigur, lectura rămâne o experiență strict individuală, nimeni nu poate controla mecanismele alegerii lecturii, ale înțelegerii și interpretării textelor. Ceea ce pot face însă bibliotecile publice nu este deloc de neglijat și ține de funcția lor formativ-informativă: *trebuie să ofere criterii de selecție și să-i pună pe cititori în situația de a le confrunta cu propriile opțiuni.* MARATONUL LECTURII organizat de Biblioteca Județeană Covasna este o astfel de ofertă. Proiectul a debutat în 2002 iar ediția a II-a s-a desfășurat la sfârșitul anului trecut: acțiunea a început vineri – 6 decembrie, orele 17, și s-a încheiat sâmbătă – 7 decembrie, orele 17. Așadar, timp de 24 de ore, la Sala de lectură a Bibliotecii noastre, cei înscriși la Maraton (peste 150 de persoane) au citit succesiv, în limbile maghiară și română, fragmente din operele lor preferate – povești, basme, nuvele, romane, poeme. De remarcat prezența discretă a primarului municipiului Sfântu Gheorghe, Albert Álmos, care a fost primul cititor, dând startul unui maraton deschis tuturor covăsnenilor care știu să citească – indiferent de vârstă, naționalitate și ocupație. Atmosfera a fost intimă, s-au format comunități de lectură (de regulă cititorii veneau în grup, mai ales după miezul nopții), s-a băut ceai și cafea, s-au servit prăjituri și s-a discutat despre cărți și nu numai. Proba cititului cu glas tare în fața unui auditoriu i-a adus pe cititori în situația de a dezvălui public *cum știu să citească și dacă ceea ce le place să citească rezistă la proba cititului cu glas tare.* Dar pentru a înțelege cât de valabilă și importantă este această probă pentru un text literar, sunt nevoită să mai deschid câteva paranteze.

Orice încercare de apropiere de limbajul literaturii ar fi impus, la rigoare, câteva considerații științifice referitoare la apariția "celui mai primejdios dintre bunuri – limba" (așa cum o numește Hölderlin). Mă rezum doar la a consemna faptul că de milenii omul se confruntă cu aceeași problemă a frontierelor lingvistice iar gestul creator/arta a rămas cea mai bună șansă de a vorbi tuturor oamenilor și tuturor timpurilor. Istoria artelor poate fi definită drept o continuă încercare a omului de a comunica cât mai adânc și mai frumos. Meritul de a fi întemeiat teoria particularităților și limitelor fiecărei arte îi revine lui Lessing, care a provocat ulterior o imensă bibliografie descriptivă și teoretizantă a domeniilor artistice. Această bibliografie cuprinde numeroase sisteme de clasificare a artelor, paralel cu încercarea teoreticienilor de a stabili o *artă supremă.* Unii au identificat această artă supremă ca fiind poezia, alții sculptura sau muzica. A existat și părerea că numai artele combinate pot râvni la statutul de artă supremă. Această teorie a fost susținută de Richard Wagner care considera că "perfecțiunea maximă poate fi găsită în artele reunite". (Benedetto Croce, *Estetica*, Ed. Univers 1971, p. 470) Dincolo de aceste considerații și clasificări, muzica a fost definită drept cea mai abstractă dintre arte, cea mai pură formă de exprimare artistică (cea mai apropiată de esența divină). În mod cert, omul are o lungă experiență muzicală, din moment ce se consideră că limbajul s-a desprins treptat din strigăt, iar strigătul este o "schiță de cânt". (1) Limbajul "s-a născut dintr-o silabisire a strigătului și a suspinului". Așa se face că limbajul "rămâne în orice împrejurare puternic muzical, impregnat cu sentimente elementare manifeste". (2) Prin urmare, se poate vorbi de o stare muzicală originară a vorbirii. "Acusticienii știu că orice vorbire este identificabilă și unică, fie și numai prin timbrul ei". (3) Starea muzicală originară a vorbirii explică și seducția vocii: "Nu e nevoie să înțelegi cuvintele pentru a surprinde semnificația lor, dispoziția vorbitorului, amărăciunea, prefăcătoria sau ura lui". (4) Lingviștii anglo-saxoni au presupus că originea limbilor are mai multe surse posibile. Printre acestea ei includ o așa numită "sursă armonică potrivit căreia limba ar evoca o corelație simbolică între sunet și impactul său impresionist" (1,2,3,4 – Luc Benoist, *Semne, Simboluri și Mituri* – Ed. Humanitas, 1995, pp. 20 – 23).

Când am citit aceste considerații ale lui Benoist,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

I. L. Caragiale

Andrei Pleşu

Rabindranath Tagore

Jaroslav Hašek

m-am gândit dacă forța de seducție a scrisului, a textului literar poate fi explicată și prin această stare muzicală originară a limbajului. Tratatele de estetică reţin ideea că trecerea de la scrierea rudimentară la scrierea dezvoltată şi nuanțată atestă apariția/prezența gândirii muzicale. Pe lângă această stare muzicală originară a limbajului, forța de seducție a limbajului literar depinde în mod hotărâtor de *arta de a găsi cuvintele potrivite*. Întrebarea este dacă arta de a potrivi cuvintele are vreo legătură cu muzica? Un răspuns fascinant la această întrebare a fost dat de filosoful Gabriel Liiceanu, în cadrul *Seratei muzicale* a lui Iosif Sava, din 2 decembrie 1995 (transcrierea discuției a fost inclusă în ediția a doua a volumului *Apel către lichele*, Ed. Humanitas, 1996). Răspunsul lui Gabriel Liiceanu poate fi luat şi drept cea mai bună motivație a organizării Maratonului Lecturii de la Sfântu Gheorghe. Esența textului semnat de reputatul filosof şi editor român: "Scriind, am visat de multe ori să ajung la starea muzicală a scrisului". În opinia lui Liiceanu, cea mai înaltă apreciere ce poate fi adusă unui scriitor este să spui că textul său are structură armonică, are muzicalitate. Scriitorii care ating cel mai des starea muzicală a scrisului sunt cei care au acces la muzică şi cărora "muzica le dă sensul adânc al separării şi al contopirii". Pentru a-şi argumenta afirmația, Liiceanu citează texte din Cioran, Noica şi Heidegger. Dar lista scriitorilor care au avut legături cu muzica şi au atins *starea muzicală a scrisului* este lungă. Să o completăm cu încă câteva nume: Shakespeare, Stendhal, Marcel Proust, Thomas Mann, Georges Duhamel, Nietzsche, John Priestley, G. Bernard Shaw, G. Călinescu, Mihail Sebastian... (ordinea enumerării este întâmplătoare, condiționată de limitele memoriei mele). Să revenim la modul cum Liiceanu răspunde la întrebarea – de ce are nevoie de muzică un om a cărui meserie este scrisul: "Problema aceasta s-a pus în mod explicit în retorica greacă din perioada alexandrină, deci în secolele III – II î.Chr. Au apărut atunci tratate ale căror titluri – de pildă, DESPRE POTRIVIREA CUVINTELOR, de fapt despre ştiința punerii laolaltă a cuvintelor – dovedesc conştiința unui principiu al compoziției în scris, în fond al unui principiu muzical al scrisului. Aceste tratate inventariau tipurile de potrivire ale cuvintelor, deci stilurile, pornind în mod limpede de la elemente muzicale: melos, ritm, varietate etc. (...) În orice caz, fapt este că nu poți să arunci la întâmplare cuvintele într-o frază. Există un mod de a compune în scris care este deopotrivă ştiință şi ureche.

Mi-am invidiat întotdeauna prietenii care au ureche muzicală absolută. (...) Scrisul lor este ghidat de ritm, este un scris care, chiar şi atunci când este parcurs în tăcerea gândului, poartă în el o fluiditate, sacadarea unei respirații, un joc al accentelor şi al intonațiilor. De aceea scrisul adevărat rezistă la proba lecturii cu glas tare".

Aşadar, despre confruntarea cu scrisul adevărat a fost vorba la Maratonul Lecturii de la Sfântu Gheorghe, iar scriitorii din care au citit participanții şi care au trecut cu succes prin proba lecturii cu glas tare au fost: Andrei Pleşu, Mircea Cărtărescu, Caragiale, Hašek, Kipling, Günter Grass, Tagore, Jean-Claude Carrière, Erick Knight, Salinger, Rejtő Jenő, Tamási Áron, Heltai Jenő, Karinthy Frigyes... Ultimul participant la Maraton a citit un fragment semnat de scriitorul maghiar Kertész Imre, laureat al Premiului Nobel pentru literatură pe anul 2002.

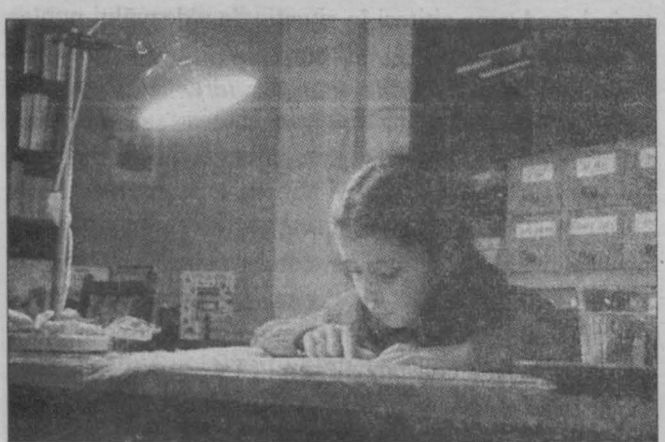

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Biblioteca publică în era electronică

Raport

Cercetare inițiată de NAPLE

(National Authorities on Public Libraries in Europe)

Autoritatea Națională a Bibliotecilor din Danemarca

(Danish National Library Authority)

Copenhaga

[III]

Nivelul local

Vom trece acum la studierea situației bibliotecilor de la nivel local.

Biblioteca publică și serviciile de Internet la nivel local

Felul în care Internetul este asimilat și utilizat în sistemele de biblioteci publice constituie un bun indicator al raportului dintre declarațiile oficiale și starea de fapt. Discrepanțele din acest domeniu trebuie evaluate ținând seama și de economia, tradițiile și istoria fiecărei țări în parte. Ne vom opri mai întâi asupra proporției de biblioteci publice cu acces la Internet. Calculul se face din sfert în sfert, adică vom vedea mai întâi în câte țări mai puțin de 25% din bibliotecile publice au acces la Internet, în câte țări între 25% și 50% dintre biblioteci au acces ș.a.m.d. Conform acestui criteriu, țările sunt grupate astfel:

Acces la Internet 0 – 25%: Cipru, Cehia, Grecia, Letonia, Malta, Slovacia, Spania

Acces la Internet 26 – 50%: Austria, Croația, Estonia, Italia

Acces la Internet 51 – 75%: Germania, Islanda, Lituania, Marea Britanie

Acces la Internet 76-100%: Danemarca, Finlanda, Irlanda, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Suedia

Este important de observat ritmul rapid de dezvoltare în acest domeniu.

Dimensiunile serviciilor Internet

Este important numărul bibliotecilor cu acces la Internet dar mai important este de știut dacă acestea oferă acces gratuit cititorilor și care dintre serviciile bibliotecii sunt oferite prin intermediul Internetului. Un indicator al dezvoltării tehnologice și al felului în care aceasta este disponibilă pentru utilizatori este, de exemplu, existența sau nu a unei pagini Internet pentru biblioteca. Un alt element important este gradul de complexitate al serviciilor Internet oferite.

Întrebările din chestionar la care reprezentanții diferitelor țări trebuiau să răspundă se refereau la accesul la serviciile oferite de biblioteci prin intermediul paginilor de pe Internet. Acestea includ accesul la catalog, acces pentru cereri de împrumut, ghiduri Internet sau diferite servicii de întrebări și răspunsuri. Au fost puse și întrebări referitoare la dezvoltarea noilor servicii de bibliotecă oferite prin intermediul Internetului.

Clasificarea noastră conține următoarele grupuri de țări: primul grup este format din țările ale căror biblioteci au organizat servicii de Internet complete, inclusiv noi tipuri de servicii; grupul al doilea cuprinde țările cu biblioteci care oferă acces la mai mult de un serviciu Internet și au planuri de extindere a acestora, iar grupul al treilea este format din țările ale căror biblioteci oferă numai acces online la catalog.

Grupul 1: Danemarca, Finlanda, Olanda, Norvegia, Suedia și Marea Britanie

Grupul 2: Austria, Cehia, Germania, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Portugalia, Slovenia și Spania

Grupul 3: Croația, Cipru, Estonia, Grecia și Slovacia

Și aici trebuie menționat că serviciile de bibliotecă oferite prin intermediul Internetului se dezvoltă în ritm susținut.

Un lucru extrem de încurajator observat în rapoartele țărilor este dorința de a se oferi acces gratuit la Internet utilizatorilor. Oferirea accesului gratuit la Internet este un lucru obișnuit și în țări în care există posibilitatea taxării serviciilor de acest fel.

Dezvoltarea competențelor și noile roluri profesionale

Biblioteca de tip hibrid cere noi tipuri de calificări și competențe în rândul personalului de bibliotecă. În acest subcapitol vom trece în revistă diversele inițiative naționale în acest domeniu.

Întrebarea pusă a fost următoarea: s-au luat măsuri speciale pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor ca urmare a dezvoltării tehnologice? Intenția nu a fost aceea de a obține o descriere generală a situației privind educația permanentă și dezvoltarea profesională.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Accentul s-a pus mai degrabă pe pregătirea sistematică a personalului pentru a face față dezvoltării tehnologiilor informaționale și de comunicații.

Am constatat din nou o situație foarte diversă care urmează cam aceleași coordonate cu cele descrise în subcapitolul anterior. Putem din nou să împărțim țările în grupe diferite. La o extremitate se află cele care fac eforturi educaționale complexe și susținute, cu mai multe tipuri de instituții implicate. Acestea pot fi biblioteci, agenții de bibliotecă, școli de biblioteconomie, autorități de la diverse niveluri etc. Legislația joacă un rol important în acest domeniu. Acest grup de țări este caracterizat și de următoarele: statul joacă un rol activ în promovarea educației profesionale permanente pe diverse niveluri – sprijin financiar, sprijin legislativ pentru, de exemplu, centrele regionale sau naționale de educație permanentă. În aceste țări atât autoritățile regionale cât și cele locale trebuie să sprijine dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului din bibliotecile publice.

La celălalt pol se găsesc țările în care nu se fac sau se fac puține eforturi sistematice pentru îmbunătățirea pregătirii personalului. Acest lucru nu înseamnă obligatoriu inexistența educației permanente ci doar faptul că sarcina dezvoltării profesionale îi revine individual bibliotecarului sau bibliotecii. În această situație nu există sprijin financiar din partea autorităților de la nivel regional, agențiilor statului sau altor segmente ale sistemului de biblioteci. Școlile de biblioteconomie nu sunt obligate să ofere cursuri pentru pregătirea permanentă și există o lipsă generală de inițiativă din partea altor instituții din domeniu.

Ipoteza noastră este aceea că multe dintre țări se găsesc undeva între cele două extreme. Ciprul poate fi considerat un exemplu în sprijinul acestei ipoteze. Corespondentul din această țară declară simplu că Ministerul Educației asigură cursuri pentru personalul din biblioteci. Țările baltice au un sistem destul de complex pentru activitățile de educație permanentă oferite bibliotecarilor. În Estonia, de exemplu, instituțiile implicate în acest proces sunt: bibliotecile centrale, Biblioteca Națională și universitățile. În Lituania și Letonia situația este similară, cu diferența că aici au fost create și centre de educație permanentă pentru personalul din biblioteci. În Croația va fi deschis un centru de educație permanentă în anul 2002. Pentru funcționarea lui colaborează Biblioteca Națională din Croația, Asociația Bibliotecarilor din Croația, Universitatea și bibliotecile publice din Zagreb. Este important de observat, pentru toate țările din fostul bloc comunist, rolul donațiilor și al sprijinului acordat de Fundația Soros și Open Society. În Olanda au fost făcute mai multe studii despre viitoarele specializări ale bibliotecarilor. Situația este similară în Irlanda, aici pregătirea în tehnologia informației și comunicațiilor făcându-se sub forma unor cursuri pe Internet. În Islanda, Centrul pentru Educație Permanentă al Universității asigură cursuri pe Internet.

În Finlanda, multe biblioteci publice din diferite regiuni ale țării au beneficiat de un program foarte util numit *Information Society Finland.*

Situația din Danemarca este foarte aproape de prima extremă menționată mai sus. Școlile de biblioteconomie în cooperare cu bibliotecile publice au fost întotdeauna obligate să ofere cursuri de educație permanentă. Centrul Danez pentru Biblioteci este una dintre instituțiile angrenate în producerea bibliografiei naționale și un partener esențial pentru oferirea de servicii IT de bibliotecă și a unor cursuri plătite. Autoritatea Națională a Bibliotecilor din Danemarca devine tot mai activă în domeniul consultanței profesionale și al dezvoltării competențelor și, datorită *Documentului Privind Serviciile de Bibliotecă* din 2000, este capabilă să finanțeze activități de educație permanentă foarte complexe. În plus, Asociația Bibliotecarilor din Danemarca și Federația Bibliotecarilor Danezi sunt foarte active în acest sens. Bibliotecile municipale și alte tipuri de biblioteci și-au stabilit rețele de pregătire a formatorilor și instructorilor pentru bibliotecari.

Situația din Grecia se apropie mult de extrema cealaltă. Se pare că majoritatea nevoilor din domeniul educației permanente trebuie rezolvate pe cont propriu.

Literatura de specialitate privind noul rol al bibliotecarilor în contextul dezvoltării tehnologiei informației și comunicațiilor este vastă. În chestionar, corespondenții trebuiau să răspundă dacă au observat o creștere a importanței noilor roluri jucate de bibliotecari în acest context pentru profesie. Noile roluri sunt un indicator al gradului de viabilitate a profesiei și al felului în care societatea apreciază utilitatea acesteia. Un alt indicator util este ușurința cu care bibliotecarii își găsesc de lucru în alte domenii decât în cel al bibliotecilor tradiționale.

Putem observa, din nou, posibilele extreme ale acestei probleme. Una dintre ele este situația în care bibliotecarii ocupă posturi asociate cu tehnologia informației și comunicațiilor: consultant IT, IT developer, manager de baze de date, instructor IT, trainer intern ș.a. O altă extremă este aceea în care bibliotecarii continuă să lucreze ca bibliotecari tradiționali în sectorul public. Acest lucru include, firește, îmbunătățirea cunoștințelor în IT, însă rolurile rămân neschimbate, adică folosirea IT este văzută ca o simplă prelungire a serviciilor și instrumentelor tradiționale.

Din răspunsuri este greu de evaluat situația exactă. Pe de altă parte, mulți dintre corespondenți au declarat că au fost create noi tipuri de specializări. Este cazul Ciprului, țărilor nordice, statelor baltice, Olandei, Marii Britanii, Croației, Portugaliei, Slovaciei, Sloveniei (parțial), Spaniei, Cehiei, Germaniei și Austriei (parțial).

În unele țări, dezvoltarea nu a început încă. Acest lucru este valabil pentru Grecia și Malta. În altele, cum este Luxemburgul, se observă diferențe între bibliotecile publice și cele din rețeaua de cercetare. Cele din urmă par mai orientate către viitor decât bibliotecile publice, cea mai mare parte a noilor roluri profesionale apărând în bibliotecile de cercetare.

În ansamblu, există o conștiință puternică a noilor roluri profesionale ale bibliotecarilor în relație cu IT. Corespondenții au încercat să definească aceste roluri în diferite feluri. În unele țări dezvoltarea are loc în sistemele mari de bibliotecă. Se observă și viteze diferite de dezvoltare. Îndeosebi țările scandinave și Marea Britanie pun accentul pe noile roluri educaționale ale bibliotecarilor.

Acest subcapitol se corelează foarte bine cu cel despre educația permanentă sistematică și completă datorată dezvoltării ICT. Evident, implementarea educației permanente este cea care face diferența.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Servicii educaționale despre și în folosirea Internetului

Rolul bibliotecii publice ca partener în proiectele de educație permanentă este important și este deseori discutat în literatura de specialitate. Biblioteca publică are posibilitatea de a contribui la creșterea capacității cetățenilor de a folosi noile tehnologii informaționale. Educația permanentă este un concept interpretat diferit de la persoană la persoană și de la țară la țară. Astfel, se pun cel puțin două întrebări: prima este dacă biblioteca oferă servicii educaționale pentru utilizatorii individuali sau pentru instituții și a doua, dacă aceste servicii sunt gratuite sau plătite.

Este dificil să apreciezi dimensiunea serviciilor educaționale oferite de bibliotecile publice pe Internet. Putem însă grupa într-un tabel informațiile obținute. Chiar în cazul în care o bibliotecă a răspuns afirmativ la întrebare, aceasta poate să însemne că a oferit de la o simplă instrucțiune de navigare pe Internet până la integrarea resurselor informaționale în situații educaționale autentice.

În interpretarea răspunsurilor primite am urmărit:

1. Oferă bibliotecile obișnuite din țările respective instruire pentru utilizarea Internetului, inclusiv pentru regăsirea informației?

2. Bibliotecile obișnuite cooperează cu alte instituții municipale, cum ar fi școlile, grădinițele pentru a oferi instruire în domeniul informațiilor?

Conform acestor întrebări putem grupa țările în trei categorii. Prima este aceea a țărilor care oferă o mare răspândire a facilităților educaționale de acest tip, a doua cu răspândire medie și a treia categorie a țărilor cu răspândire scăzută sau care nu oferă astfel de facilități educaționale în biblioteci.

Categoria I: Cehia, Islanda, Lituania, Olanda, țările scandinave, Slovenia, Spania, Marea Britanie

Categoria II: Austria, Croația, Estonia, Irlanda, Letonia, Luxemburg, Portugalia

Categoria III: Cipru, Germania, Grecia

Clasificarea este destul de rudimentară și mă îndoiesc că reflectă corect eforturile făcute de țările respective. Concluzia care se desprinde este aceea că bibliotecile de pretutindeni consideră că este obligația lor să își educe utilizatorii.

Colecții

Sub acest titlu ne vom concentra asupra tipurilor de documente și materiale existente în bibliotecile publice și asupra obligativității achiziționării anumitor documente. Importanța dată anumitor tipuri de documente în cadrul colecțiilor a fost un alt element de interes și, în final, dacă utilizarea diferitelor tipuri de documente este gratuită pentru cititori.

Mai multe tipuri de situații s-au desprins din studierea răspunsurilor. La o extremă avem sisteme de biblioteci publice obligate să achiziționeze de la toate tipurile de documente (tipărite sau electronice) până la jucării și opere de artă și să le împrumute gratuit. În acest caz există legi sau regulamente care fac obligatorii achiziționarea acestor tipuri de materiale. Cealaltă extremă este reprezentată de sistemele de biblioteci publice care nu au nici un fel de reglementări în acest sens, cumpără doar cărți și percep taxe pentru împrumut.

Taxarea se poate face cel puțin sub două forme. Biblioteca poate percepe taxe pentru servicii de împrumut al anumitor documente sau pentru utilizarea Internetului. A doua formă este instituirea unei taxe anuale pentru utilizatori. Sunt posibile și combinații.

În țările scandinave bibliotecile publice pun la dispoziția cititorilor o gamă foarte largă de documente, de la cărți, cărți audio și video până la resurse electronice. Toate acestea, cu excepția videocasetelor, sunt documente pe care bibliotecile din Danemarca, de exemplu, sunt obligate să le achiziționeze, și se împrumută gratuit. În țări precum Finlanda, Suedia și Norvegia bibliotecile nu sunt obligate să achiziționeze toate aceste tipuri de documente dar legile privind bibliotecile subliniază importanța achiziționării resurselor electronice. Nu există motive să credem că situația diferă în aceste țări. În toate țările documentele tipărite reprezintă 90% din colecții, fiind urmate de muzică. Problema licențelor a devenit din ce în ce mai importantă și toate țările scandinave lucrează intens la ea acum. În Spania și Portugalia nu se percep taxe. Proporția cărților în colecțiile bibliotecilor publice din Spania ajunge la 98% iar în Portugalia la 90%, însă încep să fie achiziționate tot mai mult și documente pe alte tipuri de suporturi. În Cipru, documentele tradiționale formează 95% din colecții și împrumutul de orice fel este gratuit.

În Austria există ambele tipuri de percepere de taxe menționate mai sus. Taxarea pentru împrumutul documentelor non-carte este un lucru obișnuit. Cărțile domină colecțiile bibliotecilor publice. Aceasta este situația și în Marea Britanie. Bibliotecile locale pot decide dacă percep sau nu taxe pentru împrumutul cărților și altor tipuri de documente. În Germania, colecțiile bibliotecilor conțin o mare diversitate de tipuri de documente dar numai cele tipărite – cărți, ziare, reviste – trebuie achiziționate obligatoriu. În bibliotecile publice din Germania se obișnuiește perceperea unei taxe anuale. Multe biblioteci taxează pentru împrumutul unor documente precum CD, CD-ROM, videocasete, jocuri electronice. Situația este asemănătoare din acest punct de vedere în Cehia. Și în Slovenia se percep taxe, aici existând standarde pentru achiziționarea documentelor pe alte suporturi decât hârtia. În Slovacia, situația este asemănătoare, nu există obligativitatea achiziționării anumitor tipuri de documente, dar perceperea de taxe pentru împrumut este obișnuită, existând restricții pentru împrumutul anumitor documente, astfel că periodicele și casetele audio/video pot fi consultate numai în bibliotecă. În Luxemburg, există doar câteva biblioteci în ale căror colecții sunt prezente și alte tipuri de documente în afara celor tradiționale iar majoritatea bibliotecilor percep taxe.

Concluzii

Comparativ cu situația din urmă cu doar câțiva ani, este evident progresul general al bibliotecilor publice din Europa.

Una din caracteristicile importante ale acestei dezvoltări este rolul activ al autorităților naționale. Biblioteca publică și potențialul ei în domeniul dezvoltării sociale sunt recunoscute. Doar câteva țări par să acorde un sprijin mai

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mic sistemului bibliotecilor publice şi să nu aibă deloc politici referitoare la acest sector. În acest context, trebuie evidenţiate politicile şi eforturile susţinute în sprijinul bibliotecilor publice din ţările est europene. Aceeaşi situaţie este şi în domeniul tehnologiilor informaţionale. Suntem martorii unei dorinţe generale de a aplica programe precum cele de conversie a datelor şi de achiziţionare a sistemelor informatizate de bibliotecă. Multe dintre bibliotecile publice au trecute în regulamentele şi politicile lor asigurarea accesului gratuit la Internet pentru cititori.

Un domeniu în care bibliotecile publice se confruntă cu greutăţi este cel al formării de consorţii şi negociere a licenţelor. Au fost abordate diverse căi. Deseori, în acest domeniu s-au implicat autorităţile naţionale, alteori bibliotecile din anumite regiuni, de exemplu cele municipale, au fost cele care au jucat un rol important. Bibliotecile din diferitele sisteme au probabil mult de învăţat unele de la altele din propriile experienţe.

Bibliotecile trebuie să joace un rol activ în formularea şi punerea în practică a serviciilor Internet pentru utilizatori. O gamă largă de servicii Internet sunt oferite doar în bibliotecile din ţările scandinave. Succesele din acest domeniu observate în ţările din această zonă a Europei se explică prin gradul mai mare de implicare şi coordonare naţională. Cooperarea şi schimbul de experienţă cu aceste ţări ar putea avea efecte benefice. Este important de subliniat faptul că serviciile Internet presupun dezvoltarea competenţelor personalului din biblioteci. Acest lucru poate contribui la modificarea imaginii bibliotecii publice.

Implementarea accesului la Internet în bibliotecile publice se poate face în diferite moduri. Acesta se face la o scară tot mai largă şi în unele ţări toate sau aproape toate bibliotecile publice oferă acces la Internet atât bibliotecarilor cât şi utilizatorilor. Observăm mai multe tipuri de situaţii. Extinderea accesului la Internet nu se sincronizează 100% cu extinderea serviciilor de bibliotecă oferite prin Internet. O corelare scăzută indică o structură foarte diversificată a sistemului de biblioteci în ţara respectivă. Indică faptul că în unele ţări există o dezvoltare inegală sau una concentrată asupra câtorva biblioteci din sistem. Dacă aceste interpretări sunt fie şi parţial corecte, atunci ele scot în evidenţă probleme legate de democraţie, dreptul cetăţenilor la informare gratuită şi alte subiecte similare.

Accentul pus pe problemele educaţionale este încurajator. În majoritatea ţărilor au fost făcute eforturi impresionante pentru pregătirea personalului şi edificarea unor sisteme de educaţie permanentă. În ţările baltice, în special, au fost create într-un timp scurt instituţii foarte bine organizate. Alte ţări au rămas în urmă destul de mult în acest domeniu şi viitorul lor nu poate fi dintre cele mai fericite. O ţară fără o viziune a rolului bibliotecii publice în educaţia permanentă şi fără structuri corespunzătoare pentru educaţie şi educaţie permanentă riscă să rămână în urmă.

O altă tendinţă remarcată în răspunsurile primite este orientarea generală a bibliotecilor publice către documentele pe suport tradiţional. Unele ţări nu pun la dispoziţie acest tip de documente pe gratis ci pe baza unei taxe anuale. Este evidentă greutatea de a lua o decizie în privinţa tipului de resurse informaţionale care trebuie să fie gratuite şi a celor pentru care trebuie să se plătească.

Niels Ole PORS
mai 2002

Traducere de Emil TUDOR

Gravuri din ediţia bibliofilă *Gramatică greacă* de José Augusto Seabra
Editura Biblioteca Bucureştilor, 1999

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile publice europene în procesul de dezvoltare

Autoritatea Națională Daneză pentru Biblioteci

Autoritatea Națională pentru Bibliotecile Publice din Europa

Jens THORHAUGE

Conferința face parte din programul oficial danez din perioada în care Danemarca deține mandatul de președinție în cadrul Uniunii Europene. Este găzduită de către Autoritatea Națională Daneză pentru Biblioteci, iar planurile de organizare au fost realizate cu sprijinul colegilor din rețeaua Autorității Naționale pentru Bibliotecile Publice din Europa (NAPLE). Sprijinul pentru sponsorizare a fost primit de la IFLA '97 și de la Centrul Danez pentru Biblioteci.

La Conferință sunt invitați, de principiu, directorii tuturor autorităților pentru bibliotecile publice din Europa și președinții asociațiilor naționale de biblioteci. Marea lor majoritate a acceptat invitația, cu excepția doar a câtorva țări. Veți avea ocazia să întâlniți colegi din 33 de țări.

Indiferent de cum este organizată structura rețelei naționale de biblioteci, cu toții suntem confruntați cu aceeași problemă, chiar dacă punctele noastre de plecare sunt foarte diferite: trebuie să dezvoltăm în mod constant bibliotecile publice pentru a face față și a veni în întâmpinarea nevoilor aflate în schimbare ale utilizatorilor, într-o societate care este din ce în ce mai mult organizată în rețea. Însuși conceptul de bibliotecă se schimbă și va fi nevoie de cooperare pe o scară mult mai largă decât înainte.

În mod corespunzător, scopul conferinței este de a se concentra pe dezvoltarea bibliotecilor publice în cadrul continentului european. Acest lucru înseamnă a primi provocările pe o scală mai largă decât cea națională. Necesitatea de a privi bibliotecile dintr-o perspectivă globală a fost recunoscută cel puțin din momentul înființării IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare), iar nevoia unei cooperări mai strânse și mai concrete la nivel european a fost recunoscută în context european, de exemplu, prin cel de-al IV-lea Program-Cadru al Comisiei Europene (Telematică pentru Biblioteci, proiectul PUBLICA și multe alte proiecte bune) și, într-o oarecare măsură, și prin cel de-al V-lea Program-Cadru, unde, de exemplu, proiectul PULMAN a introdus jaloane pentru munca de bibliotecă, ca principal efort. Similar, Consiliul Europei a realizat multe lucruri bune în domeniul bibliotecilor publice, în particular referitoare la legislația de bibliotecă.

În ciuda acestor eforturi minunate, în urma analizei, opinia mea este că nevoia pentru o mai strânsă și mai concretă cooperare la nivel european va crește, mai ales în cadrul unei Uniuni Europene extinse. O cooperare pozitivă și plină de succes se află deja în curs de desfășurare, în particular între asociațiile de biblioteci din cadrul EBLIDA, cea mai mare și mai profesionistă platformă a bibliotecilor europene. Cooperarea are loc, de asemenea, și între mai marile biblioteci de cercetare afiliate LIBER și în cadrul Conferinței Asociațiilor Naționale ale Bibliotecarilor din Europa. În afară de aceste situații, găsim o fructuoasă tradiție a împărtășirii de cunoștințe și a dialogului bilateral sau în cadrul unui grup mai puțin numeros de țări – de exemplu, în Danemarca avem asemenea corporații de biblioteci publice, cum ar fi Conferințele Anglo-Scandinave, Seminariile Nord-Sud și Dialogurile Danezo-Olandeze.

Eforturile din momentul prezent de a extinde Uniunea Europeană și în general cooperarea crescândă paneuropeană netezesc calea pentru un dialog în desfășurare, pe o bază mai largă, la nivel european, cu privire la bibliotecile publice, rolul lor și viitorul acestora.

După informațiile mele, nu a existat din partea Comisiei Europene nici o încercare de a se adresa sau măcar de a invita la cooperare autoritățile naționale pentru biblioteci din Europa. Cu toate acestea, există o necesitate evidentă de cooperare în domeniul politic, al curților de justiție, al împărtășirii și schimbului de experiență, ca să nu mai vorbim de domeniul extins al realizării de standarde compatibile pentru a facilita cooperarea internațională. Acest ultim domeniu fiind probabil și cel mai bine organizat.

Conferința de la Copenhaga referitoare la Bibliotecile Publice din Europa aflate în dezvoltare dorește, de aceea, următoarele:

- să informeze privitor la situația prezentă a bibliotecilor publice din Europa. Studiul de monitorizare rezumat anexat reprezintă o contribuție – și ar fi necesară mai multă informație, în mod sigur – în particular din partea categoriei țărilor care nu au răspuns la chestionar;
- să inspire la o dezvoltare națională pe mai departe a serviciilor de bibliotecă;
- să identifice zonele potrivite pentru cooperare în noua Europă;
- să identifice subiectele și domeniile de interes pentru o viitoare investigare și cercetare mutuală.

Trebuie adăugat că, având în vedere că această conferință este găzduită de Autoritatea Națională Daneză pentru Biblioteci, va exista o punere a accentului, în principal, pe prezentarea scenei daneze a bibliotecilor publice și că au fost invitați să participe un număr semnificativ de profesioniști danezi ai bibliotecilor. Speranța mea este că aceasta va contribui la rezultatele conferinței și că relațiile dintre colegii danezi și cei europeni se vor întări.

Studiul de monitorizare

Așa cum cea mai mare parte dintre dvs. vă dați seama, studiul *Biblioteca publică în lumea electronică* (pe care îl

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

găsiți pe website-ul conferinței) este bazat pe un chestionar sau mai exact pe niște jaloane care scot în evidență starea de fapt în cadrul dezvoltării bibliotecilor publice. Studiul a fost inițiat de colegii de la NAPLE, dar Autoritatea Națională Daneză pentru Biblioteci poartă întreaga responsabilitate pentru versiunea finală trimisă tuturor țărilor europene. Vreau să mulțumesc tuturor pentru răspunsurile date. Desigur, ne lipsesc câteva răspunsuri – unul dintre motive fiind schimbările survenite în cadrul instituțiilor naționale și de personal al diferitelor autorități naționale și, uneori, pur și simplu lipsa accesului la persoana potrivită.

Profesorul Niels Ole Pors de la Școala Regală pentru Biblioteci și Știința Informării și-a asumat sarcina de a scrie raportul pe baza răspunsurilor primite, iar responsabilitatea textului îi aparține. Studiul este conceput ca instrument ce ne permite tuturor ținerea la curent cu privire la scena europeană a bibliotecilor publice. În mod evident, există nevoia de a avea acces la informația curentă cu privire la ceea ce se întâmplă. Ar putea fi o viitoare sarcină a NAPLE de a îmbunătăți acest acces.

Propunere: Conferința ar trebui să ducă la o declarație comună, și o versiune-propunere este pregătită în prezent. Sperăm că un exemplar vă va parveni înainte de conferință. Sugerez să ne concentrăm asupra unor trăsături de bază și generale în privința dezvoltării bibliotecilor publice.

Unele roluri de bază ale bibliotecii publice care trebuie remodelate sunt:

- biblioteca publică drept spațiu pentru toți – punctul de întâlnire, moștenirea culturală, „locul cel bun" în cadrul comunității locale;
- biblioteca publică drept furnizor de informație – acces democratic la informație pentru toți;
- biblioteca publică drept oportunitate de a învăța de-a lungul întregii vieți.

Adunarea de constituire a asociației NAPLE

Pe website-ul conferinței veți găsi de asemenea și o invitație de participare la adunarea de constituire a asociației NAPLE, cu scopul de a stabili o rețea oficială a Autorităților Naționale pentru Bibliotecile Publice sau echivalentul cel mai apropiat al unei astfel de instituții. Întrunirea va avea loc imediat după terminarea conferinței, în ziua de 4 octombrie. Toți participanții la conferință pot asista la întrunire, totuși, nu toți vor putea fi aleși ca membri NAPLE (doar autoritățile naționale pentru biblioteci sau instituțiile echivalente).

Scopul este acela de a lucra în mod permanent cu obiectivele mai sus menționate ale conferinței de la Copenhaga. Permiteți-mi să subliniez că adunarea de constituire nu are o legătură oficială cu conferința; este o acțiune complet voluntară de a participa la acest proiect sau nu. Și subliniez încă o dată că, în mod categoric, nu există planuri de înființare a unui secretariat, altul decât doar cel necesar pentru a păstra o simplă evidență contabilă, evidența adreselor poștale, de a edita o modestă foaie de informare în format electronic, cu apariție trimestrială, de a organiza, de exemplu, o dată la doi ani, un atelier și de a păstra legătura cu consiliul EBLIDA, conferința IFLA sau cu orice alt eveniment la care ar putea participa mulți dintre membri.

Nu există nici un fel de dorință de a intra în competiție cu rețelele și asociațiile existente, ci, din contra, de a contribui la o și mai fermă cooperare europeană. Fapt este că avem totuși nevoie de un forum al autorităților naționale pentru a discuta, de exemplu, implementarea politicilor de bibliotecă de către Uniunea Europeană, Consiliul Europei, UNESCO și alte organisme internaționale relevante. Trebuie să discutăm adoptarea unor soluții corespunzătoare pentru o serie de subiecte, cum ar fi:

- porți pentru informația publică, în noi cadre;
- noi servicii în cadrul bibliotecii de tip hibrid;
- noi relații și cadre pentru cooperarea cu alte instituții și organizații educaționale, culturale și sociale.

Traducere de Bogdan DAMIAN

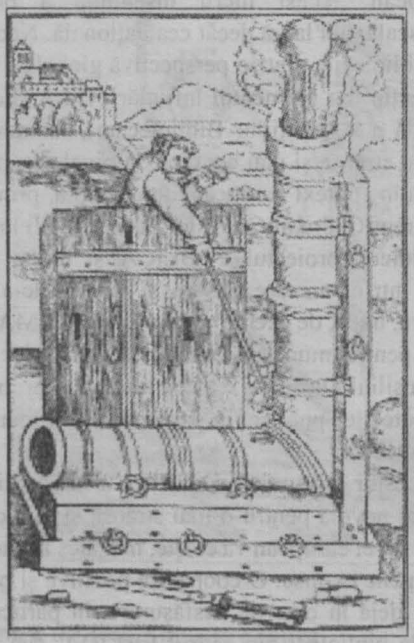

Gravuri din *Fait de Guerre et Fleurs de Chevalerie* de Végèce, Paris, 1536
Din Ana Andreescu, *Cartea de colecție*, Editura Meridiane, 2000

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Reforma administrației prin participarea personalului

Wiebke ANDRESEN
Director, Biblioteca Municipală din Hanovra

Modificarea organizării şi a administraţiei interne ale Bibliotecii Municipale din Hanovra a fost realizată printr-un proiect care a avut drept criteriu principal participarea personalului şi luarea deciziei prin consens între direcţia bibliotecii şi consiliul de conducere. În acest raport sunt descrise structura proiectului, temele abordate, măsurile luate, experienţele dobândite şi evaluarea finală a proiectului.

1. Introducere

Ritmul de modificare a condiţiilor-cadru pentru bibliotecile publice s-a accelerat de la începutul anilor '90:

- dezvoltarea impetuoasă a tehnologiilor informaţionale şi de comunicaţii, mai ales importanţa crescândă a Internetului şi dezvoltarea noilor media au oferit şansa apariţiei unor noi tipuri de servicii. Cerinţele şi aşteptările beneficiarilor faţă de calitatea serviciilor bibliotecilor publice s-au orientat din ce în ce mai mult după experienţele dobândite odată cu modificarea ofertelor serviciilor comerciale în utilizarea tehnologiei moderne;
- orientarea spre beneficiari şi transmiterea informaţiilor au devenit esenţiale în definirea politicii bibliotecilor;
- organizaţiile şi activităţile care reprezentau conştiinţa de sine tradiţională a bibliotecilor şi bibliotecarilor au fost înlocuite de structuri capabile să reacţioneze flexibil la schimbările prezente şi viitoare;
- ca unităţi organizatorice ale administraţiei locale, care nu mai este orientată spre autoritatea publică, ci spre beneficiari, bibliotecile au fost şi sunt afectate de programele de reformă, cu ajutorul cărora a trebuit să se pună în practică această schimbare de paradigmă;
- paralel cu aceasta, primele programe de consolidare bugetară, ca reacţie la înrăutăţirea dramatică a dotării financiare a bugetelor publice, au intrat deja în acţiune şi au periclitat în câteva comune sistemele de biblioteci;
- schimbarea organizatorică şi de conţinut a presupus modificarea şi extinderea competenţelor personalului din bibliotecile publice.

Schimbările din administraţie au avut rezultate foarte diferite în funcţie de condiţiile locale, fapt care a permis o analiză comparativă. Au rezultat părţi comune în fixarea obiectivului de creştere a eficienţei prin acţiune economică şi, astfel, de obţinere a unei reduceri a cheltuielilor materiale şi de personal. Unele rezolvări judicioase au fost, însă, îngreunate prin asocierea reformei administrative cu posibile potenţiale de economisire. Consolidarea bugetară a fost o constrângere salutară.

În cele ce urmează, se va prezenta modul în care a primit Biblioteca Municipală din Hanovra această provocare, cum s-a desfăşurat în detaliu procesul de reformă şi cum a fost evaluat în retrospectivă.

1.1. Biblioteca Municipală din Hanovra în procesul de reformă

Biblioteca Municipală din Hanovra este un sistem care avea în momentul începerii proiectului 19 filiale, un bibliobuz şi centre de activitate biblioteconomică pentru copii, tineri şi şcoli. În sediul central al Bibliotecii Municipale se păstrează fondurile istorice şi colecţiile speciale. Tot aici se află o bibliotecă de muzică de importanţă naţională.

În structura organizatorică a administraţiei municipale, biblioteca este o instituţie autonomă. În cursul desfăşurării proiectului, biblioteca avea circa 270 de angajaţi. Ea are un consiliu local de personal compus din 8 membri, unul din posturi fiind liber. La toate măsurile sociale, organizatorice şi la cele privind personalul trebuie să participe şi consiliul, care are drept de decizie.

În 1995, capitala de land Hanovra a elaborat un al doilea program de consolidare a bugetului care prevedea pentru Biblioteca Municipală o cotă de economisire de circa 1,5 milioane DM. Această sumă putea fi obţinută numai prin reducerea cheltuielilor de personal şi ar fi condus, *ceteris paribus*, la închiderea filialelor bibliotecii. În această situaţie, conducerea bibliotecii şi şefii de compartiment au hotărât să unească într-un proiect provocările consolidării bugetului şi planificările deja stabilite printr-o analiză a sarcinilor şi a structurii, pentru a împiedica distrugerea sistemului Bibliotecii Municipale în structura sa actuală.

Astfel:

- domeniile de lucru tradiţionale, dar care nu mai sunt necesare, au fost desfiinţate;
- oferta de servicii şi calitatea acestora pentru beneficiari şi furnizorii interni au fost reanalizate;
- forma de organizare şi procesele au fost optimizate şi s-au dezvoltat instrumente eficiente de comandă şi baze de decizie;
- definiţiile obiectivelor şi sarcinilor pentru toate domeniile de muncă au fost fixate, iar cheltuielile materiale şi de personal necesare pentru acestea au fost verificate.

La baza acestei hotărâri s-a aflat strategia oraşului Hanovra, capitala landului, de a verifica eficienţa domeniilor parţiale ale reformei administrative (de exemplu, descentralizarea responsabilităţii resurselor, întocmirea bugetului, dezvoltarea produsului) şi de a nu prelua modelele care nu au fost testate în practică. La transformarea din temelii a bibliotecii, această procedură a oferit şansa de a proba şi a pune în practică module luate separat.

Condiţia cea mai importantă a fost, totuşi, participarea personalului în toate fazele proiectului. Acest lucru a corespuns deopotrivă intenţiei conducerii bibliotecii şi biroului de personal. Aceşti factori de decizie au împărtăşit concepţia că o verificare critică a definiţiei (parţial neschimbată timp de decenii) sarcinilor şi a structurii organizaţiei, precum şi orientarea spre un obiectiv de politică a bibliotecii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

modificat în principiile lui pot fi atinse numai atunci când personalul se implică activ.

Deciziile de sus în jos, de reorganizare în proporția intenționată ar fi putut fi impuse, cu siguranță, în domenii de lucru parțiale, însă doar prin opunerea unei rezistențe din partea angajaților. Astfel, ele ar fi fost din capul locului limitate în eficiența lor. Participarea a asigurat unirea multiplelor calificări profesionale și a experiențelor salariaților.

Proiectul a fost recunoscut drept componentă a conceptului de consolidare a Bibliotecii Municipale din Hanovra.

2. Angajații își înnoiesc organizația (BeO)

2.1. Acordul-cadru

După adeziunea de principiu la proiectul de reformă a administrației, conducerea instituției și biroul local de personal s-au pus de acord asupra elementelor procedurii. Conducerea proiectului „Analiza sarcinilor și a structurii administrației centrale" (PL-ASA) a oferit asistență de specialitate și consiliere în organizare.

În lunile august – septembrie 1995, a fost semnat un acord de proiect de către conducerea instituției, președintele biroului local de personal, referentul în probleme de cultură, PL-ASA și primărie. În acord au fost trecute obiectivele, condițiile-cadru și structura proiectului:

- în principiu, proiectul trebuie să cuprindă toate domeniile de lucru ale Bibliotecii Municipale din Hanovra (de exemplu, oferta de servicii, managementul, structura organizației);
- personalul trebuie să participe deja la concretizarea obiectivelor. Colaborarea este voluntară. Proiectul și toate etapele intermediare trebuie să se desfășoare transparent pentru toți angajații;
- valorile consolidării bugetului nu au fost modificate până la sfârșitul proiectului;
- durata proiectului a fost stabilită mai întâi la doi ani, dar a fost prelungită cu încă un an. Proiectul a început oficial în octombrie 1995 și s-a încheiat în septembrie 1998.

2.2. Măsuri privind cheltuielile de personal

Următoarele măsuri au reprezentat premisa pentru începerea proiectului:

- angajații având contracte de muncă pe termen limitat ar fi fost afectați direct de economisirile de personal prevăzute în proiect, în sensul neprelungirii contractelor. Nu se presupunea că ei erau motivați la colaborare. De aceea, biroul de personal și-a dat acordul la proiect prin condiția ca aceste contracte să aibă un termen nelimitat, deși nu erau planificate locuri corespunzătoare. Printr-o acțiune comună, s-a reușit realizarea acestui obiectiv care părea lipsit de perspectivă;
- pentru buna desfășurare a proiectului, a fost numit un coordonator, al cărui post a fost economisit prin restructurarea internă a personalului Bibliotecii Municipale;
- au putut fi angajate, pe termen limitat, în mod suplimentar, două persoane care au fost finanțate din mijloacele fondului destinat promovării femeilor.

3. Structura proiectului

În structura proiectului s-au stabilit repartiția sarcinilor și structura deciziilor.

3.1. Nivelul de decizie și de conducere

Pentru desfășurarea proiectului a fost stabilită o grupă de conducere compusă din directorul bibliotecii, președintele biroului de personal, coordonatorul proiectului (fără drept de vot) și un consilier în probleme de organizare de la PL-ASA.

Grupa de conducere a avut următoarele sarcini:

- organizarea structurii proiectului și a programului de lucru, inclusiv stabilirea temelor de muncă și programul grupelor de rezolvare a problemelor (PLGs);
- decizia asupra rezultatelor muncii grupelor de rezolvare a problemelor, adică aprobarea sau respingerea, eventual prezentarea propunerilor de modificare și trimiterea înapoi la grupa de lucru.

Importantă pentru succesul proiectului a fost hotărârea ca toate deciziile să fie luate de conducerea bibliotecii și de președintele biroului de personal, fapt care a asigurat competența procedurii.

Înțelegerea a fost baza pentru o colaborare motivată de încredere. În cazurile în care nu s-a putut ajunge la nici o înțelegere, s-a renunțat la un procedeu de conciliere reglementat legal și s-a căutat o rezolvare prin consimțământ. Regula de a lucra și de a lua decizii în mod susținut a avut un efect dezavantajos, întrucât ambii factori de decizie trebuiau să fie prezenți la ședințele săptămânale. La o evaluare retrospectivă, această regulă s-a dovedit a fi corectă, mai ales că în cazul temelor aflate în discuție s-au exclus deciziile majoritare. Grupa de conducere a lucrat eficient (făcând abstracție de restricțiile menționate), iar hotărârile au fost puse rapid în practică, după consimțământul obținut în grupă.

3.2. Nivelul de realizare a deciziilor

În grupele de rezolvare a problemelor (PLGs), au fost elaborate soluții, care au fost înaintate grupei de conducere. Temele fixate, timpul de lucru disponibil și, dacă a fost necesar, cota de economisire a consolidării bugetului au fost stabilite de grupa de conducere și anunțate printr-un comunicat intern.

După stabilirea acordului-proiect, colaborarea a fost voluntară, dar angajantă. Ea a cerut o activitate concentrată și orientată spre scop. Au fost adunate informații, au fost elaborate protocoale și au fost realizate contacte cu alte domenii de specialitate.

După ce, la începutul proiectului, rezultatele înaintate nu au putut fi acceptate din diferite motive, cu timpul s-a dovedit util a prezenta grupei de conducere rapoarte parțiale. În plus, șefii de compartimente au fost atrași într-o măsură mai mare în discuții. Când grupa de conducere a aprobat rezultatul muncii grupei de rezolvare a problemelor, acesta a fost publicat, devenind astfel ordin de acțiune.

Premisa pentru o rezolvare competentă a problemelor a fost cunoașterea condițiilor-cadru numite în proiect „Linii conducătoare". Este vorba de premisele organizatorice și financiare și de obiectivele politicii bibliotecii care au constituit obiectul unei lucrări prezentate de conducerea instituției.

3.3. Coordonarea proiectului

Coordonatorul proiectului a fost numit din ordinul grupei de conducere. El a pregătit și a condus ședințele grupei. La interfața dintre nivelul de decizie și cel de lucru, coor-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

donatorul proiectului a supravegheat formarea şi organizarea structurii de muncă a grupelor de rezolvare a problemelor şi a atelierelor, sprijinindu-le în timpul activităţii. Totodată, a organizat asistenţa metodică şi de specialitate (protocoale, rapoarte), precum şi transferul informaţiilor către colaboratori.

4. Desfăşurarea proiectului

4.1. Începerea proiectului

4.1.1. Şedinţă de lucru în cadrul serviciului

După ce prevederile proiectului au fost analizate în şedinţe de lucru la toate nivelele, iar textul acordului privind proiectul BeO a fost trimis fiecărui angajat, directorul bibliotecii a putut prezenta conceptul proiectului într-o adunare a tuturor salariaţilor. Începutul de reformă şi participarea structurată a salariaţilor au putut fi determinate mai degrabă teoretic decât practic. În aceste condiţii, era deosebit de important ca primele etape ale proiectului să fie declanşate.

4.1.2. Ateliere

Dezvoltarea ideilor şi concretizarea ţelului în realizarea căruia erau implicaţi, conform procedurii, şi salariaţii au fost dezbătute în cadrul adunării menţionate mai sus. Participarea la atelierele organizate în acest scop a fost obligatorie pentru toţi angajaţii. Prin aceasta a trebuit să se garanteze că toţi salariaţii cunosc procedura. Dorinţele, ideile, experienţele şi iniţiativele exprimate în cadrul atelierelor au fost clasificate pe teme de către grupa de conducere şi publicate. Lista temelor a devenit obligatorie în continuarea proiectului. Salariaţii au avut astfel posibilitatea de a opta pentru un anumit subiect şi de a-şi concentra activitatea asupra lui.

5. Temele

Temele atelierelor introductive au vizat toate domeniile de lucru ale bibliotecii, dar erau foarte diferite în ceea ce priveşte realizarea şi transpunerea lor în practică.

5.1. Lista temelor

Sarcinile referitoare mai ales la o optimizare a activităţii au putut fi rapid structurate parţial şi puse în practică. Printre acestea s-au numărat:

- dezvoltarea unei linii pentru informaţii şi flux de informaţii cu reglementări obligatorii pentru mijloacele de informare; şedinţe de lucru periodice etc.;
- standarde pentru o reglementare mai justificată a reprezentării în bibliotecile de cartier;
- reglementări unitare pentru prelucrarea tehnică a mijloacelor de informare;
- procedee optimizate pentru sistemul convenţional de admonestare;
- revizuirea instrucţiunilor de muncă pentru bibliotecari;
- proiectul pentru creşterea taxelor şi plăţilor ca parte componentă a consolidării bugetului.

Temele din domeniile de sarcini au fost mai complexe; prin combinaţia dintre conţinut şi organizare, ele au necesitat modificări fundamentale de structură şi/sau infrastructuri tehnice noi, care au fost transpuse parţial în practică abia după încheierea proiectului, prin luarea în considerare a condiţiilor-cadru.

Acestea au fost:

- verificarea ofertei de servicii între orientarea spre beneficiari şi măsurile de economisire;
- optimizarea procedeelor de selecţie şi de ofertă pentru public a mijloacelor de informare prin luarea în considerare a utilizării infrastructurii tehnice moderne (de exemplu, bănci de date) şi a serviciilor. Aici intră şi cerinţa de consolidare a bugetului în funcţie de reducerea personalului şi a cheltuielilor;
- dezvoltarea unui sistem de raportare cu definiţie unitară a indicatorilor, adecvat acordurilor din cadrul Secţiei 1 a Asociaţiei Germane a Bibliotecilor;
- optimizarea structurii organizaţiei prin verificarea structurii conducerii, a organigramei, a numărului de angajaţi din domeniile de muncă, precum şi a proceselor de prelucrare.

Despre stadiul activităţii şi deciziile grupei de conducere au existat rapoarte permanente în timpul cât şi după încheierea proiectului: în şedinţele de lucru, prin informările făcute de conducerea bibliotecii, prin circulare, protocoale, anunţarea rezultatelor activităţii grupelor PLGs, prin Info-Box, un mijloc de informare şi de muncă asistat de calculator, construit la începutul anilor '80 în scopul comunicării şi cooperării, în adunările biroului de personal şi în discuţiile personale. Întârzierile şi modificările apărute au fost de fiecare dată motivate.

Desfăşurarea proiectului a devenit astfel transparentă. S-a văzut în mod clar cum au fost realizate temele, iar dorinţele şi iniţiativele salariaţilor, exprimate în atelierele introductive, au fost incluse în procesul de reformă.

5.2. Noul model de organizare

După ce optimizarea structurilor de organizare, verificarea structurilor de conducere şi optimizarea procesului au fost problematizate în atelierele introductive, la încheierea proiectului direcţia a dezvoltat o organigramă a cărei noutate a fost crearea de centre de competenţă în noua secţie „Servicii de utilizare". Noua structură de organizare a fost consecinţa muncii acelor grupe în care s-a făcut transpunerea în practică a obiectivelor de politică a bibliotecii.

Centrele de competenţă asigură calitatea serviciilor şi elaborează standarde pentru structura prelucrării electronice a datelor, pentru problemele de principiu ale catalogului, împrumutului, în transmiterea informaţiilor, prelucrarea mijloacelor de informare şi a infrastructurii tehnice, pentru completarea fondului şi metodica acestuia, în dezvoltarea directivelor de depozitare şi casare.

Organigrama stabileşte în mod clar competenţele şi regulile de reprezentare, care au fost comunicate salariaţilor într-o listă separată.

6. Dezvoltarea posturilor de conducere şi a personalului

Premisa pentru preluarea răspunderii conducerii reprezenta în trecut calificarea de specialitate şi experienţa profesională. Aceste competenţe nu au mai corespuns noilor sarcini şi cerinţe, necesare în reforma administrativă.

Participarea salariaţilor la concretizarea obiectivelor şi la luarea deciziilor a fost o provocare pentru coordonatorii de la toate nivelele ierarhice, căreia însă nu-i puteau răspunde prin modul de comportare şi experienţa

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

existente, dar de care depindea succesul proiectului. Trebuia, aşadar, să se definească rolul funcţiei de conducere în procesul de schimbare, să se transmită competenţe pentru conducere iar delegarea sarcinilor, din punctul de vedere al promovării salariaţilor, să fie înţeleasă ca o şansă.

În această situaţie, a fost oferit un program intern de dezvoltare a funcţiilor de conducere şi a personalului, care continuă şi după încheierea proiectului şi se adaptează condiţiilor în schimbare. Programul se orientează conform regulilor de dezvoltare a funcţiilor de conducere din administraţia municipală şi este armonizat cu prevederile Oficiului Central pentru Dezvoltarea Personalului.

Un seminar de două zile desfăşurat la Harz a marcat începutul dezvoltării funcţiilor de conducere în Biblioteca Municipală din Hanovra. Toţi şefii cu peste trei angajaţi în subordine au fost invitaţi să deschidă, alături de conducerea bibliotecii, dezbaterea despre viitoarele sarcini în procesul schimbării şi despre obiectivele politicii bibliotecii. Conducerea seminarului s-a aflat în mâinile îndrumătorilor externi. Conceptul a fost dezvoltat în colaborare cu direcţia instituţiei.

Întregul program, din timpul şi după încheierea proiectului, se orientează spre cerinţele speciale ale bibliotecii. Seminarele şi atelierele sunt fie concepute şi organizate de bibliotecă, fie preiau teme din oferta administraţiei municipale. La seminarele de bază participarea este obligatorie.

Până în prezent au fost oferite următoarele teme:

Dezvoltarea funcţiilor de conducere

- rolul funcţiei de conducere;
- comunicare şi cooperare I şi II;
- îndrumare colegială;
- moderarea unei discuţii;
- controlul stresului în munca zilnică.

Dezvoltarea personalului

- identitatea şi rolul în echipă;
- cetăţean, client;
- relaţiile cu copiii şi tinerii violenţi;
- autoafirmarea în relaţiile cu cititorii deosebit de dificili;
- dezvoltarea echipei în bibliotecile de cartier;
- supervizarea echipei.

Cerinţele care se impun direcţiei şi şefilor de compartiment se elaborează într-un atelier organizat anual. Paralel cu aceasta, există oferte de perfecţionare atât pentru calificarea de specialitate cât şi pentru sarcinile cuprinzătoare ale fiecărei zi de muncă.

7. Evaluarea

7.1. Participarea salariaţilor

La începutul proiectului, „participarea salariaţilor" a fost o noţiune care era mai curând formulată ca program decât bază concretă de muncă. Dispoziţia salariaţilor oscila între euforie şi scepticism atât în ceea ce priveşte obiectivele cât şi modul de lucru al proiectului. Mai ales bibliotecarii care în trecut nu au fost implicaţi în luarea deciziilor, nu şi-au putut imagina la început contribuţia la proiect.

Ordinele şi deciziile luate ierarhic până acum conduseseră la o siguranţă privind sarcinile de lucru; calitatea activităţii exercitate era cunoscută. Pe de altă parte, nu se înţelegea întotdeauna raţiunea ordinelor de lucru. Dificultatea de a face propuneri de schimbare, de a aduce idei noi şi de a contribui la realizarea lor a condus într-o anumită măsură la resemnarea unor angajaţi. În disponibilitatea de colaborare, stimulată de proiect, s-a recunoscut şansa angajaţilor de a-şi valorifica creativitatea şi energia.

Gradul participării şi calitatea rezultatelor activităţii au confirmat aşteptările responsabililor proiectului şi chiar le-au depăşit. Peste 50% din angajaţi au fost implicaţi, în timpul proiectului, direct în grupele de lucru sau ca moderatori. Munca lor a fost posibilă prin faptul că ceilalţi salariaţi au asigurat funcţionarea bibliotecii, mai ales respectarea orelor de deschidere.

De la începutul proiectului s-a înţeles repede faptul că participarea salariaţilor nu este un subiect de discuţie sau o problematizare fals democratică, ci o formă de lucru structurată, orientată spre scop. Salariaţii care au acceptat oferta participării s-au văzut implicaţi şi în răspunderea de a prezenta schimbările în faţa colegilor. Ei au trebuit să convingă şi nivelul decizional de rezultatele muncii lor atunci când acestea nu au putut fi preluate. Creativitatea, fantezia şi curajul de schimbare s-au unit cu înţelegerea a ceea ce anume este de dorit, dar nu întotdeauna realizabil. Temerile că afectarea personală ar putea duce la cramponarea de tradiţional şi ar putea bloca noile dezvoltări s-au dovedit neîntemeiate. Experienţa profesională şi calificarea de specialitate au condus la rezultate care, parţial, au depăşit imaginaţia direcţiei.

Faptul că, după adeziunea grupei de conducere, rezultatele muncii pentru bibliotecă au devenit obligatorii, a întărit identificarea cu sarcina şi a condus în egală măsură la o mai mare motivaţie şi mulţumire a salariaţilor.

Proiectul în sine a solicitat multă putere de muncă şi timp. În multe cazuri, au activat paralel mai multe grupe de lucru. Programul de dezvoltare a funcţiilor de conducere şi a personalului, precum şi calificarea profesională au continuat.

În ciuda solicitării mari, angajamentul şi implicarea personală nu au scăzut. Doar la încheierea proiectului s-au văzut semne de oboseală.

7.2. Experienţe

Prezentarea schematică a proiectului, filosofia sa, structura şi rezultatele sale nu au voie să ascundă faptul că realizarea lui nu a fost întotdeauna liniară. Nu au putut fi evitate dezvoltările greşite şi dificultăţile neaşteptate. Ajutorul consilierilor externi PL-ASA a fost indispensabil pentru clarificarea şi evoluţia procesului. Toţi cei implicaţi au înţeles că reforma administraţiei este un proces care presupune disponibilitatea de a învăţa permanent, iar greşelile nu trebuie să fie o expresie a lipsei de cunoştinţe profesionale sau a lipsei calităţii de conducere.

În comparaţie cu deciziile luate ierarhic, de sus în jos, reforma administraţiei prin participarea personalului este de lungă durată. Dar perseverenţa merită. Rezultatele sunt mai bune şi mai durabile. Procedeele utilizate în timpul proiectului şi schimbarea culturii întreprinderii au fost preluate în regimul de lucru obişnuit al Bibliotecii Municipale din Hanovra. Nu se putea imagina întoarcerea la modul de lucru de dinaintea proiectului.

Managementul calităţii dezvoltat în proiect este completat cu ateliere în care furnizorii şi beneficiarii interni verifică posibilităţile a ceea ce este realizabil şi ceea ce se doreşte şi contribuie astfel la optimizarea procesului. Bazele

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

unui management al dificultăților au fost dezvoltate și armonizate cu administrația centrală a orașului. Astfel, în luna octombrie 2001, biblioteca a primit calificativul „bun pentru utilizatori". În acest an, publicul trebuie să fie chestionat în legătură cu așteptările și dorințele lui în vederea unei îmbunătățiri continue.

Într-un acord-cadru asupra colaborării direcției și a biroului de personal din Biblioteca Municipală din Hanovra, procedeele de decizie și de armonizare dezvoltate în proiect, mai ales participarea salariaților, au fost asigurate pentru funcționarea normală. Armonizarea deciziilor a avut, totuși, valabilitate doar pe durata proiectului. Ambele părți și-au declarat în acord, de principiu, disponibilitatea de consens în deciziile pe care le iau. Întâlnirile de lucru periodice dintre direcție și biroul local de personal servesc la informarea reciprocă și la înțelegere.

7.3. Concluzii

În administrația centrală și în forurile politice, realizarea și succesul proiectului au fost primite cu respect și cu mare apreciere pentru Biblioteca Municipală din Hanovra. Alte instituții municipale au preluat ideea participării salariaților la procesele de reformă și au aplicat în practică elementele structurii proiectului.

(Din publicația „Bibliothek. Forschung und Praxis", nr. 2/2002, pp. 159 – 165, K.G. Saur München)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Din nou biblioteci comunale?

Annemarie WEBER

Noua lege a bibliotecilor obligă administrațiile locale să facă investiții în cultură

Până în anul 2004 bibliotecile din România vor fi conectate prin cabluri din fibră de sticlă la Internet pentru a putea schimba mari cantități de date între ele. Cel puțin aceasta este intenția domnului Florin Rotaru, ministru secretar de stat din Ministerul Culturii, care a venit săptămâna aceasta la Sibiu să-și prezinte proiectul.

Încă din anul acesta, cele patru mari biblioteci din capitală vor fi interconectate: Biblioteca Națională, Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală Universitară și Biblioteca Municipală. Investițiile necesare pentru bibliotecile din provincie vor trebui suportate, în schimb, de către administrațiile locale – o perspectivă nu tocmai ademenitoare pentru primării, în situația precară în care se află majoritatea dintre ele.

Domnul Rotaru a pornit deci prin țară să găsească înțelegere și sprijinul necesar proiectului prin care bibliotecile publice vor putea să devină niște centre moderne de informare. Miercuri, domnul Rotaru a prezentat la biblioteca ASTRA, printre altele, și noua lege a bibliotecilor, care a intrat în vigoare pe 18 iunie 2002. Consiliile locale comunale, care din lipsă de fonduri au hotărât închiderea bibliotecilor comunale, vor trebui să găsească noi resurse pentru a le redeschide. Potrivit legii, consiliile locale sunt obligate să întrețină, pe teritoriul lor, cel puțin o bibliotecă cu acces public care să pună la dispoziție cel puțin o carte pentru fiecare locuitor și să achiziționeze anual cel puțin 25 de cărți noi pe o mie de locuitori. Legea introduce, în plus, o nouă schemă de personal care la Sibiu a ajuns motiv de îngrijorare. Numărul bibliotecarilor nu se mai calculează, ca până acum, după numărul de cărți din inventar, ci după mărimea populației arondate bibliotecii. Biblioteca ASTRA are astăzi în jur de 60 de angajați de specialitate. Acest număr este potrivit cât timp instituția are statut de bibliotecă județeană. Dacă pe viitor va fi considerată bibliotecă municipală, va trebui să facă concedieri considerabile.

Legea prevede, de asemenea, standardizarea modernă a fondurilor de carte. Biblioteca Națională acordă fiecărui titlu apărut în țară un număr internațional (ISBN) și îl catalogează după standardul internațional (CIP). Prelucrarea corespunzătoare a fondurilor mai vechi de carte intră în atribuțiile Bibliotecii Academiei.

Până la apariția legii, bibliotecile din țară s-au conectat pe cont propriu la Internet (sau nu s-au conectat) și au început catalogarea electronică a fondurilor, fiecare după sistemul care i s-a părut potrivit. Se intenționează acum, susține domnul Rotaru, compatibilizarea sistemelor, așa încât bibliotecile să poată colabora la catalogarea electronică a fondurilor lor. La biblioteca ASTRA, dintr-un total de aproximativ 800.000 titluri doar 24.000 au fost înregistrate și se pot căuta la calculator.

(Articol tradus din „Hermannstädter Zeitung", nr. 1787, 19 iulie 2002, p. 3)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Evocare

Dumitru Ailincăi-Almaș

Prof. dr. Panait I. PANAIT

Într-una din cele mai îngrijite necropole bucureştene „Cimitirul Armenesc" din Şos. Pantelimon-Bucureşti, sub o imensă tufă de trandafiri, se află crucea de piatră pe care s-a dăltuit textul: *Dumitru Ailincăi Almaş / 1908 – 1995* şi *Margareta Ailincăi / 1911 – 1996.*

De fiecare dată când paşii mă poartă pe ultima alee, din dreapta, a acestui sanctuar comun, înclin capul în faţa bustului marelui savant armean H. DJ. Siruni pe care l-am cunoscut şi la a cărui impresionantă ştiinţă m-am adăpat, cât mi-a fost dat să înţeleg, şi apoi ajung la minunata podoabă a naturii aflată din primăvara timpurie până la amurgul toamnei cu puzderia de flori de trandafiri la umbra cărora aprind o creştinească lumânare.

Profesorul universitar dr., scriitorul, patriotul şi educatorul Dumitru Almaş îşi doarme somnul de veci în huma Bucureştilor, oraş pe care l-a iubit şi pentru destinul căruia a gândit până în ultimele sale zile. Biografia vieţii cuprinde drumul străbătut de un vlăstar de răzeş nemţean pe parcursul a 87 de ani.

Locul de pornire este căsuţa cu două odăi din satul Negreşti-Neamţ în care au văzut lumina zilei 9 fraţi începând cu Dumitru, copii ai ţăranului I. Ailincăi. Unii dintre ei au continuat ocupaţia înaintaşilor precum Vasile – ţăran, Ghiţă – agronom, alţii au devenit dascăli, fetele, în număr de patru, neputând urma şcoli superioare. Au fost răsplătite prin fiul Ilenei, devenită prin căsătorie Scurtu şi prin ceilalţi urmaşi, dealtfel oameni cu un accentuat sentiment de respect faţă de semenii lor.

Dumitru Almaş a considerat toată viaţa că loc mai frumos decât Negreştii lui nu mai există, fiind, poate, inspirat şi de înscrisul spătarului N. Milescu despre care s-a ocupat cu sârg.

A meremetisit casa bătrânească, căreia i-a adăugat alte două încăperi, s-a gândit la amenajarea unei cripte de astrucare, acolo în ţărâna sa moldovenească.

Cariera de profesor de istorie l-a purtat la Silistra, Călăraşi, Pătârlagele, Piatra Neamţ şi apoi la Bucureşti, unde devine deputat în 1948, un an mai târziu dobândind şi postul de cadru didactic al Universităţii Bucureşti, de unde va fi pensionat exact în anul în care împlinea vârsta oficială de pensionare. A fost un act brutal, nedrept, aşa cum aveau să arate repetatele întâlniri ale profesorului cu studenţii bucureşteni sau din alte centre universitare.

În 1992 a fost invitat de către Adrian Rădulescu, fost student, rector acum, să conferenţieze la tânăra Universitate „Ovidius" din Constanţa şi amfiteatrul central s-a dovedit neîncăpător. Timp de câteva ore profesorul a răspuns studenţilor despre felul cum scrie istoria românilor şi cea universală, literatură şi chiar literatură pentru cei mici. Câteva dintre studente evocau parfumul tineresc al romanelor lui Dumitru Almaş din anii '940, alţii au evocat volumele dedicate Fraţilor Buzeşti, lui Mihai Viteazul, Nicolae Bălcescu, Revoluţiei Franceze ş.a.

Timp de trei decenii l-am însoţit, împreună cu colegii mei: Gelcu Maksutovici, Iulian Antonescu, Lucian Roşu, Florin Constantiniu, C. Căzănişteanu pe profesorul nostru care avea o expunere caldă, cu alese figuri de stil, multe scoase din cronicele Moldovei, din înţelepciunea ţăranilor în rândul cărora îşi găsea tainică frăţietate. Îmi rămâne încă nelămurit, în pofida numeroaselor discuţii pe care le-am purtat cu dascălul nostru, de ce nu a lăsat o carte cu propria sa viaţă.

A avut o existenţă izvorâtă din mediul sănătos al nemţenilor şi pe care a completat-o cu o remarcabilă carieră didactică şi cu o strălucită operă scrisă. A fost un intelectual patriot, aşa cum a dovedit-o mai întâi în timpul celui de-al doilea război mondial şi în tot răstimpul ce a urmat. A îmbrăţişat, din raţiuni logice în existenţa sa, curentul de stânga, către care îl orienta şi înrudirea cu Emanuil Socor, unchi al domnişoarei Margareta Tatos, devenită Ailincăi, de neam armean, din Focşani, stabilit la Piatra Neamţ. Eliza Socor este cea care a susţinut-o, în timpul studiilor universitare, pe viitoarea doamnă Almaş. Fiica familiei Almaş, unic copil, D-na prof. univ. dr. Ioana Petruţa Jitaru, evocă cu pioşenie clipele petrecute în ambianţa rudelor directe, intelectualii Emanuil Socor şi Matei Socor, căsătoriţi cu distinsele şi agreabilele Eliza şi Rodica, evreice, cu o generoasă aplecare asupra culturii mondiale.

Deşi pensionar, Dumitru Almaş a susţinut o activitate intensă în domeniul scrisului, al conferinţelor publice de la Dalles, sau din multe oraşe, tabere de tineri şcolari existente pe malul însorit al Mării Negre sau adumbrite de codrii carpatini.

Nu pregeta la drum cu toată dojana doamnei Almaş, mereu atentă asupra eforturilor făcute de Profesor, şi de fiecare dată descoperea ceva care avea să se transforme într-o povestire, un articol în presă, un subiect de carte, un motiv de amuzament.

Într-una din plimbările noastre în Cişmigiu s-a oprit şi m-a întrebat: *„Panait, tu ştii care este oraşul în care fiind invitat, prima chestiune ce ţi se pune la sosire este când pleci?"*

De data aceasta nu am fost pregătit pentru răspuns, precum la examenele pe care le susţinusem cu magistrul.

„Îţi spun eu, oraşul F. unde, întâmpinat pe peronul gării de un reprezentant cultural al urbei, mi s-au adresat cuvintele: Domnule Profesor, când plecaţi?"

Ne-am amuzat copios şi apoi am încercat să înţelegem ce năpastă era pe capul acelui slujbaş care avea misiunea să procure şi biletul de întoarcere a înaltului invitat al oraşului sud-transilvan în Capitală. Era prezent oriunde se discuta istoria, discuţie cinstită, nu murdărită de aberaţiile unor detractori.

A scris cu har în numerele publicaţiei „Magazin istoric" al cărui iniţiator şi director a fost în 1967 – 1969, dar în subconştientul său vatra părintească îl preocupa cu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

încăpățânare. Ne ținea departe de unele suferințe trupești, despre care aud acum, târziu.

De mai mulți ani, prof. D. Almaș suferea de plămâni și își găsea întremarea la Sinaia. Revenea de acolo cu sete de viață. În vara lui 1994, după un scurt sejur montan, a hotărât să meargă la Negrești. A fost întâmpinat cu dragoste de familia fratelui său, prof. Mihai Ailincăi, și au stăruit în toi de noapte. Dimineața invitatul s-a sculat puțin mai târziu. A privit prin fereastră limpezimea cerului nemțean. A ieșit în grădină unde gazda plivea legumele. Neavând unelte să-l ajute, bucureșteanul a simțit chemarea dealului atât de îndrăgit. Avea să-mi relateze: *„Am început să încerc panta și pe măsură ce urcam doream să fiu cât mai sus. Am ajuns acolo unde, copil fiind, îmi găseam locul de joacă. M-am așezat pe iarbă și am privit munții, valea largă, satul răsfirat și codrii. Nu știu cât am rămas acolo. Apoi am coborât fericit"*.

Înserarea a adus însă primele semne ale unei catastrofe. Durerile s-au agravat oră de oră. Nu era nici o altă soluție decât trenul spre București. Blocajul prostatei dat de jilăveala pământului era tot mai cumplit. Drumul spre Capitală a fost un iad. *„Măi P., cred că nici durerile facerii nu sunt atât de câinoase"*.

Familia ing. Jitaru, anunțată telefonic, l-a așteptat pe peronul Gării de Nord de unde l-au transportat direct la Spitalul Militar Central. Imediat, într-o zi de iulie 1994, eminentul medic chirurg general Oancea l-a operat cu succes. Două zile mai târziu am aflat întâmplarea și într-o după amiază m-am prezentat la Clinica de specialitate a prestigiosului spital. La parter, într-o rezervă cu două paturi, se lupta pentru viață prof. univ. dr. Dumitru Almaș. Am deschis ușa cu teamă și pe patul de la fereastră l-am zărit. Era galben la față, buzele uscate, firele de păr alb într-o ușoară dezordine. Am prins curaj când a început să zâmbească. M-am așezat pe marginea patului, ocupat de corpul vlăguit al suferindului și i-am sărutat mâna. Picături de lacrimi i-au șiroit obrazul supt. Am rămas un timp și apoi, promițându-i că revin, m-am retras. A zâmbit, dându-mi convingerea că va birui. La două zile am revenit aducându-i fructe. Era refăcut. Ne-am strâns mâinile și m-a invitat pe același loc. De data aceasta era dornic să-mi povestească visul său din acea noapte. În esență, descria o audiență la primarul Bucureștilor, prilej cu care a exprimat înaltului potentat local importanța monumentelor Capitalei. *„Un oraș fără monumente și fântâni este o urbe anonimă"*, concluziona visul.

Ochii i s-au fixat asupra mea când mi-a pus întrebarea: *„P., cum mă fac bine cer această audiență și te rog să vii cu mine. Vei merge? Trebuie de făcut ceva pentru acest oraș"*.

Era la câteva zile de la suferința care îl încercase atât de crunt. Nici un vaiet, nici un gând sumbru ci sentimentul datoriei intelectualului patriot.

Scriu aceste realități cu convingerea că îmi fac datoria de respect față de memoria Omului care a fost Dumitru Almaș, ca și față de ceilalți dascăli pe care i-am cunoscut și urmat.

Revenirea în cadrul familiei l-a remontat, mai ales că nepotica sa dragă Oana, medicinistă, îl ținea sub strictă supraveghere.

În martie 1995, făcând corectura volumului *Din vremea Eteriei...* a perceput o durere pe mâna stângă. Pe stradă ieșise tot mai rar, cu prudență, până la Pasajul Universității. Îi făcea totuși bucurie orice vizită și mai ales cele ale nepotului Ioan Scurtu și soția Paula. Se angaja în discuții privind evenimente, clădiri bucureștene și sedii ale unor ziare interbelice în redacțiile cărora lucrase.

Într-o atare situație l-am vizitat acasă. Nu m-a mai primit în biroul său de lucru tapisat de jos până sus, pe toți pereții, cu cărți, ci în sufragerie unde ședea pe sofa. Suferința era tot mai evidentă, mintea însă clară, chiar vioaie. Dintr-una din mapele pe care le avea alături a scos o foaie scrisă pe o singură pagină cu cerneală albastră. Textul este premers de titlul *Sugestiile unui istoric*, și a fost așternut la 2 ianuarie 1990 de Dumitru Almaș. Era ca atare în febra revoluției anticeaușiste, în primele zile după sângeroasele confruntări. Ideea majoră a autorului este moștenirea vlăguită a Bucureștilor, cerința refacerii mănăstirilor Văcărești și Cotroceni, ridicarea de statui, inclusiv o operă statuară *„pentru a slăvi jertfa tineretului în revoluția de la sfârșitul lui decembrie 1989"*. Se făcea apel la o colectă publică de fonduri și de un angajament de muncă al profesorilor și studenților Facultății de Istorie *"în perioada de practică și în vacanță, ca o penitență pentru că n-am putut stăvili un sacrilegiu"*. Sărmanul nu avea să știe că la un deceniu de la propunerea acestor nobile sentimente, minți tulburi, din rândul celor pe care El i-a învățat nobila profesiune, aveau să-l bălăcească cu invective jignitoare. Cinstirea patriotului intelectual pornit din bojdeuca din Negrești pentru a îmbogăți cultura românească și universală cu cărți de profund și curat sentiment românesc a fost făcută de vreri dumnezeiești.

Ultima seară, cea din 10 martie 1995, a venit cu o scădere a tensiunii. Medicul chemat a recomandat un calmant nepotrivit și a plecat. A rămas sub supravegherea fiicei și a nepoatei. Era deplin conștient. S-a adresat fiicei cu cuvintele: *„Mor în picioare așa cum spui Tu"*, apoi grija de a ajunge în pragul zilei următoare: *„Dacă trec de ora 12, mai trăiesc o zi"*, spunea celor două ființe dragi.

Încet, încet boala hârbuia trupul firav. Către miez de noapte a cerut să citească poezii, așa cum se obișnuia în familie. Doamna Jitaru i-a propus Eminescu. Profesorul a răspuns: *„Acum nu. Blaga. E anul Blaga"*. Apoi a recitat una din operele fiului satului Lancrăm pe de rost. În acest răstimp tensiunea a căzut la 2. Ultimele cuvinte i-au fost: *„Nu mai*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

văd, Ioana", şi ele anunţau sfârşitul pământean al unui om care şi-a bornat viaţa cu lucrări care niciodată nu vor fi întinate de nici un condei pervers.

Nu ştiu câţi dintre admiratorii sau detractorii, puţini, ai prof. univ. dr. Dumitru Almaş au evoluţia acestui fiu de ţăran român, care a închis ochii purtând pe buze poezia lui Blaga şi al cărui trup odihneşte în parfumul florilor de trandafiri.

Sugestiile unui istoric

Poate nu-i vreme să deschidem acum cronica. Totuşi, meseria şi dragostea de cultură şi de ţară mă îndeamnă să fac apel la cronicarul Ion Neculce, care în „sama" XXVII zice: „Vasilie vodă, aproape de mazilie, au greşit lui Dumnezeu, că i-au întunecat mintea spre lăcomie, de au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, şi n-au găsit. Şi s-au apucat să o facă de nou iarăşi precum au fost, şi nu l-au ajutat Dumnezeu să o facă... Şi pre urmă au gătit mănăstirea Putna Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au luat domnia, de este zidită precum să vede şi acum..."

În istoria multor popoare s-a produs stricarea unor opere de valoare artistică şi morală, opere reprezentative pentru cultura, tradiţia şi spiritualitatea lor. Şi, cu o îndîrjire sisifică, le-au refăcut. Noi, neizbutind să stăvilim demolările în serie de o neînchipuită demenţă, am plîns, încercînd să păstrăm, doar în fotografii, amintiri despre operele în cultură şi spirit ale strămoşilor. Şi fiindcă viaţa trebuie să-şi vindece rănile şi să meargă înainte, vin cu nişte modeste sugestii la care, de bună samă, s-au gîndit şi alţi slujitori şi iubitori ai culturii şi istoriei naţionale:

1. Să reconstruim, pe locurile unde au fost şi folosind materialele salvate: coloane, frescă etc., mănăstirile Văcăreşti şi Cotroceni;

2. Să se aşeze, în locurile cele mai potrivite, statuile lui I.I.C. Brătianu (opera lui Mestrowics) şi Take Ionescu (cu simbolurile care le însoţeau), dacă mai există;

3. Înălţarea unui monument al independenţei în Capitală, o statuie lui Cuza şi Bălcescu;

4. O operă statuară pentru a slăvi jertfa tineretului în revoluţia de la sfîrşitul lui decembrie 1989.

Sugerez ca fondurile pentru reconstruire să se strîngă prin colectă publică (măcar în parte) iar noi, profesorii şi studenţii de la Facultatea de Istorie, să muncim pe aceste şantiere în perioada de practică şi în vacanţe, ca o penitenţă pentru că n-am putut stăvili un sacrilegiu.

Dumitru Almaş
2 ianuarie 1990

Eveniment teatral

Prezența Teatrului MHAT Gorki la București

Săptămânalul "Literaturnaia Gazeta" din 22 – 28 ianuarie 2003 publică articolul Galinei Orehanova, În spiritul tradiţiei lui Stanislavski, *având prefaţa: "Aşa a fost apreciată în România participarea trupei Teatrului MHAT Gorki la festivalul anual, care poartă numele clasicului dramaturgiei române Ion Luca Caragiale. Anul acesta* [ianuarie 2002 – ianuarie 2003], *conform deciziei UNESCO, Festivalul s-a desfăşurat sub semnul aniversării a 150 de ani de la naşterea maestrului dramaturgiei naţionale I.L. Caragiale şi a Teatrului Naţional din România".*

Piesa *Pădurea* de A. Ostrovski era aşteptată, sala Teatrului Naţional era plină până la refuz. Starea de spirit generală a fost prezentată de către scriitorul Dinu Săraru: "MHAT este unul din cele mai importante teatre din lume, cu o excelentă şcoală a teatrului realist şi poetic". În timpul spectacolului, publicul a primit cu emoţii textul marelui dramaturg rus. Această stare de spirit a fost preluată a doua zi de către ziarele româneşti: "Piesa a fost concepută şi interpretată clasic, în spiritul tradiţiei Stanislavski, dar şi cu importante accente ale prezentului, unul din ele răsunând în mod expres în cazul prezentării chipului lui Nesciaslivţev, purtătorul şi apărătorul unor idealuri de înaltă moralitate. Ritmul deosebit al spectacolului, care, pe măsura desfăşurării acţiunii, provoacă intensificarea concentrării emoţionale şi atinge punctul culminant în final, reprezintă un element aparte al stilului regizoarei Doronina. Regia d-nei Doronina se deosebeşte prin interesul deosebit şi grija faţă de textul autorului piesei, pe care îl prezintă spectatorului cu toate nuanţele şi elementele ce-i aparţin.

Într-adevăr, publicul românesc a redescoperit-o pe "noua" Doronina, îndrăgită de mulţi ani după realizările sale în calitate de actor în filme neuitate.

Spectatorii români îşi amintesc bine prima ei sosire la Bucureşti, când a evoluat în spectacolele Teatrului Dramatic în cadrul legendarului grup al lui G.A. Tovstonogov. Şi iată recentele impresii: "În rolul eroinei Gurmâjskaia ea apare ca o actriţă cu posibilităţi uriaşe, trecând cu iscusinţă de la situaţii dramatice la cele comice. Gama subtilităţilor actoriceşti ale doamnei Doronina este extrem de largă, ea este expresivă şi atractivă atunci când prin trăsături tipice ale cochetăriei feminine oferă o apreciere umilitoare eroinei sale, femeie cu o individualitate extrem de pronunţată".

Principala şi cea mai importantă impresie cu care am revenit din România este responsabilitatea şi seriozitatea cu care lumea cultă îşi concepe rolul său în istoria contemporană. În cadrul întâlnirilor cu actorii, regizorii şi scriitorii am resimţit convingerea în biruinţa finală asupra obscurantismului decăderii şi degradării spirituale. După modul cum România cultă a receptat întâlnirile cu Doronina, se poate afirma cu convingere că acestea au fost întâlniri între oameni cu aceleaşi idei.

Turneul Teatrului MHAT Gorki la Bucureşti s-a desfăşurat sub semnul unui mare succes. Presa românească a apreciat aportul fiecărui actor din trupă, evidenţiind în mod deosebit căldura, umanismul şi încărcătura spirituală, pe care o oferă piesei chipul lui Nesciaslivţev în interpretarea lui Valentin Klementiev: "El a creat un caracter independent, străin conformismului, sfidând cu curaj «pădurea» întunecoasă a realităţii din jurul său". Este important că anume aceste trăsături ale caracterului lui Nesciaslivţev au fost evidenţiate de critici, manifestându-şi astfel solidaritatea cu obiectivul spiritual al teatrului rus în aceste vremuri grele şi controversate. Credem că Festivalul Naţional de Artă Teatrală I.L. Caragiale va deveni tot mai cunoscut, că va fi un participant nelipsit al Congresului mondial de critică teatrală din 2003, speranţă mărturisită în scris de către Ludmila Patlanjoglu, preşedintele Secţiei române a Asociaţiei Internaţionale de critică teatrală, cu ocazia deschiderii Festivalului.

În declaraţiile sale făcute la Bucureşti, Tatiana V. Doronina în repetate rânduri a precizat: "Îmi pare bine că am putut să onorez invitaţia de a veni în România cu una din piesele noastre, sunt bucuroasă de posibilitatea contactelor profesionale cu teatrul românesc, cu dramaturgii, regizorii şi actorii români".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Distincție

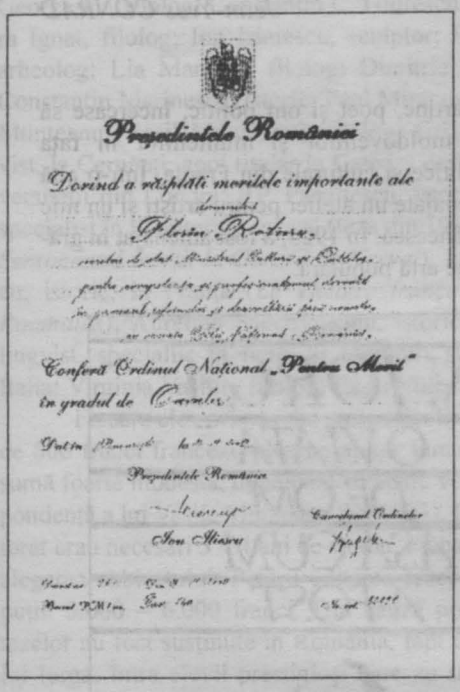

Președintele României

Dorind a răsplăti meritele importante ale domnului **Florin Rotaru**, *secretar de stat – Ministerul Culturii și Cultelor, pentru competența și profesionalismul dovedite în procesul reformelor și dezvoltării țării noastre, cu ocazia Zilei Naționale a României,*

Conferă Ordinul Național "Pentru Merit" în gradul de Cavaler

Dat în București la 28-11-2002

Președintele României
Ion Iliescu

Activitățile principale ale domnului Florin Rotaru:

* *Legea bibliotecilor*, publicată în "Monitorul Oficial", 18 iunie 2002, prima lege cu referire la sistemul național de biblioteci din întreaga istorie a României.

* Programul *Biblioteca Națională Virtuală* care cuprinde *Catalogul Național* cu funcțiile pentru *Catalogarea partajată* și împrumut interbibliotecar.

* Adoptarea în România a sistemului de indexare *RAMEAU* pentru bibliotecile de tip *enciclopedic*.

* Elaborarea proiectelor de legi: *Legea pentru promovarea culturii scrise*; *Legea instituțiilor din domeniul educației permanente*; *Legea pentru modificarea legii depozitului legal*.

Corespondență din Franța

La începutul secolului al XX-lea, cu Legea Bibliotecii Academiei Române *din anul 1901, Ion Bianu restructura această instituție prin preluarea funcțiilor naționale, dar și prin stabilirea unui program de publicare a unor lucrări bibliografice fundamentale:* Bibliografia românească veche, Bibliografia periodicelor românești, Catalogul manuscriselor românești *sau* Catalogul manuscriselor grecești. *După un secol, între anii 2001 – 2003, sub coordonarea secretarului de stat din Ministerul Culturii și Cultelor, Florin Rotaru, sistemul național de biblioteci este reorganizat în întregime prin promovarea* Legii Bibliotecilor, *prin implementarea sistemului de indexare* RAMEAU, *prin înființarea* Bibliotecii Naționale Virtuale *cu* Catalogul Național *și cu* Catalogul Național Partajat.

Domnului Florin ROTARU
Secretar de Stat
Ministerul Culturii și Cultelor
București

Paris, 20 noiembrie 2002

Domnule Ministru,

Urmare a deciziei dvs. de a adopta limbajul francez de indexare RAMEAU în bibliotecile aflate sub tutela dvs., precum și a schimburilor noastre anterioare de corespondență, am plăcerea de a vă anunța că Biblioteca Națională a Franței și Ministerul Tineretului, al Educației Naționale și Cercetării și-au dat împreună acordul la cererea dvs. cu privire la traducerea în limba română a sistemului RAMEAU (listă de autoritate și ghid de indexare), cu scutire la plata drepturilor de autor și totodată permițând adaptarea conținutului în funcție de necesități.

În perspectiva pregătirii succesului acestei acțiuni, v-aș fi recunoscător dacă mi-ați aduce la cunoștință colectivul vizat pentru a demara lucrările (structură, responsabili, număr de persoane), programul de acțiune și calendarul prevăzut. Serviciul nostru RAMEAU este gata să vă dea ajutorul pentru punerea la punct a acestui program.

Totodată, mi-ar fi utile câteva precizări referitoare la ceea ce așteptați de la Biblioteca Națională a Franței în materie de cooperare, mai exact în domeniul formării personalului. Modalitățile acestei cooperări vor permite, la momentul încetării lor, apariția unei convenții între administrațiile noastre.

Jean-Noël JEANNENEY

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Nicolae Iorga și elevii Școlii Române din Paris, la Fontenay-aux-Roses

Jean-Yves CONRAD

Scriitorul şi ziaristul, prietenul meu şi fratele de suflet Ion Andreiță, a publicat recent un articol despre *Accademia di Romania* din Roma, cu ocazia aniversării a 80 de ani de la înființarea prestigioasei Şcoli din Oraşul Etern. Mi se pare nu mai puțin interesant un articol (cu sensul unui răspuns prietenului meu) despre Şcoala Română din Paris, la Fontenay-aux-Roses.

Înființată în 1921 de către oameni de cultură din România, alături de marele cărturar şi istoric **Nicolae Iorga**, Şcoala Română din Paris a ocupat imobilul din rue des Châtaigniers (str. Castanilor) nr. 50, Fontenay-aux-Roses, la 10 km în sudul Parisului (clădirea nu mai există din 1960).

Geneza unei instituții

Cu înființarea Şcolii Române din Paris, autorul *Istoriei românilor* a vrut să întemeieze un institut în spiritul celor deschise de Franța la Roma, Atena şi Madrid. Instituția aceasta avea să fie o casă strălucită şi atrăgătoare pentru cultura română. În fiecare an, doisprezece elevi de înaltă pregătire, care s-au distins mai înainte în fața profesorilor lor din România, au primit burse de la guvernul român şi au constituit grupe de cercetare şi de studii.

Citim în memoriile lui Nicolae Iorga, *O viață de om – aşa cum a fost*: „Eu, gospodar moldovean, n-am voit să încep într-o trecătoare casă străină. D. Ghica îmi propunea înțelegerea cu un liceu francez care ar fi adăpostit pe ai noştri: mi se părea supt demnitatea unui institut național. Şi, astfel, cu prilejul unei vizite la d. Lot [istoricul francez Ferdinand Lot], care trebuia să-mi ajungă un aşa de bun prieten, m-am apucat să cercetez casele de vânzare din minunatul mic centru de *banlieue* al Parisului care e Fontenay-aux-Roses, plin de grădini şi lipsit de fumul uzinelor: a doua pe care am văzut-o era ca făcută pentru noi. Având la spate două livezi întinse, o clădire cu patru rânduri alcătuite din odăi ca pentru un hotel sau un sanatoriu, se ridica în fața unor atenanse potrivite pentru orice destinație: o bătrână văduvă ocupa un colț din acest modest castel din care aşa de greu s-a hotărât să plece. Halul de infecție în care se aflau acele atenanse, pline de familii muncitoreşti, cu bătrâne oarbe, pisici favorite şi colonii de ploşnițe, nu ne-a dezgustat; gospodarul din naştere care e d. Ianculescu [Victor Ianculescu, atunci consul al României la Paris], instalat ca subdirector, a ştiut să aducă lumină, curățenie, mulțămire. Am smuls lui Take Ionescu [atunci Prim-ministru] suma necesară cumpărării, pe care ministrul de Finanțe, d. Titulescu, o promisese, dar uitase a o plăti, am mobilat cum am putut cele douăsprezece odăițe, şi, în frunte cu d. C. Marinescu [Constantin Marinescu a devenit apoi un profesor de seamă la Sorbona], pictorul Catul Bogdan-Duică, fiu de alsaciană, şi câțiva alții, puțini, am început ceea ce consider ca una din cele mai mari opere ale vieții mele".

Biblioteca Şcolii avea peste 3.000 de volume, dintre care 300 făceau parte din fondul Bibliotecii Române din Paris înființată în 1846, la un an după crearea Societății Studenților Români din Paris care, sub preşedinția de onoare a lui Alphonse de Lamartine, poet şi om politic, încercase să promoveze lupta moldovenilor şi muntenilor în fața personalităților politice şi culturale din Franța. Într-o altă clădire au fost amenajate un atelier pentru artişti şi un mic muzeu de artă românească. În 1925, a fost amenajat în grădină şi un muzeu de artă populară.

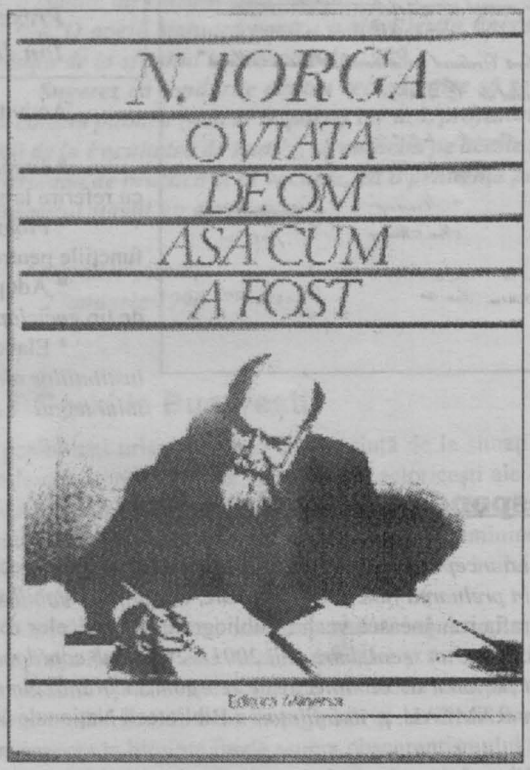

Inaugurarea a avut loc sâmbătă, 1 iulie 1922, în prezența lui Paul Appell, rectorul Universității pariziene, a lui Victor Antonescu, ministru plenipotențiar la Paris, a Elenei Văcărescu şi a multor oameni de ştiință din Franța, toți prieteni ai României, dintre care menționăm: Ferdinand Brunot, decan al Facultății de Litere şi autor al unei celebre cărți, *Istoria limbii franceze*; Charles Diehl, istoric de artă; Emmanuel de Martonne, renumitul geograf.

Fiecare promoție a cuprins deci doisprezece elevi bursieri, filologi sau istorici, licențiați ai universităților din București, Cluj, Iaşi şi Cernăuți, plus un pictor sau un sculptor aleşi dintre absolvenții Şcolilor de Arte Frumoase din București sau Iaşi. În funcție de specialitatea lor, elevii au fost obligați să prezinte în fiecare an o lucrare expusă în sălile muzeului sau publicată în buletinul şcolii. De asemenea, elevii aveau obligația să prezinte directorului şcolii o sinteză asupra activității lor.

Elevi prestigioşi

Între elevii care au studiat la Şcoala Română din Paris, menționăm: Victor Băncilă, lingvist; Alexandru Busuioceanu, lingvist, cu o carieră în Spania; Ion Chinezu,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

critic literar din Cluj; Alexandru Ciorănescu, lingvist, specialist în literatura franceză (celebra *Bibliografie în literatura franceză*), cu o carieră mai ales în Spania; Victoria Cosmescu, pictor; Ecaterina Dunăreanu-Vulpe, filolog; Elvira Georgescu, filolog; Constantin C. Giurescu, istoric; Minodora Ignat, filolog; Ion Irimescu, sculptor; Scarlat Lambrino, arheolog; Lia Manoliu, filolog; Dimitrie Macrea, lingvist; Constantin Marinescu, istoric; Paul Miracovici, pictor; Vasile Munteanu [Basil Munteanu], filolog; Grigore Nandris, slavist, la Cernăuți, apoi titular la Catedra de limbi slave a Universității din Londra; P.P. Panaitescu, istoric; Nicolae Popa, specialist în literatura franceză (teza din 1935, la Iași, cu titlul *Sentimentul morții la Gérard de Nerval*); Ion Horia Rădulescu, istoric, în Franța (*Le Théâtre français dans les Pays Roumains*); Aurelian Sacerdoțeanu, istoric; Emil Turdeanu, lingvist, specialist în limbi și literaturi slave, în Franța și Italia; Virginia Vasiliu, filolog; Radu Vulpe, istoric.

Fiecare elev primea din partea Școlii o bursă în valoare de 800 franci francezi, plus un ajutor lunar de 300 franci (o sumă foarte modestă, după cum se poate vedea dintr-o corespondență a lui Vasile Munteanu din 1923). Pentru teza de doctorat erau necesari 3 – 4 ani de studiu. Fiecare elev era liber în alegerea subiectului. Pentru editarea tezei era nevoie de cel puțin 5.000 – 6.000 franci. Din cauza prețului, majoritatea tezelor au fost susținute în România, fapt care nu-i displăcea lui Iorga. Între elevii prestigioși care au studiat la Fontenay menționăm în mod special pe Vasile Munteanu, care s-a devotat cauzei literaturii române: după ce a scris multe articole în „Revue de littérature comparée" și „Europe Centrale", a publicat o carte fundamentală și inegalabilă, tradusă în patru limbi: *Panorama de la littérature roumaine*. Vasile Munteanu a fost profesor titular la Catedra de limba și literatura franceză a Universității din București până după cel de-al doilea război mondial, apoi cercetător șef la CNRS (Centrul Național de Cercetări Științifice) și secretar general la „Revue de littérature". A decedat în 1972.

Rolul lui Iorga la Fontenay

În Școala de la Fontenay, Iorga avea un rol proeminent. Vizita sa anuală – între una și două luni – reprezenta o adevărată mobilizare pentru elevi și profesori. În fiecare seară, subdirectorul Victor Ianculescu aducea o mulțime de fișe și plicuri, precum și liste cu titluri de cărți. A doua zi, doi elevi ajungeau primii la Biblioteca Națională franceză, unde ocupau trei locuri, cu locul din mijloc liber. Făceau comanda pentru 10 cărți fiecare – maximum autorizat –, și așteptau. La ora 11 ajungea Nicolae Iorga. Se așeza pe scaunul din mijloc, începea cu primele 10 volume, apoi urmau celelalte 10 volume. Răsfoia repede și opina din când în când. După o oră sau două, cel mult, Iorga își termina lucrul. După-amiaza, profesorul rostea o conferință la Sorbona sau la Colegiul Franței. Pentru conferință, Iorga se bizuia pe memoria sa prodigioasă, completată cu lecturile proaspete de la Biblioteca Națională. În timpul discursului, Iorga improviza ușor într-o limbă franceză destul de arhaică. Îi plăcea să rostească digresiuni și comentarii personale. Nici unul dintre studenții de la Fontenay nu lipsea de la cursuri.

Nicolae Iorga se ocupa de tot: recrutarea elevilor, atribuirea burselor, durata studiilor. Școala a fost a sa, ea exista numai prin el, și o conducea autoritar. A fost numit

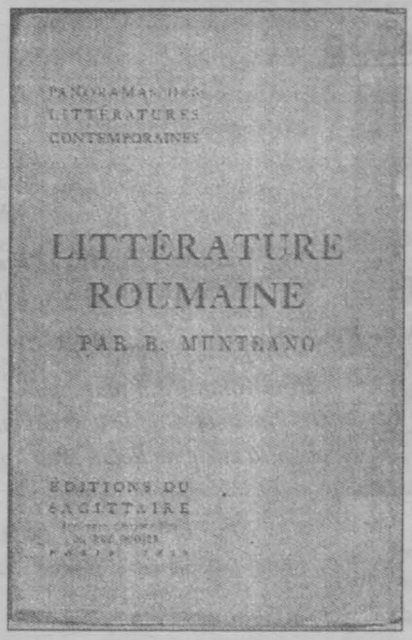

director pe viață, deși el nu vroia să fie dependent de guvernele care veneau unul după altul în România. Pentru a avea șansa să ajungi la Fontenay, trebuia să te împrietenești cu Iorga și să fii prezent la conferințele sale de la Vălenii de Munte.

Studii remarcabile

Școala a editat o revistă foarte apreciată între anii 1923 și 1940, cu o periodicitate variabilă: „Mélanges de l'École Roumaine en France". Editorul publicației a fost parizianul Gamber, iar tipografia era fie la Vălenii de Munte, fie la București. Lucrările publicate au cuprins teme foarte variate: istorie, folclor, dialectologie, fonetică, morfologie și, nu în ultimul rând, subiecte legate de relațiile culturale dintre Franța și România.

Sfârșitul unei instituții remarcabile

După moartea lui Iorga, asasinat de legionari în 1940, Școala și-a încetat aproape activitatea. Directorul administrativ, Victor Antonescu, a stat încă doi ani pentru încheierea studiilor elevilor prezenți. Între anii 1946 și 1948, directorul Școlii a fost Constantin Marinescu, asistat de Vasile Munteanu, care era deja adjunct de câțiva ani. În ce le-a mai rămas de făcut, aceștia au prezervat doar clădirea, pentru că în toamna anului 1947 guvernul român a decis brusc închiderea tuturor școlilor în limbi străine sau institute culturale străine de pe teritoriul românesc. În mod paralel, a interzis și importarea cărților și revistelor provenind din Occident, ca și contactele personale cu străinătatea. Situația aceasta s-a prelungit până în 1960, când Școala a încetat total orice activitate. În același an, guvernul român a vândut clădirea Societății Civile Imobiliare din Val Content, care a distrus-o repede în vederea construirii de blocuri sociale. Înainte de vânzare, autoritățile din București au trimis niște specialiști „politici" să recupereze frumoasa bibliotecă: o parte din cărți a fost dată Bibliotecii Academiei Române iar cealaltă a dispărut sau a fost vândută la un preț foarte mic pe bulevardul St. Michel, în cadrul celebrei librării Joseph Gibert. Din păcate, nu s-a făcut nici un inventar! Așa a dispărut o instituție remarcabilă înființată de marele Nicolae Iorga.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Sultana CRAIA, *Zaharia Stancu sau aventura memoriei*
Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2002, 168 p.

La împlinirea unui secol de la nașterea poetului, prozatorului și ziaristului Zaharia Stancu, generațiile vârstnice îl mai cunosc, dar tinerii care nu l-au mai studiat în școală îl ignoră. Centenarul acestui scriitor, contestat de unii acum, este un bun prilej pentru a reevalua omul și opera. Este ceea ce își propune această carte dedicată unui om care a fost mai mult decât un scriitor: un Personaj. (Bibliotheca)

Dan TĂRCHILĂ, *Jurnal de vise. O poveste de dragoste*
Editura Cartea Românească, București, 2001, 72 p.

... – Sentimentul, mai mult chiar, convingerea că legătura mea cu lumea, cu planeta pe care trăiesc, este fortuită îmi dau senzația că am venit pe pământ ca un fel de turist care, după ce vizitează o țară străină, se întoarce în țara lui. Sunt un pasager, întârziat puțin cam mult, e adevărat, pe aceste meleaguri ale planetei, un vizitator care așteaptă să se întoarcă în curând acasă...

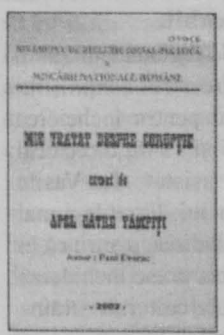

Paul EVERAC, *Mic tratat despre corupție urmat de Apel către tâmpiți*
Editura UMC, București, 2002, 146 p.

... S-ar putea ca Înaltele Porți, întărite și inexpugnabile, să se dărâme total cândva, cu legile lor aspre cu tot, târând după ele și acoliții, – iar tu tâmpitule să rămâi în viață, strălucind minuscul în ființa ta, ca un licurici. ***Luminii tale, brutal împuținate, dar până acum neistovite, îi închin toată dragostea mea frățească.*** (Apel către tâmpiți)

Russell BANKS, *Dulcea lume de după*
Traducere și note de Irina Horea, postfață de Ștefan Stoenescu, Editura Polirom, Iași, 2002, 276 p.

În Dulcea lume de după *vocea morală a timpului nostru este puternică și convingătoare. În acest roman superb scris găsim nebunia falselor visuri, inechitățile politice, dar și o firavă speranță în mîntuire. Cred în imaginea Americii așa cum o prezintă Russell Banks mai mult decît în oricare alta – o simțim ca pe o povară de care avem însă nevoie, ca pe un adevărat infern, dar asta e America. O veți vedea cu alți ochi după ce veți fi citit cartea.* (Michael Ondaatje)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mircea CONSTANTINESCU, *Stand-by*
Editura Floare Albastră, București, 2002, 352 p.

Stand-by *reprezintă cel mai lung, mai truculent și mai profund monolog interior din literatura contemporană autohtonă. O spovedanie "fără frontiere", singură tolerîndu-și frontierele. O mărturisire mazochistă. O carte care scoate în evidență pornografia din politică și o anume politică a pornografiei din România actuală. Rolul presei scrise și, îndeosebi, audiovizuale, în acest context – permanent depoetizat, permanent frustrat de tandrețe și generozitate, – este fatal. Iar implicarea subiectivă a unui senator, președinte al Comisiei de Cultură, în descîlcirea unor afaceri necurate din audiovizualul românesc, îl trimite pe acesta, neîndoios, în galeria personajelor tragice ale literaturii de astăzi, de mîine...* (Floare Albastră)

Petre PANDREA, *Crugul mandarinului.* Jurnal intim (1952 – 1958)
Ediție îngrijită de Nadia Marcu-Pandrea, prefață de Ștefan Dimitriu, Editura Vremea, București, 2002, 528 p.

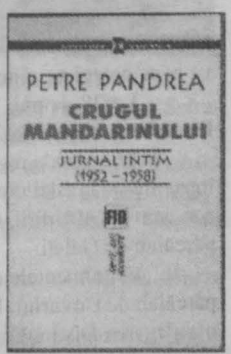

... *De fapt,* Jurnalul intim (1952 – 1958)*, care apare acum sub titlul (atât de drag lui Petre Pandrea)* Crugul mandarinului*, este perfect paralel – din punct de vedere temporal, cât și din acela al faptelor, al trăirilor autorului și al personajelor sale – cu* Memoriile mandarinului valah*, carte apărută în anul 2000. În mod surprinzător, însă, fără să contrazică nimic din ceea ce afirma în cele 600 de pagini ale acestor* Memorii*, care i-au adus o atât de târzie dar binemeritată consacrare, impunându-l ca pe una dintre cele mai strălucite minți ale neamului românesc,* Crugul mandarinului *nu este o anexă ori o subordonată a celei dintâi. Dimpotrivă, este o carte de o prospețime și o originalitate cu totul aparte...* (Ștefan Dimitriu)

Maria CRIȘAN, *Cărturari nordici despre geți și limba lor scrisă*
Editura Verus, București, 2002, 104 p.

Modesta mea cercetare este legată mai ales de numele unui mare jurist suedez, care, fiind însărcinat de regele Carol al XI-lea cu revizuirea întregii legislații a întinsului Regat, cuprinzând vreo douăzeci de țări, ținuturi și regiuni, pentru a duce la bun sfârșit această grea și foarte importantă sarcină, a trebuit să viziteze, spre a se documenta la fața locului, o serie de țări europene... Acesta este jurisconsultul Carolus Lundius (1638 – 1725), autor al mai multor studii și cercetări, din care... și Zamolxis, primus Getarum legislator (Zamolxe, primul legiuitor al Geților)*, publicată în 1687 la Upsala...*

Ioan N. ROȘCA, *Specificul fenomenologiei franceze: Maurice Merleau-Ponty*
Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2001, 186 p.

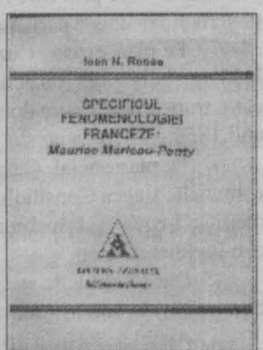

... În prima ei parte, prezenta lucrare este una de analiză comparativă, urmărind să contureze specificul fenomenologiei franceze, mai întâi, în raport cu fenomenologia germană, iar apoi, cu alte orientări. În cea de-a doua, capătă un caracter monografic prin faptul că reconstituie un sistem deosebit de relevant pentru specificul fenomenologiei franceze, cel al lui M. Merleau-Ponty, în principalele sale componente tematice, în conexiunile dintre ele, în logica internă a fiecărei componente în parte... (Ioan N. Roșca)

NOTĂ: Cărți achiziționate de Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

24 ianuarie 1859

Alexandru Ioan Cuza, întemeietorul statului român modern

Florin PREDA

"Istoria este cea dintâi carte a unei naţii", spunea Nicolae Bălcescu.

Dar această carte, care în cazul poporului român se deschide cu peste două milenii în urmă, este făcută de oameni cu dragoste de ţară şi neam, în rândul cărora se va înscrie şi colonelul A.I. Cuza.

Născut acum aproape 180 de ani, la 20 martie/3 aprilie 1820, la Bârlad, Cuza provenea dintr-o familie obişnuită cu onorurile. Tatăl, Ioan Cuza, a ocupat diferite dregătorii: spătar, ispravnic de Fălciu şi apoi de Covurlui, postelnic, pe vremea domnitorului Ioniţă Sandu.

Până în 1831, personalitatea viitorului principe va fi modelată la pensionul francez de la Iaşi, unde îi va avea colegi pe viitorii săi colaboratori apropiaţi, Mihail Kogălniceanu şi Vasile Alecsandri.

La 28 de ani, în evenimentele revoluţiei paşoptiste din Moldova, Cuza va fi în primele rânduri ale vorbitorilor de la hotelul ieşean Petersburg, cerând la 27 martie reforme în statul moldovean.

Prigonit de regimul lui Mihai Sturza, Cuza se va retrage, alături de alţi tovarăşi de idealuri, în Transilvania, unde va participa la marea întrunire de la Blaj din 3/15 mai. Întors în Moldova în 1849, împreună cu noul domn Grigore Ghica, om cu vederi mult mai liberale şi partizan convins al Unirii, Cuza va îndeplini funcţii în administraţie: preşedinte al judecătoriei Covurlui, director în Ministerul de Interne, vornic, pârcălab de Galaţi.

Evenimentele care au urmat Convenţiei de pace de la Paris, din 19 august 1856, l-au găsit pe viitorul Domn al Unirii în funcţia de pârcălab de Covurlui. El îşi va da o răsunătoare demisie din această funcţie, acuzând ingerinţele domniei în alcătuirea listelor electorale pentru alegerea Divanului ad-hoc.

Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza în funcţia de domnitor al Moldovei a avut loc la 5 ianuarie 1859, întrunind voturile Partidei Naţionale şi ale unei părţi din deputaţii conservatori, la care s-au adăugat, în final, toţi deputaţii, obţinându-se unanimitate de voturi.

Domnitorul ales cunoştea starea de fapt a ţării, pornind de la clasa cea mai de jos şi mai numeroasă, ţărănimea, şi, foarte important, cunoştea mecanismele administrative şi starea armatei moldovene. Pe lângă aceste cunoştinţe, care ţineau de instrucţia sa, Cuza era şi un patriot sincer, cu idei largi, liberale, înaintate pentru acele timpuri, fără a fi însă un radical, impregnat de idei extremiste. La toate aceste calităţi, se adăugau amintirea gestului său de a demisiona în semn de protest, precum şi rolul avut în revoluţia de la 1848.

Alegerea lui Cuza ca principe în Moldova a fost semnalul pentru Partida Naţională din Muntenia care, deşi nu avea majoritate, se baza pe aceleaşi elemente care duseseră la alegerea lui Cuza în Moldova.

Soluţia alegerii comune a lui Cuza a venit în noaptea de 23 spre 24 ianuarie 1859, când membrii Partidei Naţionale, adunaţi la hotelul Concordia de pe strada Germană (astăzi, strada Smârdan), hotărăsc, la propunerea lui Dimitrie Ghica, să prezinte candidatura lui Cuza. Această propunere a fost însuşită şi de majoritatea conservatoare a Adunării, astfel că la rezultatul votului colonelul Alexandru Ioan Cuza a fost proclamat, în unanimitate de voturi, Domn al Ţării Româneşti.

Scrisoarea lui Mihail Kogălniceanu către Prinţul Unirii este edificatoare pentru a reda atmosfera care a cuprins Bucureştii la aflarea rezultatului votului: *"Îngăduiţi-mi să vă comunic impresiile mele de azi dimineaţă. Situaţia este impresionantă. Poporul beat de entuziasm. Începând de astăzi, oraşul este în sărbătoare. Toată lumea se afla pe străzi. Veţi fi aclamat cum nu a fost niciodată un domnitor în principate, nici chiar în marile state".*

Primirea domnitorului la Bucureşti a fost triumfală, în sunetele muzicii, ale clopotelor tuturor bisericilor şi în strigătele entuziaste şi necontenite ale mulţimii, Cuza străbătând oraşul până la Mitropolie, unde a depus jurământul.

Primii ani de domnie sunt anii luptei pentru recunoaşterea internaţională deplină a Unirii. Actul Unirii nu a fost bine primit de Poartă şi de Austria, dar, sub presiunea celorlalte puteri garante, şi în special a Franţei, Poarta va da firmanul de recunoaştere din 21 noiembrie/2 decembrie 1861 prin care recunoaşte Unirea completă, dar numai pe durata domniei lui Cuza. Prin acest firman mai era recunoscut un singur guvern şi un singur parlament, care îşi va deschide lucrările la Bucureşti, la 24 ianuarie 1862.

Pe plan extern, Cuza a avut în vedere apărarea şi întărirea autonomiei Principatelor Române, astfel explicându-se tabăra militară de la Floreşti din 1859 sau acţiunile pe care statul român le-a luat în legătură cu adăpostirea exilaţilor polonezi şi unguri, tranzitul de arme ruseşti către trupele sârbe care duceau lupta antiotomană etc. Personalitatea lui A.I. Cuza a făcut ca România să se comporte faţă de Poartă încă din anii 1860 – 1866 ca un stat independent.

Pe plan social, Cuza a dat ţării legi fundamentale, cele mai multe fiind promulgate în timpul scurtei guvernări Kogălniceanu: Legea comunală, Legea Consiliului de Stat, cea a Curţii de Conturi, a Camerelor de Comerţ, Legea de introducere a sistemului de măsuri şi greutăţi metrice, Legea învăţământului, Codul civil, Codul penal, secularizarea averilor mânăstireşti şi Legea rurală, dată la 14/26 august 1864, printr-o lovitură de stat.

Dar lovitura de stat şi împroprietărirea ţăranilor au atras multe duşmănii Domnului. Liberalii radicali l-au acuzat de dictatură, astfel că s-a ajuns la "monstruoasa coaliţie" care în noaptea de 11 februarie 1866 îl sili pe Domn să semneze actul de abdicare.

Astfel se încheia prima domnie a unui principe român care în momentul părăsirii tronului rostea cuvintele istorice: *"Să dea Dumnezeu să-i meargă ţării mai bine fără mine decât cu mine. Trăiască România!"*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

ianuarie 2003

♦ 1 ianuarie 1823. 180 de ani de la nașterea lui **Petőfi Șandor**, poet și revoluționar maghiar (1 ian. 1823 – 31 iul. 1849)

♦ 1 ianuarie 1868. 135 de ani de la nașterea lui **Ioan Alexandru Brătescu-Voinești**, scriitor și academician (1 ian. 1868 – 14 dec. 1946)

♦ 1 ianuarie 1868. 135 de ani de la nașterea lui **George Murnu**, poet, prozator, traducător (1 ian. 1868 – 17 nov. 1957)

♦ 1 ianuarie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Mihail Crama**, poet și prozator (1 ian. 1923 – 17 apr. 1994)

♦ ianuarie 1923. 80 de ani de la întemeierea de către N. Iorga a **Fundației Culturale pentru Studenți "N. Iorga"**, pentru care donează o casă și biblioteca sa din București

♦ 1 ianuarie 1928. 75 de ani de la moartea lui **Valeriu Branițe**, publicist, om politic, membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei (1918 – 1920) și unul dintre fondatorii Universității din Cluj (22 ian. 1869 – 1 ian. 1928)

♦ 1 ianuarie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Ciachir**, istoric

♦ 1 ianuarie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Teodor Pâcă**, poet și traducător (1 ian. 1928 – 1978)

♦ 2 ianuarie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Tiberiu Olah**, compozitor (2 ian. 1928 – 2 oct. 2002)

♦ 2 ianuarie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Ion Băieșu**, prozator și dramaturg (2 ian. 1933 – 21 sept. 1992)

♦ 3 ianuarie 1923. 80 de ani de la moartea lui **Jaroslav Hašek**, scriitor ceh (30 apr. 1883 – 3 ian. 1923)

♦ 4 ianuarie 1948. 55 de ani de la apariția, la București, a revistei **"Flacăra"**

♦ 5 ianuarie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Emil Gârleanu**, scriitor (5 ian. 1873 – 2 iul. 1914)

♦ 6 ianuarie 1878. 125 de ani de la nașterea lui **Carl Sandburg**, poet american (6 ian. 1878 – 22 iul. 1967)

♦ 8 ianuarie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Iuliu Maniu**, om politic, președinte al Partidului Național Român, apoi al Partidului Național Țărănesc (8 ian. 1873 – 5 feb. 1953)

♦ 8 ianuarie 1928. 75 de ani de la moartea lui **Dumitru Georgescu-Kiriac**, compozitor, folclorist, fondator și dirijor al societății corale "Carmen" (6 mart. 1866 – 8 ian. 1928)

♦ 9 ianuarie 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Simone de Beauvoir**, scriitoare și eseistă franceză

♦ 10 ianuarie 1493. 510 ani de la nașterea lui **Nicolaus Olahus**, istoric și cronicar umanist (10 ian. 1493 – 17 ian. 1568)

♦ 10 ianuarie 1988. 15 ani de la moartea lui **Pavel Bellu**, poet și prozator (14 mart. 1920 – 10 ian. 1988)

♦ 11 ianuarie 1858. 145 de ani de la nașterea lui **Kristoffer Nyrop**, romanist danez, membru de onoare al Academiei Române din 8 iunie 1926 (11 ian. 1858 – 13 apr. 1931)

♦ 11 ianuarie 1878. 125 de ani de la nașterea lui **Zaharia Bârsan**, dramaturg și actor (11 ian. 1878 – 13 dec. 1948)

♦ 12 ianuarie 1628. 375 de ani de la nașterea lui **Charles Perrault**, scriitor francez (12 ian. 1628 – 16 mai 1703)

♦ 12 ianuarie 1983. 20 de ani de la moartea lui **Lucian Predescu**, istoriograf, paleograf, scriitor și publicist (27 iul. 1907 – 12 ian. 1983)

♦ 12 ianuarie 1988. 15 ani de la moartea **Emiliei Căldăraru**, poetă (7 aug. 1931 – 12 ian. 1988)

♦ 13 ianuarie 1958. 45 de ani de la moartea lui **Dan Botta**, poet și eseist (26 sept. 1907 – 13 ian. 1958)

♦ 14 ianuarie 1898. 105 ani de la moartea lui **Carroll Lewis**, scriitor englez, autorul cărții *Alice în Țara Minunilor* (27 ian. 1832 – 14 ian. 1898)

♦ 16 ianuarie 1838. 165 de ani de la nașterea lui **Franz Brentano**, filosof german (16 ian. 1838 – 17 mart. 1917)

♦ 16 ianuarie 1898. 105 ani de la moartea lui **Antoine François Marmontel**, compozitor și muzicolog francez (18 iul. 1816 – 16 ian. 1898)

♦ 17 ianuarie 1823. 180 de ani de la nașterea lui **Edouard Lalo**, compozitor și violonist francez (17 ian. 1823 – 22 apr. 1892)

♦ 18 ianuarie 1848. 155 de ani de la nașterea lui **Ioan Slavici**, scriitor, publicist și director (1884 –1890) al publicației "Tribuna" din Sibiu (18 ian. 1848 – 17 aug. 1925)

♦ 18 ianuarie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Filip Brunea-Fox**, jurnalist și traducător (18 ian. 1898 – 12 iun. 1977)

♦ 18 ianuarie 1913. 90 de ani de la moartea lui **Carol Scrob**, poet și publicist român (21 iul. 1856 – 18 ian. 1913)

♦ 18 ianuarie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Corneliu Fânățeanu**, tenor

♦ 19 ianuarie 1798. 205 ani de la nașterea lui **Auguste Comte**, filosof și sociolog francez (19 ian. 1798 – 5 sept. 1857)

♦ 19 ianuarie 1828. 175 de ani de la moartea lui **Franz Peter Schubert**, compozitor austriac (31 ian. 1797 – 19 ian. 1828)

♦ 20 ianuarie 1818. 185 de ani de la moartea lui **Dimitrie Țichindeal**, cărturar iluminist, traducător și scriitor (1775 – 20 ian. 1818)

♦ 22 ianuarie 1788. 215 ani de la nașterea lui **George Gordon Byron**, poet englez (22 ian. 1788 – 1824)

♦ 22 ianuarie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Horia Simionescu**, scriitor

♦ 23 ianuarie 1648. 355 de ani de la moartea lui **Francisco Rojas-Zorilla**, dramaturg spaniol (4 oct. 1607 – 23 ian. 1648)

♦ 23 ianuarie 1783. 220 de ani de la nașterea lui **Stendhal**, scriitor francez (23 ian. 1783 – 23 mart. 1842)

♦ 23 ianuarie 1853. 150 de ani de la nașterea lui **Vintilă C.A. Rosetti**, om politic, publicist, memorialist, director din 1901 al "Monitorului oficial" și conducător din 1885 al ziarului "Românul" (23 ian. 1853 – 10 sept. 1916)

♦ 23 ianuarie 1883. 120 de ani de la moartea lui **Gustave Paul Doré**, pictor, desenator și litograf francez (6 ian. 1832 – 23 ian. 1883)

♦ 25 ianuarie 1673. 330 de ani de la tipărirea, în limba slavonă, de către spătarul Nicolae Milescu, a lucrării *Cartea profeților*

♦ 25 ianuarie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Ilie Balea**, muzicolog și regizor de operă

♦ 27 ianuarie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **George Mărgărit**, poet (27 ian. 1923 – 29 aug. 1961)

♦ 27 ianuarie 1928. 75 de ani de la moartea lui **Vicente Blasco Ibañez**, scriitor spaniol (1867 - 27 ian. 1928)

♦ 27 ianuarie 1983. 20 de ani de la moartea lui **Louis de Funés**, actor francez (31 iul. 1914 – 27 ian. 1983)

♦ 27 ianuarie 1988. 15 ani de la inaugurarea **Bibliotecii Române din Paris**

♦ 28 ianuarie 1853. 150 de ani de la nașterea lui **José Marti**, poet, eseist și om politic cubanez (28 ian. 1853 – 1895)

♦ 28 ianuarie 1978. 25 de ani de la moartea lui **Mihail Cosma**, scriitor (14 iul. 1922 – 28 ian. 1978)

♦ 29 ianuarie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Petre Bogdan**, profesor universitar, chimist, creator al învățământului de chimie-fizică din România (29 ian. 1873 – 28 mart. 1944)

♦ 29 ianuarie 1918. 85 de ani de la moartea lui **Constantin I. Istrati**, chimist, medic, a înființat "Societatea română de științe", 1890 și "Asociația română pentru înaintarea și răspândirea științelor", 1902 (7 sept. 1850 – 29 ian. 1918)

♦ 31 ianuarie 1923. 80 de ani de la nașterea graficienei **Tia Peltz**

♦ 31 ianuarie 1933. 70 de ani de la moartea lui **John Galsworthy**, scriitor și eseist englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1932 (14 aug. 1867 – 31 ian. 1933)

NOTĂ: Rubrică realizată de Serviciul Bibliografic al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Romanian Athenaeum's Library 2

Bucharest History in 1933 'City Newspaper'
Ana Maria ORĂŞANU – One Day, in Bucharest [I] 8
D. CASELLI – The 1821 'Zavera' in Bucharest 8

Patrimony 11
Eminescu Editions 12
Contemporary Autographs – *Aurel RĂU* 14
Niculina ŢÎNŢAR – Reading Marathon at Covasna County Library 16

National Authorities on Public Libraries in Europe – Danish National Library Authority
Public Library in Electronic Era [III] 19

Jens THORHAUGE – European Public Libraries in Developmental Process 23
Wiebke ANDRESEN – Administration Reform with Staff Participation 25
Annemarie WEBER – Rural Libraries Again? 29

Panait I. PANAIT – Evocation Professor Dumitru Ailincăi-Almaş 30

Theatrical Event – MHAT Gorki Theatre in Bucharest 32

Distinction 33

Letters from France
Jean-Noël JEANNENEY – [Regarding RAMEAU Index System] 33
Jean-Yves CONRAD – Nicolae Iorga and Romanian School in Paris 34

Catalogue 36
Florin PREDA – The 1859 Union Anniversary – Alexandru Ioan Cuza, the Founder of Romanian Modern State 38
Calendar 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25; 212.83.11
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar de redacţie şi Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI
Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

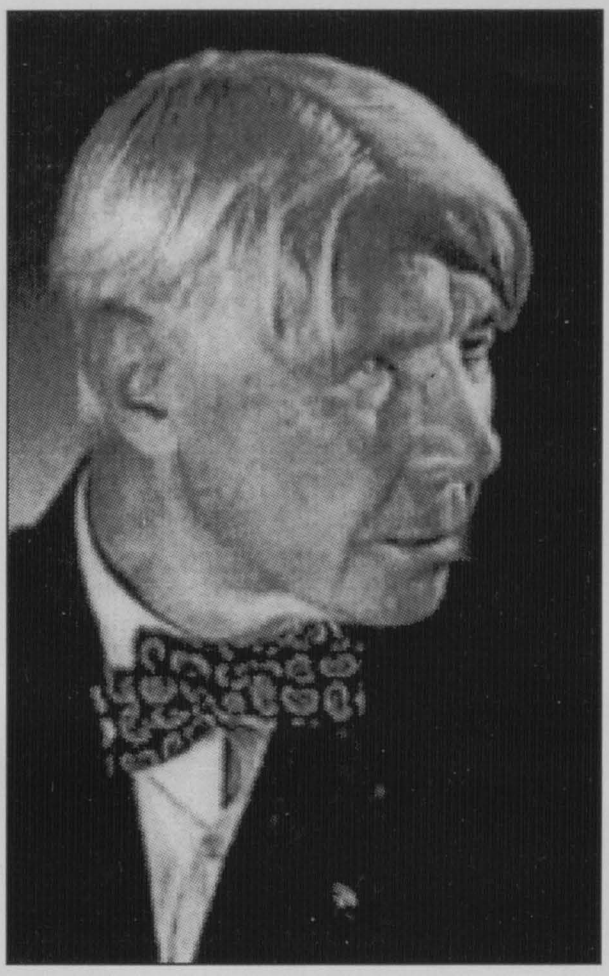

CARL SANDBURG

1878 – 1967

125 de ani de la naştere

Faceți grămezi înalte de trupuri la Austerlitz şi la Waterloo,
Îngropați-le cu lopata şi-apoi lăsați-mă să lucrez –
Eu sînt iarba; acopăr totul.

Şi faceți grămezi înalte la Gettysburg
Şi faceți grămezi înalte la Ypres şi la Verdun.
Îngropați-le şi lăsați-mă să lucrez.
Doi ani, zece ani, şi pasagerii vor întreba conducătorul:
Ce loc e acesta?
Unde sîntem?

Sînt iarba.
Lăsați-mă să lucrez.

Iarba – în românește de A.E. Baconsky

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

IOAN SLAVICI

1848 – 1925

155 de ani de la naştere

"Slavici n-are nimic din spiritul de înfrumuseţare a vieţii rurale, atribuit mai târziu sămănătoriştilor. Ţăranii lui, observaţi fără cea mai mică părtinire, după metodul de mai târziu al lui Rebreanu, sunt egoişti, avari, îndărătnici, duşmănoşi şi totdeodată iertători şi buni, adică cu acel amestec de bine şi de rău ce se află la oamenii adevăraţi. Atâta vreme cât autorul rămâne în marginile experienţei sale, ochiul lui e de o rară ascuţime în zugrăvirea eroilor, care toţi trăiesc cu o vigoare extraordinară".

G. Călinescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro